

ГОДИШЕН
ИЗВЕШТАЈ
2020

SAVA
PENZISKO

Содржина

1. Профил на Друштвото	4
Обраќање на Претседателот на Управен одбор	6
2. Основни податоци	8
3. Позначајни настани во 2020.....	9
Основни информации поврзани со објавените резултати од управувањето со пензиските фондови	13
Отворен задолжителен пензиски фонд Сава пензиски фонд.....	13
Отворен доброволен пензиски фонд Сава пензија плус.....	14
4. Мисија, визија, стратешки насоки и цели.....	15
4.1. Мисија, визија, вредности	15
5. Корпоративно управување, акционерски капитал и сопственичка структура	16
5.1. Корпоративно управување	16
5.2. Фидуцијарна должност	20
5.3. Кодекс за добро корпоративно управување.....	20
5.4. Внатрешна ревизија	20
6. Организациона поставеност	22
7. Деловна етика	23
7.1. Етички кодекс.....	23
7.2. Усогласеност со прописи.....	23
7.3. Спречување перење пари.....	23
8. Деловни политики	24
8.1. Политика на вложувања на средствата на Друштвото.....	24
8.2. Политика на дивиденди.....	24
8.3. Управување со капитал	24
8.4. Политика на односот на долгорочниот долг спрема основната главнина.....	25
8.5. Големи зделки	25
9. Пазарите на капитал во 2020 година	26
9.1. Домашни макроекономски и пазарни движења.....	32
10. Членство	36
10.1. Членство во задолжителниот фонд.....	36
10.2. Членство во доброволниот фонд	36
10.3. Деловно окружување	36
11. Агентска мрежа	38
11.1. Обука на агентите.....	38
12. Маркетинг, грижа за членство и одржлив развој во 2020 година	39

12.1.	Маркетинг активности спроведени врз основ на Законска регулатива.....	39
12.2.	Едукативни маркетинг активности	39
12.3.	Развојни маркетинг активности	40
12.4.	Бренд промотивни активности	40
12.5.	Активности за грижа за членството	41
12.6.	Општествено одговорни маркетинг активности и активности за одржлив развој	41
13.	Управување со ризиците на Друштвото	43
13.1.	Оперативен ризик	43
13.2.	Пазарни ризици.....	43
13.3.	Кредитни ризици.....	43
13.4.	Ликвидносен ризик.....	43
14.	Управување со ризици на Фондовите	44
15.	Обелоденувања за ризици поврзани со Covid 19	45
16.	Информатичка технологија и сигурност на информацискиот систем	47
17.	Управување со човечки ресурси	48
17.1.	Структура на вработени.....	48
17.2.	Клучни активности во управувањето со кадри.....	50
17.3.	Развој и обука на вработените.....	50

1. Профил на друштвото

Сава пензиско друштво а.д. Скопје (во понатамошниот текст: Друштвото) е првото друштво за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови во Република Северна Македонија. Основано во 2005 година како Друштво за управување со задолжителен пензиски фонд, а од 2009 година ја проширува дејноста и добива дозвола за управување со првиот доброволен пензиски фонд.

Друштвото управува со задолжителен пензиски фонд „Сава пензиски фонд“ и доброволен пензиски фонд „Сава пензија плус“.

Друштвото е во целосна сопственост на Позаваровалница Сава д.д. Љубљана (скратен назив: Сава Ре) и членка на Сава Осигурителната Групација од 14.03.2018 година.

Од основањето до денес Друштвото остварува континуиран раст и унапредување во сите сегменти во работењето што се должи на воспоставената корпоративна култура, создавањето сопствена традиција, ангажирањето на професионалниот кадар и современата информатичка технологија.

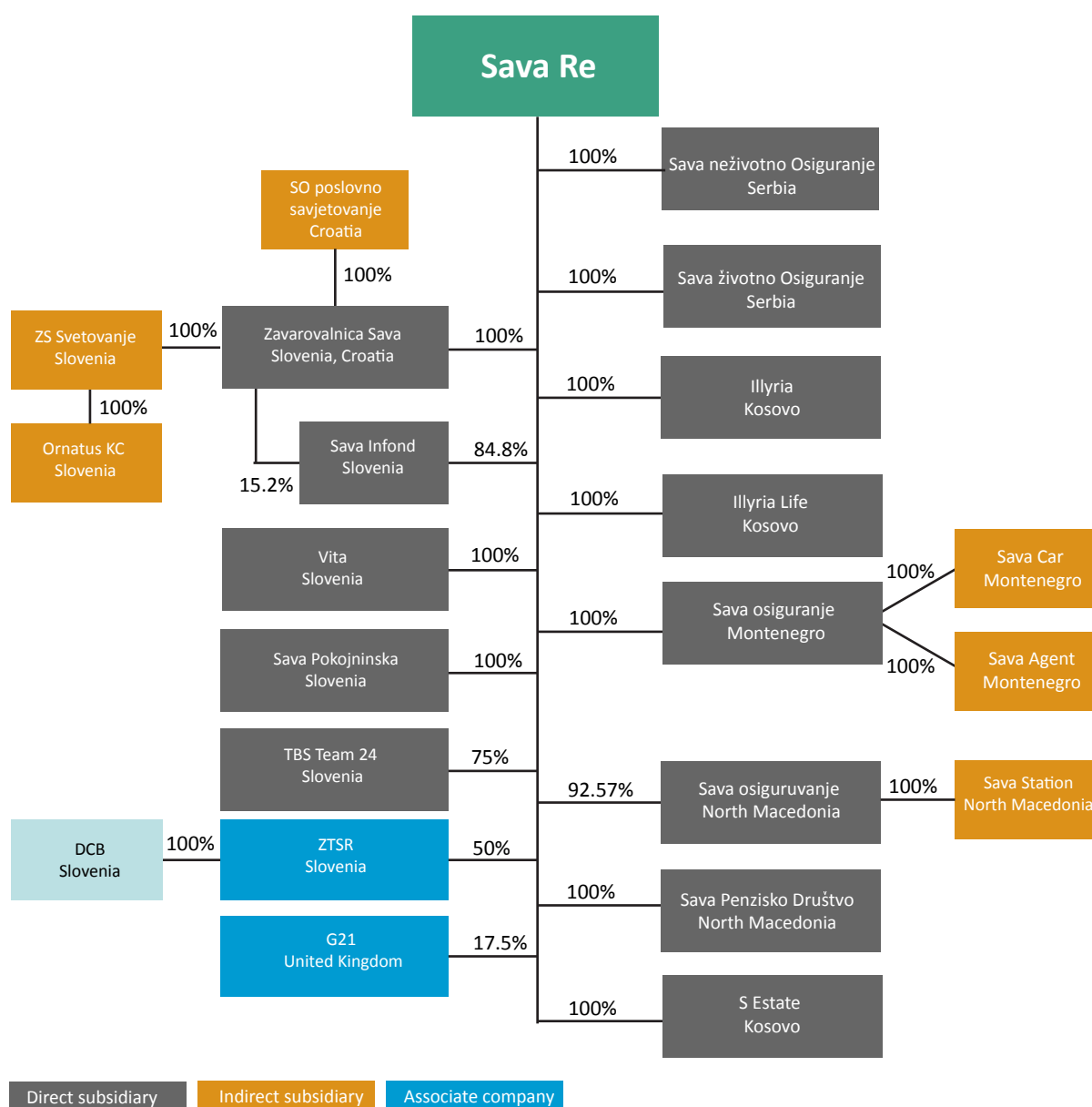
Поаѓајќи од својата примарна дејност, Друштвото посветува особено внимание на непосредната презентација на понудата на своите продукти, задолжително и доброволно пензиско осигурување, како и континуираното проширување и унапредување на услугите што ги нуди на своите членови. Инвестирањето на средствата на пензиските фондови, претставува примарна одговорност на добро организиран и високостручен тим. Друштвото е долгорочно определено во процесот на управувањето со средствата на пензиските фондови да обезбеди приноси од инвестирањето што ќе ги зголемат заштедите за посигурна и постабилна иднина на членовите.

Потврда за успешното работење на Друштвото, меѓу останатото се и добиените меѓународни и национални награди.

Членство во Сава Осигурителна Групација

Друштвото е членка на Сава Осигурителна Групација, која е интернационална осигурителна група присутна во повеќе од 100 осигурителни и реосигурителни пазари во светот. Клучните предности на матичната компанија Сава Ре, со седиште во Словенија, се повеќе од 40 годишно искуство, меѓународен углед, успешност и стабилност во работењето. Сава Ре дава услуги на реосигурување на повеќе од 350 партнери во цел свет. Во сопственост на Сава Ре се повеќе осигурителни компании, компании за управување со пензиски и инвестициски фондови, како и сервисно/услужни компании, кои заедно ја прават една од најголемите осигурителни групации, на територијата на Југоисточна Европа.

Состав на Сава Осигурителна Групација на 31.12.2020

Обраќање на Претседателот на Управен одбор

Почитувани,

Во годината што измина продолживме да работиме со добри резултати. Професионално и свесно соочувајќи се со предизвиците и сите непредвидени околности, успеавме да го одржиме трендот на континуиран раст и развој на Сава пензиско друштво и двата фонда со кои управуваме, задолжителниот Сава пензиски фонд и доброволниот Сава пензија плус.

На почетокот на 2020 ги следевме информациите за појавата на новата закана, вирусот Covid-19. Ретко кој можеше да го претпостави интензитетот на натамошниот развој на проблемот и новите околности во кои ќе се најде целиот свет. Пандемијата претставува пред сè закана по здравјето на човекот. Но, нејзината актуелност дури и една година по нејзиниот изблик носи и сериозни импликации на здравствените системи, глобалниот развој, очекувањата за продолжување на економскиот раст, стекнатите навики на конsumerистичкото општество, интензивните комуникации, патувања, среќавања, за работа или задоволство.

Во март 2020, Светската здравствена организација прогласи пандемија. Следуваа препораки за организирање на работењето на ниво на Сава Осигурителната Групација и серија преземени мерки од страна на институциите во Република Северна Македонија.

И покрај тоа што ниедно сценарио за обезбедување на континуитет на работењето не предвидувааше дејствување во услови на ваков вид на закана, реакцијата и преземените мерки беа соодветни. Поставеноста и капацитетот на Друштвото пред сè од аспект на расположивата ИТ инфраструктура и човечки ресурси, навремената реакција и отворената комуникација и координација во постапувањето на сите нивоа на раководење и управување со Друштвото, придонесоа за брза реорганизација, овозможување работа од дома, во различни периоди со соодветна присутност на вработените во деловните простории на Друштвото. Не беше забележан застој во одвивањето на било кој процес, или зголемување на вообичаениот број на информатички или оперативни инциденти.

Во март се случи силна корекција на пазарите на капитал, што директно ги повреди вредностите на средствата на пензиските фондови. Иако не докрај координирано, државите, владите и централните банки презедоа мерки, фискални и монетарни, директно или индиректно насочени кон поддршка на економиите, конкретни сектори и одредени слоеви од населението. Ценовни закрепнувања на пазарите беа забележани уште во април и мај. Тие останаа со одредена доза на зголемена волатилност. Повеќето индекси израснаа во позитивна зона, во последниот квартал од годината.

Нашата Држава не беше исклучок. Владините пакети со економски мерки и прилагодената монетарна политика на централната банка, придонесоа за ублажување на последиците, но пред сè за намалување на притисокот и губењето на работните места во секторите кои се најпогодени. Домашниот пазар на капитал високо корелираше со движењата на странските берзи, а она што и во оваа криза се покажа како добар фундамент на финансискиот систем, беше високата акумулација на класични депозити и релативно добрата дисперзија на кредитниот ризик. Ова придонесе за стабилност на банкарскиот сектор, како особено значаен канал на дистрибуција на финансиската поддршка од Државата до компаниите и населението.

Претходните истражувања и алоцираните ресурси, многу помогнаа во забрзувањето на процесот на пронаоѓање и одобрување на вакцина. На крајот на 2020 веќе имавме вакцини кои се одобрени за примена, а значаен број се сега во финална фаза на тестирање, рана или ограничена фаза на употреба. На почетокот на 2021 година Светот се соочува со предизвикот на дистрибуцијата на вакцините и динамиката на вакцинација, како и со појава на мутации на вирусот што предизвикува дополнителни неизвесности и закани, меѓу другото и натамошна сегрегација на богатиот и развиен свет и светот на посиромашните држави и народи.

Во овој Извештај се содржани сите области од работењето и остварените резултати на Друштвото и пензиските фондови. Со задоволство може да се каже дека остварената нето добивка на Друштвото во изминатата година е значајно повисока од планираната, пред сè заради остварувањето на континуитет на повисоки приливи на придонеси во задолжителниот пензиски фонд, како и намалување на одредени расходи и трошоци, под влијание на условите во кои се одвиваше работењето.

Резултатите на пензиските фондови, од аспект на бројноста на ново членство, уплатените придонеси, промените во пазарното учество, во услови на делување на трето друштво на пазарот, се исто така над планираните. Послабите приноси од инвестирањето во оваа година, не го повредија долгорочниот седумгодишен принос на пензиските фондови, како и приносот од почетокот на функционирање. Овие приноси се движат над 5% годишно, односно над поставената цел со инвестиционите стратегии на двата пензиски фонда.

И во 2020 година се погриживме за градење на нашиот имиџ на општествено одговорна и хумана компанија. Помагавме и пренасочувавме средства таму каде што беше најпотребно.

Научивме многу работејќи под сериозна здравствена закана оваа година. Верувам дека сите ја препознавме потребата од технолошка модернизација и дигитализација и го почувствувавме во пракса забрзувањето на овие процеси. Светот се движи напред, а ние треба да бидеме отворени за промени, да ги препознаваме и прифаќаме.

Сава пензиско друштво расте и се развива, се поврзува и прилагодува, продолжува да работи посветено, одговорно, транспарентно и етички, со примена на високи стандарди на корпоративно управување, за да ги оствари поставените цели во интерес на членовите на пензиските фондови, нашиот акционер, нас самите и заедницата.

Со почит,

Мира Шекутковска
Претседател на Управниот одбор

2. Основни податоци

Назив	Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Адреса	Мајка Тереза бр. 1 Скопје
Телефон	02/ 5100285, 02/15 500
Телефакс	02/3236 989
Е mail	kontakt@sava-penzisko.mk
Интернет страна	www.sava-penzisko.mk
Матичен број	5989434
Даночен број	4030005551006
Трансакциска сметка	210-059894340105
Основен капитал	130.000.478 МКД
Број на акции	21.200
Органи на управување и надзор	Управен одбор: Мира Шекутковска (Претседател) Петар Талески (Член) Коста Ивановски (Член)
	Надзорен одбор: Јуре Корент (Претседател) Мојца Горњак (Член) Павел Гојкович (Член) Гоце Христов (Независен Член)
Датум на издавање на дозволи	Одлука за формирање на друштво за управување со пензиски фондови од 04.04.2005 година, издадена од МАПАС
	Одлука за управување со пензиски фонд „Нов пензиски фонд“ – отворен пензиски фонд од 09.06.2005 година, издадена од МАПАС
	Одлука за полноважност на условно одобрение за управување со доброволен пензиски фонд од 03.06.2009 година, издадена од МАПАС
Овластен ревизор	КПМГ Македонија ДОО Скопје
Акционер	Позаваровалница Сава д.д. Љубљана, 100% (бр. на акции: 21.200)
Банка чувар на имот	НЛБ Банка АД Скопје
Регулатор	Агенција за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (МАПАС)

3. Позначајни настани во 2020

Во 2020 година се случила неколку значајни настани, кои имаа влијание на работењето на Друштвото и воопшто на состојбите во системот на капитално финансирано пензиско осигурување во Република Северна Македонија.

Прогласена пандемија на COVID-19

Во средината на март 2020 година, во услови на прогласена пандемија на COVID-19 од страна на СЗО, по препораки на ниво на Сава Осигурителна Групација и следејќи ги препораките на институциите внатре во Државата, Друштвото се соочи со предизвикот, во исклучително краток период целосно да го реорганизира работењето и како доминантна опција да ја воведо работата од дома. Актуелната ситуација поврзана со пандемијата тековно се следеше, редовно се известуваше Управниот одбор и вработените за донесените уредби со законска сила од страна на Владата и одлуките на Претседателот на Република Северна Македонија во 2020 година: Одлуки за утврдување на постоење на вонредна состојба, повеќе Уредби со законска сила заради спроведување на пакетите економски мерки за справување со кризата кои содржеа мерки за зачувување на работните места, финансиска поддршка за компаниите од страна на Владата за исплата на плати за време на вонредна состојба. Економските мерки донесени од страна на Владата директно или индиректно влијаа на приливите од придонеси во вториот задолжителен пензиски фонд.

Промени во регулативата за капитално финансирано пензиско осигурување

За време на траење на вонредната состојба беа донесени уредби со законска сила од областа на капитално финансирано пензиско осигурување - Уредбата со законска сила за примена на одредбите од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување за време на вонредна состојба (Сл.весник бр.94/2020) и Уредбата со законска сила за примена на одредбите од Законот за исплата на пензии и пензиски надоместоци од капитално финансирано пензиско осигурување за време на вонредна состојба (Сл.весник бр.94/2020). Во уредбите беа наведени роковите кои истекуваат за време на траење на вонредната состојба, дека истите престануваат да течат за време на траењето на вонредната состојба и продолжуваат по истекот на траењето на вонредната состојба, но само за онолку денови колку што преостанале, и тоа од денот на истекот на траењето на вонредната состојба.

Промени во регулативата за даноци и социјални придонеси

Промените во регулативата за даноци и социјални придонеси кои стапија на сила на почетокот на 2020 година опфатија:

- Мирување на прогресивниот данок на личен доход во период од 3 години, така што од 01.01.2020 до крајот на 2022 година, доходот ќе се оданочува со единствена стапка од 10%;
- Зголемување на стапката на придонесот за пензиско и инвалидско осигурување за 0,4 пп и на придонесот за здравствено осигурување за 0,1 пп.

Во 2020 година, Друштвото ги користеше повољностите од Законот за субвенционирање на придонеси (со примена од октомври 2019 година), со кои Државата ги субвенционира придонесите од социјално осигурување во случај на раст на платите.

Извештај за сеопфатна добивка по локални прописи

Година завршена на 31
декември (во 000 МКД)

	2020	2019
Приходи од управување со фондови	237.748	223.025
Приходи од надоместок од придонеси	90.746	96.395
Приходи од надоместок од управување	146.998	126.629
Приходи од надоместок за премин	4	1
Расходи од управување со фондови	(72.853)	(70.808)
Расходи за МАПАС	(35.902)	(34.153)
Расходи за чувар на имот	(15.337)	(15.220)
Расходи за Фондот на ПИОСМ	(4.278)	(4.078)
Трошоци за трансакции	(72)	(182)
Трошоци за маркетинг	(11.353)	(11.159)
Трошоци за агенти	(4.704)	(4.725)
Останати трошоци од управување со фондови	(1.207)	(1.291)
Добивка од управување со фондови	164.895	152.217
Приходи од камати на вложувања во депозити	7.821	9.303
Приходи од вложувања во хартии од вредност	9.275	7.466
Останати приходи	3.085	2.657
Материјални трошоци	(15.617)	(16.130)
Трошоци за вработени	(49.714)	(52.169)
Амортизација	(1.850)	(1.787)
Останати нематеријални расходи	(12.120)	(12.000)
Бруто добивка	105.775	89.557
Данок на добивка	(8.355)	(6.852)
Нето добивка за годината	97.420	82.705
Нето добивка од повторно вреднување на хартии од вредност расположиви за продажба	7.122	11.527
Актуарски добивки (загуби) на дефинирани планови за користи на вработени	47	(345)
Друга нето сеопфатна добивка	7.169	11.182
ВКУПНА НЕТО СЕОПФАТНА ДОБИВКА	104.589	93.887
Финансиски показатели		
ROA пред данок	16,3%	15,6%
ROA по данок	15,0%	14,4%
ROE пред данок	17,4%	16,2%
ROE по данок	16,0%	15,0%
CIR	46,6%	51,6%

Извештај за сеопфатна добивка по меѓународни сметководствени стандарди и меѓународни стандарди за финансиско известување (МСС и МСФИ) *

Година завршена на 31 декември (во 000 МКД)

	2020	2019
	<i>во илјади МКД</i>	
Приходи од управување со фондови	237.748	223.025
Приходи од надоместок од придонеси	90.746	96.395
Приходи од надоместок од управување	146.998	126.629
Приходи од надоместок за премин	4	1
Расходи од управување со фондови	(74.477)	(73.048)
Расходи за МАПАС	(35.902)	(34.153)
Расходи за чувар на имот	(15.337)	(15.220)
Расходи за Фондот на ПИОСМ	(4.278)	(4.078)
Трошоци за трансакции	(72)	(182)
Трошоци за маркетинг	(11.353)	(11.159)
Трошоци за агенти	(6.328)	(6.965)
Останати трошоци од управување со фондови	(1.207)	(1.291)
Добивка од управување со фондови	163.271	149.977
Приходи од камати на вложувања во депозити	7.821	9.303
Приходи од вложувања во хартии од вредност	9.275	7.466
Останати приходи	3.085	2.838
Материјални трошоци	(9.832)	(10.359)
Трошоци за вработени	(51.003)	(52.169)
Амортизација	(6.741)	(6.665)
Останати нематеријални расходи	(13.158)	(13.144)
Бруто добивка	102.718	87.247
Данок на добивка	(8.064)	(6.646)
Нето добивка за годината	94.654	80.601
Нето добивка од повторно вреднување на хартии од вредност расположиви за продажба	7.122	11.527
Актуарски добивки (загуби) на дефинирани планови за користи на вработени	47	(345)
Друга нето сеопфатна добивка	7.169	11.182
ВКУПНА НЕТО СЕОПФАТНА ДОБИВКА	101.823	91.783

Финансиски показатели

ROA пред данок	15,6%	15,0%
ROA по данок	14,4%	13,8%
ROE пред данок	16,9%	15,8%
ROE по данок	15,6%	14,6%
CIR	47,9%	53,6%

Споредбени избрани финансиски податоци за работењето на Друштвото за 2020 година по локална регулатива и по МСС/МСФИ и причини за разликите

	Локална регулатива	МСС/МСФИ	Разлика (локална регулатива/ МСС-МСФИ)
000 МКД			
Избрани финансиски податоци			
Вкупни приходи	257.929	257.929	-
Вкупни расходи	152.154	155.211	(3.057)
Данок на добивка (тековен)	8.355	8.355	-
Данок на добивка (одложен)	0	(291)	(291)
Нето добивка од тековното работење	97.420	94.654	2.766
Вкупен капитал	635.453	633.504	1.949
Вкупни средства	693.864	698.340	(4.476)
Вкупни обврски	58.411	64.836	(6.425)
ROA пред данок	16,3%	15,6%	0,7 п.п
ROA по данок	15,0%	14,4%	0,6 п.п
ROE пред данок	17,4%	16,9%	0,5 п.п
ROE по данок	16,0%	15,6%	0,4 п.п
CIR	46,6%	47,9%	-1,3 п.п

*Друштвото изработува финансиски извештаи по МСС и МСФИ, за целите на изработка за консолидираните финансиски извештаи на Сава Осигурителна Групација.

Разликите во финансиските податоци по локални прописи и по МСС/МСФИ произлегуваат од следното: за целите на изработка на консолидираните финансиски извештаи на Сава Осигурителна Групација, Друштвото вон книговодствено евидентира резервирања за неискористени денови од годишен одмор, врши разграничување на агентските трошоци за надоместоци за склучени договори за членство во задолжителниот фонд и евидентира Договор за оперативен наем, согласно барањата на ИФРС 16.

Основни информации поврзани со објавените резултати од управувањето со пензиските фондови

Отворен задолжителен пензиски фонд Сава пензиски фонд

Принос* на средствата на Сава пензиски фонд за периодот 31.12.2013 – 31.12.2020 сведен на годишно ниво:

Вид на принос	Износ во %
Номинален	5,54%
Реален	4,84%

Реалниот принос се добива од номиналниот принос, коригиран за промената на нивото на трошоците на живот во пресметковниот период. Приносот на Вашата индивидуална сметка е променлив и зависи од приносот на Вашиот задолжителен пензиски фонд и од надоместоците наплатени од Вашето друштво кое управува со задолжителниот пензиски фонд.

Надоместоци* кои ги наплатуваше Друштвото во периодот за кој се пресметува приносот 31.12.2013 - 31.12.2020

Период	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019	01.01.2020
	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Надоместок од придонеси	3,50%	3,25%	3,00%	2,75%	2,50%	2,25%	2,00%
Месечен надоместок од вредноста на нето средствата	0,045%	0,040%		0,035%		0,030%	
Надоместок за премин							
Број на денови на членство ≤720	15 евра (во денарска противвредност)						
Број на денови на членство > 720	Не се наплаќа надоместок за премин						

Трансакциони провизии** платени од средствата на пензискиот фонд за периодот за кој се објавува приносот 31.12.2013 – 31.12.2020 изнесуваат вкупно 13.999.142 денари. Износот на трансакциони провизии по една сметководствена единица за тој период изнесува 0,08 денари. Нема намалување на надоместоци за постојано членство.

Надоместоци* кои ги наплатуваше Друштвото во 2020 година:

Надоместок од придонеси	2,00%
Месечен надоместок од вредноста на нето средствата на фондот	0,030%
Надоместок за премин	
Број на денови на членство ≤720	15 евра (во денарска противвредност)
Број на денови на членство > 720	Не се наплаќа надоместок за премин

Трансакциони провизии** платени од средствата на пензискиот фонд за периодот 01.01.2020 – 31.12.2020 изнесуваат вкупно 1.881.537 денари. Износот на трансакциони провизии по една сметководствена единица за тој период изнесува 0,01 денари.

Супервизор на капитално финансирано пензиско осигурување е Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (МАПАС) (02) 3224 229, www.mapas.mk

Отворен доброволен пензиски фонд Сава пензија плус

Приносот* на средствата во Отворениот доброволен пензиски фонд Сава пензија плус за периодот од 31.12.2013 до 31.12.2020 година, сведен на годишно ниво изнесува:

Вид на принос	Износ во %
Номинален	5,60%
Реален	4,90%

Реалниот принос се добива од номиналниот принос коригиран за промената на нивото на трошоците на живот во пресметковниот период. Приносот на Вашата доброволна индивидуална сметка и/или професионална сметка е променлив и зависи од приносот на Вашиот доброволен пензиски фонд и од надоместоците наплатени од Вашето друштво кое управува со доброволниот пензиски фонд

Надоместоци* кои ги наплатуваше Друштвото во периодот за кој се објавува приносот 31.12.2013-31.12.2020

Период	31.12.2013-31.12.2016	01.01.2017-31.12.2020
Надоместок од придонеси	3,80%	2,90% за индивидуални членови и максимум 3,80% за членови со професионална сметка
Месечен надоместок од вредноста на нето средствата	0,10%	0,10%
Надоместок за премин		
Број на денови ≤360	10 Евра во денарска противвредност	
Број на денови > 360	не се наплаќа надоместок за премин	

Трансакциони провизии** платени од средствата на пензискиот фонд за периодот за кој се објавува приносот 31.12.2013 – 31.12.2020 изнесуваат вкупно 1.510.430 денари. Износот на трансакциони провизии по една сметководствена единица за наведениот период изнесува 0,25 денари. Нема намалување на надоместоци за постојано членство.

Надоместоци* кои ги наплатуваше Друштвото во 2020:

Надоместок од придонеси	2,90% за индивидуални членови и максимум 3,80% за членови со професионална сметка
Месечен надоместок од вредноста на нето средствата	0,10%
Надоместок за премин	
Број на денови ≤360	10 Евра во денарска противвредност
Број на денови > 360	не се наплаќа надоместок за премин

Кај членовите со професионални пензиски сметки (членови на професионални пензиски шеми), надоместокот од придонеси се уредува со договорот за вклучување на професионалната пензиска шема во Сава пензија плус и е наведен во Правилата на професионалната пензиска шема. Трансакциони провизии** платени од средствата на пензискиот фонд за периодот 01.01.2020-31.12.2020 изнесуваат вкупно 185.158 денари. Износот на трансакциони провизии по една сметководствена единица изнесува 0,03 денари.

* Извор: Веб страна на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување www.mapas.mk

** Извор: Сава пензиско друштво -Трансакциски трошоци за Македонска Берза АД Скопје, ЦДХВ АД Скопје и институции во странство

4. Мисија, визија, стратешки насоки и цели

4.1. Мисија, визија, вредности

Мисија

Обезбедување на финансиска сигурност и одржлива иднина за нашите членови, нашите вработени, нашите партнери и нашите сопственици. Преку раст на вредноста на пензиските заштеди се стремиме да обезбедиме соодветна пензија за нашите членови. На вработените им овозможуваме професионален и личен развој, а на сопствениците соодветен поврат на капиталот. Преку одговорно работење ние креираме вредност за општеството.

Визија

Посветено работиме и градиме Друштво кое е препознаено по грижата за своите членови, транспарентноста и високите морални вредности, како и по својата активна улога во одржливоста на пензискиот систем, човечката околина и општеството во целина.

Вредности

- Високи стандарди за корпоративно управување базирано на принципите на посветеност, одговорност, транспарентност и етика.
- Трајно партнерство со членовите базирано на едукација, етичко работење и доверба.
- Високи професионални стандарди, корпоративни вредности, компетенции во управувањето со инвестициите и ризиците, обезбедување на фидуцијарна одговорност на сите нивоа, силни внатрешни контроли и ревизија.
- Добрата работна средина, културата на нашите вработени и нивниот континуиран професионален и личен развој се предуслов за градење на нашиот тим.

5. Корпоративно управување, акционерски капитал и сопственичка структура

5.1. Корпоративно управување

Корпоративното управување во Друштвото претставува збир на правила со кои се уредуваат начинот, постапките и процесите преку кои Управниот, Надзорниот одбор, лицата со посебни овластувања и одговорности и раководните лица во Друштвото, донесуваат одлуки во врска со управувањето на Друштвото и пензиските фондови, како и начинот на следење на имплементацијата на тие одлуки.

Целта на доброто корпоративно управување е обезбедување одговорност и транспарентност во работењето на Друштвото, создавање на доверба меѓу Управниот и Надзорниот одбор и заинтересираните субјекти, особено членовите на пензиските фондови и подобрување на ефикасноста на работењето на Друштвото и пензиските фондови.

Собрание на акционери

Во текот на 2020 година беше одржана една седница, на 13.04.2020 година при што Годишното собрание ги усвои редовните точки за работа, како и Статутарна одлука за изменување на

Статутот на Сава пензиско друштво а.д. Скопје. Беше одобрена Политика за следење на перформанси и наградување во Сава пензиско друштво а.д. Скопје.

Годишното собрание на Друштвото беше закажано за 27.03.2020 година, но беше одложено врз основа на донесена Уредба со законска сила за примена на Законот за трговските друштва за време на вонредна состојба (Сл. весник 79/2020) со која беше определено дека кај акционерските друштва, односно друштвата со ограничена одговорност, кај кои започнал да тече рокот за свикување и одржување Годишно собрание на акционери /свикување и одржување собир на содружници, истото нема да се одржи за време на траењето на вонредната состојба.

Со донесување на Уредбата со законска сила за престанување на важење на Уредбата со законска сила за примена на Законот за трговските друштва за време на вонредна состојба (Сл. весник бр.90/2020) престанува да важи претходно донесената Уредба, по што Управниот одбор на Друштвото донесе Одлука за определување нов датум за одржување на Годишно собрание на Сава пензиско друштво а.д. Скопје на 13.04.2020 година.

Надзорен одбор

Во текот на 2020 година, Надзорниот одбор на Друштвото го сочинуваа 4 (четири) членови, од кои еден независен и тоа:

Јуре Корент

Претседател на Надзорен одбор

Вработен на местото: Помошник на Управата во Заваровалница Сава д.д. Марибор.

Дејност: Осигурување.

Членство во органи на управување и надзор: член на Надзорен одбор на Сава покојнинска дружба д.д. Марибор.

Д-р Мојца Горњак
Член на Надзорен одбор

Вработена на местото: Развоен специјалист, Служба за сметководство во Позаваровалница Сава д.д., Љубљана.

Дејност: Реосигурување.

Членство во органи на управување и надзор: /

Павел Гојкович
Член на Надзорен одбор

Вработен на местото: Директор на областа за надзор над развојот и спроведувањето на животните и пензиските осигурувања во Позаваровалница Сава д.д., Љубљана.

Дејност: Реосигурување.

Членство во органи на управување и надзор: член на Надзорен одбор на Заваровалница Сава д.д. Марибор, член на Надзорен одбор на Сава животно осигурување а.д.о. Белград, член на Надзорен одбор на Сава покојнинска дружба д.д. Марибор од 01.06.2020 година и член на Надзорен одбор на Вита животно осигурување д.д. Љубљана од 03.06.2020 година.

Гоце Христов
Независен член на Надзорен одбор

Вработен на местото: Финансиски директор во ГД Гранит АД Скопје од 23.03.2020 година. Заклучно со 22.03.2020 година Партнер за ревизија и овластен ревизор во Друштво за ревизија Мур Стивенс ДОО Скопје .

Дејност: Изградба на патишта и автопати. Дејност заклучно со 22.03.2020 година: ревизорски и сметководствени услуги.

Членство во органи на управување и надзор: /

Надзорниот одбор на Друштвото е составен од најмалку четири члена кои ги избира Собранието на акционери, кои по изборот треба да бидат одобрени од страна на МАПАС, при тоа водејќи грижа за балансиран состав, експертски знаења и адекватна персонална квалификација на членовите. Најмалку еден од членовите на Надзорниот одбор е независен член.

Примања

Во 2020 година, членовите на Надзорниот одбор на Сава пензиско друштво а.д. Скопје, остварија бруто примања од заснован работен однос кај други работодавачи, кои се наведени во текстот погоре, и тоа:

- Плата: 16.725 илјади МКД
- Надоместоци на плата: 84 илјади МКД
- Бонус: 1.177 илјади МКД
- Осигурувања: / илјади МКД
- Други права: 2.065 илјади МКД

Во 2020 година, членовите на Надзорниот одбор на Сава пензиско друштво а.д. Скопје, не остварија примања (плата, надоместоци на плата, бонус, осигурувања и други права) од членство во органи на управување на други Друштва.

Улога и надлежности

Водечката улога во рамките на системот на корпоративното управување ја има Надзорниот одбор кој ги дефинира мисијата и целите на Друштвото, ги застапува интересите на Друштвото, обезбедувајќи заштита на акционерите

Надзорниот одбор врши контрола и надзор врз управувањето со Друштвото и пензиските фондови што го врши Управниот одбор, одговорен е да обезбеди добро работење, управување и стабилност на Друштвото и пензиските фондови, одговорен е за утврдување на стратегијата на Друштвото и пензиските фондови, навремено и точно финансиско известување на МАПАС, утврдување на деловните приоритети и насочување на работењето на Управниот одбор. Во 2020 година, Надзорниот одбор одржа 7 седници.

Управен одбор на Друштвото

Мира Шекутковска

Претседател на Управен одбор

Образование: дипломирам економист

Стручен профил: Мира Шекутковска (1958) својата професионална кариера ја започна во банкарскиот сектор во Охридска банка А.Д. Охрид, продолжувајќи на раководни позиции во Комерцијална банка А.Д. Скопје, Алмако банка А.Д. Скопје, Уни Банка А.Д. Скопје и НЛБ Банка А.Д. Скопје. Во Друштвото е ангажирана од самото основање (2005). Во деловната кариера се здоби со богато искуство од областа на банкарството и финансиите, корпоративно управување, работење со хартии од вредност, управување со портфолија и инвестирање на средства. Во 2011 година за прв пат беше избрана за член на Управен одбор на Друштвото.

На 09.04.2019 година беше именувана за Претседател на Управен одбор и беше извршен нејзин реизбор за член и повторно именување за Претседател.

Почеток на трет мандат: 25.08.2019 година.

Членство во органи на управување и надзор: /

Д-р Петар Талески, FRM

Член на Управен одбор

Образование: Доктор по економски науки

Стручен профил: Д-р Петар Талески (1978) професионалната кариера ја започна во НИП Нова Македонија А.Д. Скопје, по што продолжува во финансискиот сектор во Германско Македонски фонд и МЕБ Банка Сарајево и НЛБ Банка АД Скопје. Од јуни 2005 година раководеше со Секторот за продажба и маркетинг во Друштвото, а од 2013 година со Секторот за управување со ризици и позадински операции. Во деловната кариера стекна богато искуство во областа на финансиите и банкарството, продажбата, маркетингот и управувањето со ризици. Поседува и сертификати за работење со хартии од вредност, инвестиционо советување и корпоративно управување.

Функцијата на Член на Управен одбор ја извршува во прв мандат.

Почеток на мандат: 27.05.2019 година.

Членство во органи на управување и надзор: /

Коста Ивановски, CFA

Член на Управен одбор

Образование: дипломиран економист, Овластен финансиски аналитичар. Поседува магистратура по Европска економија и меѓународни финансии.

Стручен профил: Коста Ивановски (1980) професионалната кариера ја започнува во областа на осигурувањето во Еуролинк Осигурување А.Д. Скопје, и продолжува во брокерскиот оддел во НЛБ Банка АД Скопје, каде меѓу другото е и помошник раководител на Службата за услуги со хартии од вредност. Од ноември 2011 година работи во Друштвото како Управувач со портфолија, а од декември 2016 година раководеше со Секторот инвестиции. Во деловната кариера стекна богато искуство во областа на осигурувањето, тргување со хартии од вредност, финансиите и финансиските анализи, управување со портфолија и инвестирање на средствата. Функцијата на Член на Управен одбор ја извршува во прв мандат.

Почеток на мандат: 22.07.2019 година.

Членство во органи на управување и надзор: /

Улога и надлежности

Управниот одбор го претставува и застапува Друштвото и пензиските фондови и раководи со нивната работа и има најшироки овластувања во управувањето, вршењето на сите работи поврзани со водењето на работите, тековните активности и дејствува во сите околности од име на Друштвото и пензиските фондови во рамките на предметот на работењето, освен за оние за кои е потребна согласност од Надзорен одбор.

Управниот одбор работи и одлучува на редовни седници кои се одржуваат најмалку еднаш месечно. Покрај редовните седници, Управниот одбор одлучуваше и секојдневно со одлуки надвор од седница. Во 2020 година, Управниот одбор одржа 28 седници.

Управниот одбор ги извршуваше надлежностите предвидени со Статутот на Друштвото и Деловникот за работење и надлежност на Управниот одбор, се грижеше за тековното работење на Друштвото, воспоставување на структура на добро корпоративно управување, ги извршуваше одлуките на Собранието и на Надзорниот одбор, донесуваше општи акти, ја утврдуваше стратегијата, деловната политика и годишниот план на Друштвото, го контролираше инвестирањето на средствата на Друштвото и пензиските фондови. Управниот одбор се грижеше за обезбедување на услови за работење на Друштвото во согласност со прописите, управување и следење на ризиците на кои е изложено Друштвото.

Примања

Во 2020 година, членовите на Управниот одбор на Сава пензиско друштво а.д. Скопје, остварија бруто примања од работен однос во Сава пензиско друштво а.д. Скопје, и тоа:

- Плата: 9.286 илјади МКД
- Надоместоци на плата: 0 МКД
- Бонус: 1.965 илјади МКД
- Осигурувања: 1.317 илјади МКД
- Други права: 245 илјади МКД

Во 2020 година, членовите на Управниот одбор на Друштвото, не остварија примања (плата, надоместоци на плата, бонус, осигурувања и други права), од членство во органи на управување на други Друштва и од работен однос кај други работодавачи.

Одбор за управување со инвестиции

Одборот е постојано, стручно, координативно и советодавно тело на Управниот одбор, што Управниот одбор го формира од редот на своите членови и други лица. Во составот на Одборот за управување со инвестиции се именувани лица со високо стручни познавања од областа на инвестирањето и управувањето со ризиците.

Одборот за инвестиции работи на седници кои се одржуваат најмалку еднаш месечно. Во текот на 2020 година Одборот одржа 12 редовни и 1 вонредна седница.

Одборот за инвестиции ги следеше и анализираше: информациите за состојбите на финансиските пазари и пазарот на капитал во Република Северна Македонија, ЕУ, земјите членки на ОЕЦД и пошироко, основните показатели за управувањето со инвестициите на фондовите, структурата на инвестициското портфолио на фондовите, ризиците поврзани со инвестирањето на средствата, законски и интерно поставени лимити за инвестирање на средствата.

5.2. Фидуцијарна должност

Членовите на Управен одбор, Надзорен одбор и раководните лица во Друштвото имаат фидуцијарна должност да работат единствено во корист на интересите на членовите и на пензионираните членови на пензиските фондови со кои управува Друштвото, која ја спроведуваат со примена на високи стандарди на етика и интегритет и без конфликт на интереси.

Друштвото обезбедува примена на фидуцијарната должност од стана на секој вработен и ангажирано лице во Друштвото.

5.3. Кодекс за добро корпоративно управување

Во Кодексот за добро корпоративно управување на Сава пензиско друштво а.д. Скопје пропишани се правила, стандарди и принципи, согласно кои се воспоставени практики на добро корпоративно управување во Друштвото. Правилата за добро корпоративно управување во целост се применуваат во работењето на Друштвото во 2020 година.

Друштвото има воспоставено ефикасен систем на поплаки од членовите на пензиските фондови, систем за контрола на усогласеност на работењето на Друштвото и пензиските фондови со прописите, систем на идентификација, мерење и управување со ризици во работењето.

Водејќи се од правилата и стандардите за управување и раководење на органите, Друштвото го зголемува нивото на доверба кај вработените, членовите, пензионираните членови и потенцијалните членови на пензиските фондови со кои управува.

5.4. Внатрешна ревизија

Внатрешната ревизија е организирана како независен организационен дел, функционално и организациски издвоен од останатите делови на Друштвото, непосредно одговорен за својата работа пред Надзорниот одбор на Друштвото. Внатрешната ревизија ги извршува своите активности во согласност со законската регулатива за пензиски фондови, Политиката за внатрешна ревизија на Друштвото, етичкиот Кодекс и меѓународните стандарди за внатрешна ревизија.

Основната цел на работењето на внатрешната ревизија е преку своите прегледи да обезбеди превентивна, целосна и континуирана контрола на работењето на Друштвото и фондовите, да даде разумно уверување на Управниот и Надзорниот одбор дека Друштвото и фондовите работат согласно законските, подзаконските и интерните акти, дека сметководствената евиденција и финансиските извештаи на Друштвото и фондовите се точни и потполни, дека воспоставениот систем на внатрешни контроли и управувањето со ризиците адекватно и ефикасно делуваат.

Внатрешната ревизија во 2020 година ги спроведуваше ревизорските активности врз основа на Годишниот план за работа 2020 година. Планирањето на ревизорските прегледи е засновано на документирана процена на ризиците на сите процеси карактеристични за Друштвото и фондовите со цел, определување на приоритетните подрачја за ревизија во 2020 година.

Во текот на 2020 година, Секторот за внатрешна ревизија изврши 6 (шест) редовни ревизорски прегледи и еден вонреден.

По секој завршен преглед, внатрешната ревизија доставуваше конечни ревизорски извештаи до Управниот одбор и ревидираните организациони единици во кои препорачуваше мерки и даваше предлози за одредени подобрувања на ефективоста на процесите, контролните системи и општата ефикасност на работење на Друштвото и фондовите.

Врз основа на сите наоди до кои дојде внатрешната ревизија при спроведување на ревизорските прегледи во 2020 година оцени дека, управувањето со организацијата, клучните ризици и интерните контроли во Друштвото генерално се добри.

Севкупната добра оценка се должи на тоа што во ревидираните процеси не беа утврдени наоди кои носат високи ризици или бројни наоди со среден ризик, поради слабости во управувањето на организацијата или отсуство на внатрешни контроли, кои би го попречиле остварувањето на деловните и стратешки цели на Друштвото и фондовите.

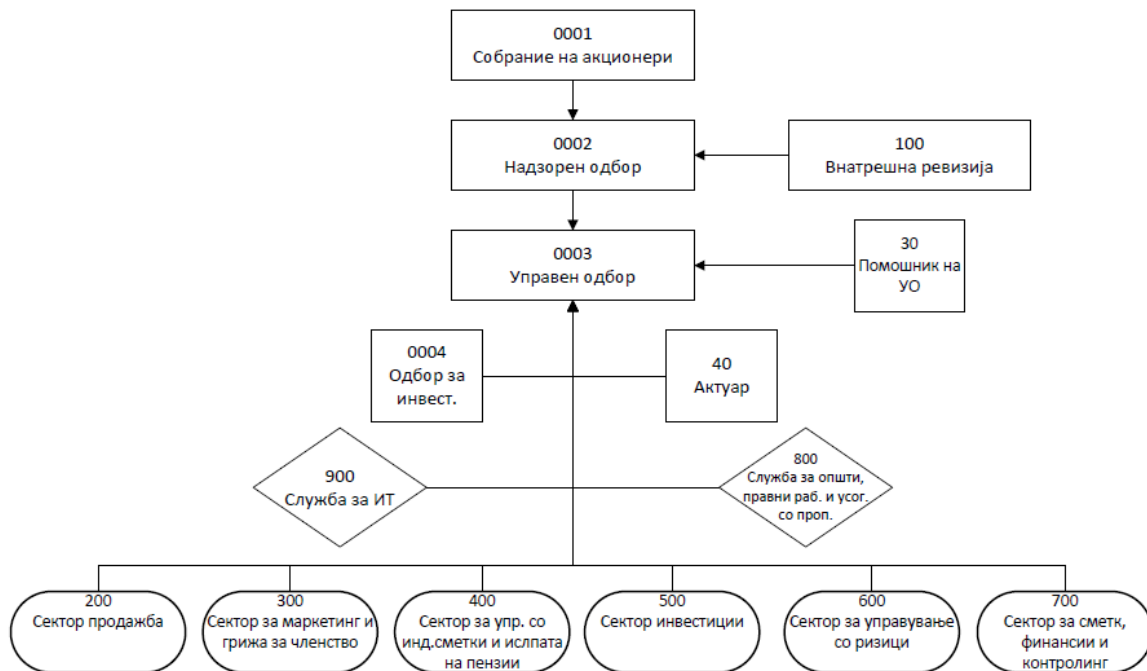
За позначајните констатации, ризици и препораки од ревизорските прегледи, внатрешната ревизија на квартална основа го известуваше Надзорниот одбор на Друштвото, како и за тековниот статус на отворените препораки, мерките и активностите на Управниот одбор за нивна реализација.

6. Организациона поставеност

Организационата поставеност на Друштвото е предмет на континуирана преоценка на Управниот одбор, кој го следи работењето и донесува одлуки за реорганизирање во зависност од оперативните потреби.

Актуелната организациона структура на Друштвото е следна:

Шема на организациона структура на САВА пензиско друштво а.д. Скопје

7. Деловна етика

7.1. Етички кодекс

Етичкиот кодекс на Друштвото ги опфаќа највисоките стандарди на интегритет, професионалност, морални принципи и правилата на однесување на членовите на Надзорен одбор, Управен одбор, лицата со посебни овластувања и одговорности, раководните лица и вработените во Друштвото..

Во Друштвото е воспоставен ефикасен систем на контрола на усогласеноста во работењето со прописите. Со истиот се обезбедува соодветна примена на прописите во работењето, а воедно се намалуваат ризиците од неусогласеност во работењето со законската регулатива.

Друштвото ги презема и сите потребни мерки за спречување на злоупотреба на информациите добиени како резултат на службената положба од страна на лицата кои имаат пристап до информации за инвестирање на средствата на пензиските фондови.

7.2. Усогласеност со прописи

Системот за обезбедување и на контрола на усогласеноста во работењето на Друштвото и пензиските фондови со прописите, се практикува преку дефинирано старателство на прописите. Во 2020 година функционираше континуирано и во услови на пандемија и работа од дома.

Во врска со регулативата која беше донесена во 2020 година, Старателите навремено изготвуваа известувања кои беа разгледувани на седници на Управен одбор и со тоа

континуирано и тековно го информираа Управниот одбор, за измените и активностите кои треба да ги преземе Друштвото.

Воспоставениот систем на следење и информирање во областа на усогласеноста со законската регулатива овозможува брзо откривање појави на законска неусогласеност и донесување благовремени и ефикасни мерки за нивно отстранување.

7.3. Спречување перење пари

Друштвото има усвоено и применува Програма за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело, како и Проценка на ризик од перење пари, одржува обуки од таа област, соработува со надлежните институции и во целост ги има имплементирани сите инструменти кои произлегуваат од законската регулатива и се однесуваат на ефикасно откривање и спречување перење пари. Целта на Друштвото е да оневозможи доброволниот пензиски фонд со кој управува да биде искористен за спроведување на нелегални активности.

8. Деловни политики

8.1. Политика на вложувања на средствата на Друштвото

Друштвото ги инвестира своите слободни парични средства согласно законската регулатива и интерните акти. Слободните средства на Друштвото се инвестирани во должнички инструменти издадени од државата и банкарски депозити.

Основните принципи при вложувањето на средствата на Друштвото се: сигурност на средствата, диверзификација на ризикот и одржување на адекватна ликвидност на Друштвото. Основна цел на инвестирањето на средствата на Друштвото е долгорочно остварување принос со истовремено одржување на прифатливо ниво на ризик.

Во 2020 година, Друштвото инвестираше во најголема мера во депозити.

Основни критериуми кои се користеа при избор на одделни видови инструменти се следните:

- Должнички инструменти: стапка на принос до доспевање (YTM), валута, траење и рок до доспевање.
- Депозити во банки:
 - ❖ Критериуми за избор на банка: се користат лимитите на изложеност кон поединечни банки, кои се утврдени врз основа на модел за класификација на квалитет на банки кој се применува на ниво на Сава Осигурителна Групација, а во функција на управување со кредитниот ризик;
 - ❖ Критериуми за избор на конкретен депозитен аранжман: стапка на принос – каматна стапка, вид на каматна стапка (фиксна или варијабилна), валута, рок до доспевање, посебни клаузули во договорот и сл.

При избор на инструмент, особено се има предвид валутата на инструментот, за што изборот се врши согласно направената анализа на односот меѓу:

- Каматните стапки на инструментите во денари и евра и
- Валутниот ризик, кој произлегува од оценката на веројатноста за промена во курсот на денарот и кој би резултирал во намалување на главнината на Друштвото под законски минималната главнина изразена во евра.

8.2. Политика на дивиденди

Усвојувањето на Годишната сметка и Годишниот извештај за работењето на Друштвото е предмет на расправа и одлучување на Годишното собрание на акционери на Друштвото. По разгледување и усвојување на Годишната сметка и Годишниот извештај, Собранието на акционери одлучува за распоредување на добивката.

Во 2020 година, исплатена е дивиденда во износ од 49,2 милиони денари, согласно Одлуката за распределба на нераспределена (акумулирана) добивка на Друштвото за 2019 година, донесена на Собранието на акционери.

8.3. Управување со капитал

Друштвото треба да обезбеди минимален износ на капитал зависно од висината на средствата на фондовите со кои управува. Нивоата на средства на фондовите и потребниот минимален капитал, за дадено ниво на средства, се дефинирани во законската регулатива. Определба на Друштвото е потребниот минимален капитал да го обезбедува од сопствени средства.

Во процесот на стратешко планирање, се утврдува очекуваното движење на средствата на фондовите во планскиот период и потребниот капитал, врз основа на што се утврдуваат изворите на средства и се дефинира инвестиционата политика и политиката на исплата на дивиденди во планскиот период, на начин кој ќе овозможи обезбедување на минималниот законски капитал.

8.4. Политика на односот на долгорочниот долг спрема основната главнина

Во пасивата на Друштвото на ден 31.12.2020 година, обврските учествуваат со 8,4%, од кои најголем дел се краткорочни обврски. Односот на долгорочниот долг на Друштвото спрема основната главнина во 2020 година изнесуваше 2,6% и нема значителни промени во однос на 2019 година.

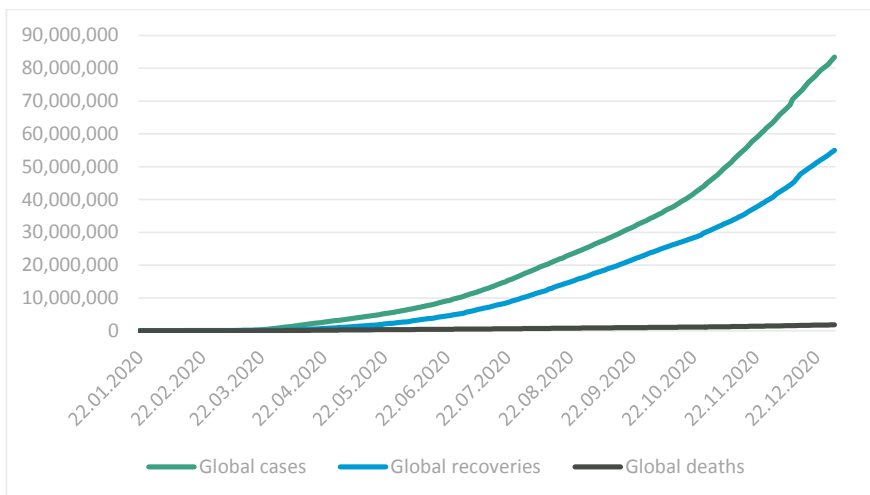
8.5. Големи зделки

Друштвото, во 2020 година, немаше зделки со кои стекнува или отуѓува имот на Друштвото чија вредност изнесува над 20% од книговодствената вредност на имотот на Друштвото, определена врз основа на последните финансиски извештаи на Друштвото.

9. Пазарите на капитал во 2020 година

2020 година беше година во која светот се соочи со пандемија која доведе до низа рестриктивни мерки, но и фискална и монетарна поддршка на економиите во рекорден обем. Пандемијата наметна предизвици за здравствените системи и за економскиот раст, наметнувајќи потреба од поддршка на најпогодените сектори. Во текот на годината беа регистрирани над 85 милиони случаи на заразени од COVID-19, и 1,8 милиони смртни случаи како резултат на оваа болест.

Приказ: Податоци за бројот на заразени од COVID-19, на глобално ниво

Извор: Bloomberg

Вообичаено за развој и одобрување на вакцини е потребен значително подолг период, но итноста, резултатите од претходните истражувања и алоцираните ресурси ги забрзаа овие процеси во случајот со вакцината против COVID-19. На крајот од годината во светски рамки 64 вакцини се тестираа на луѓе, 20 се наоѓаа во финална фаза од тестирањето, 7 беа во фаза на рана или ограничена употреба, додека 3 беа целосно одобрени. Сепак, светот се соочува со предизвици во врска со дистрибуцијата и динамиката на вакцинирањето, ризикот од мутации кои не би биле покриени со одобрените вакцини и недовербата на населението во вакцините. Според проценките на J.P.Morgan, целосната нормализација би претпоставувала вакцинирање на барем 5 милијарди луѓе, за што би значело достапност на 10 милијарди обезбедени дози, непропуштање на ревакцинацијата и соодветна и правична дистрибуција на вакцините. Во поглед на отпорот кон вакцините, се забележува тенденција на негово засилување, но резултатите од анкетите сè уште се во полза на стекнување на колективен имунитет, за што е потребно да се вакцинира околу 60%-70% од вкупното население.

Воведувањето на карантини, затворањето на граници, укинувањето на летови и воведувањето на низа останати рестриктивни мерки насочени кон ограничување на ширењето на заразата имаа неповолно влијание врз економскиот раст. По забележаниот пад на бруто домашниот производ заклучно со крајот на третиот квартал од годината, како и преземените рестриктивни мерки во четвртиот квартал, реално е да се очекува дека најголемиот број на светски економии годината ја завршија со негативна стапка на раст на бруто домашниот производ.

Приказ: Проектирани стапки на БДП на водечките светски економии

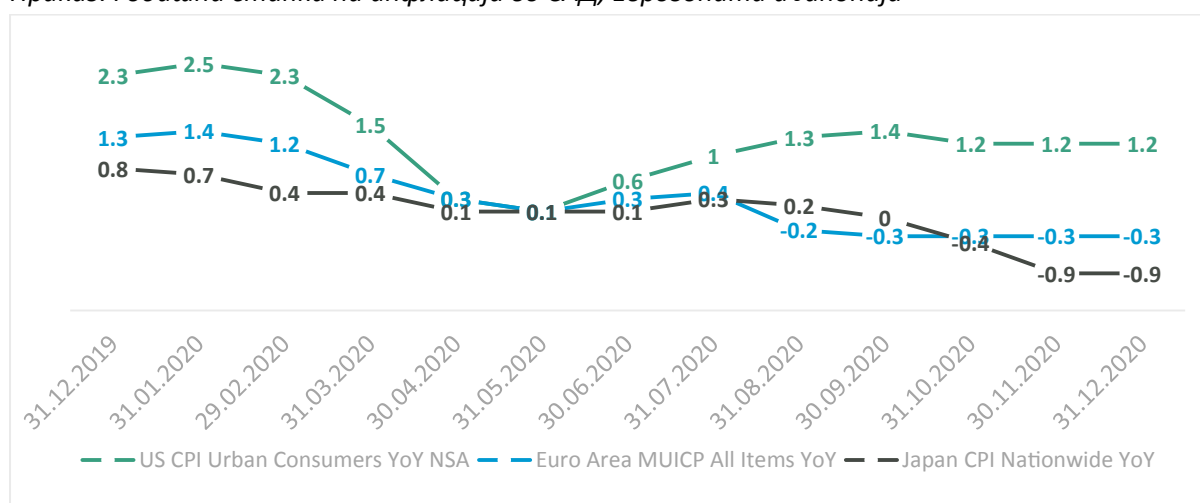
(real GDP, annual percent change)	PROJECTIONS		
	2019	2020	2021
World Output	2.8	-4.4	5.2
Advanced Economies	1.7	-5.8	3.9
United States	2.2	-4.3	3.1
Euro Area	1.3	-8.3	5.2
Germany	0.6	-6.0	4.2
France	1.5	-9.8	6.0
Italy	0.3	-10.6	5.2
Spain	2.0	-12.8	7.2
Japan	0.7	-5.3	2.3
United Kingdom	1.5	-9.8	5.9
Canada	1.7	-7.1	5.2
Other Advanced Economies	1.7	-3.8	3.6

Emerging Markets and Developing Economies	3.7	-3.3	6.0
Emerging and Developing Asia	5.5	-1.7	8.0
China	6.1	1.9	8.2
India	4.2	-10.3	8.8
ASEAN-5	4.9	-3.4	6.2
Emerging and Developing Europe	2.1	-4.6	3.9
Russia	1.3	-4.1	2.8
Latin America and the Caribbean	0.0	-8.1	3.6
Brazil	1.1	-5.8	2.8
Mexico	-0.3	-9.0	3.5
Middle East and Central Asia	1.4	-4.1	3.0
Saudi Arabia	0.3	-5.4	3.1
Sub-Saharan Africa	3.2	-3.0	3.1
Nigeria	2.2	-4.3	1.7
South Africa	0.2	-8.0	3.0
Low-Income Developing Countries	5.3	-1.2	4.9

Извор: IMF, World Economic Outlook, October 2020

Заради надолниот притисок врз побарувачката, случувањата во 2020 година имаа негативно влијание и врз стапката на инфлација, особено во Европа и Јапонија:

Приказ: Годишни стапки на инфлација во САД, Еврозоната и Јапонија

Извор: Bloomberg

Последиците од пандемијата доведоа до воведување на низа фискални и монетарни олеснувања чиј обем на глобално ниво достигна рекордно ниво. Според проценките на UBS, обезбедената фискална поддршка како одговор на кризата на глобално ниво изнесува 12 илјади милијарди американски долари.

Приказ: Намалување на клучни каматни стапки

Референтна каматна стапка	31.12.20	YoY
Federal Funds Target Rate - Up	0,25	-150
ECB Main Refinancing Operation	0,00	0
UK Bank of England Official Ba	0,10	-65
Japan Basic Discount rate / Ba	0,30	0

Извор: Bloomberg

Приказ: Сумарен преглед на монетарни и фискални мерки како одговор на пандемијата

	Monetary Policy	Fiscal Policy
U.S.	Rates cut to 0-0.25%. Unlimited asset purchases.	\$2.9 trillion stimulus (14% of GDP).
Japan	Short-term rate at -0.1%; 10-year yield target at 0%, with no limit on JGB purchases. REIT and ETF purchases doubled. CB and CP purchases more than tripled.	¥308 trillion yen stimulus (57% of GDP). Package includes existing measures.
Germany	ECB deposit rate unchanged at -0.5%. Rates on TLTRO as low as -1.0% from Jun-20 to Jun-22.	€267 billion stimulus (8.1% of GDP).
France	Existing asset purchases expanded by €120 billion by end-2020.	€84 billion stimulus (3.7% of GDP).
Italy	Net asset purchases under Pandemic Emergency Purchase Program to run to until Mar-22, with an envelope of €1.85 trillion.	€100 billion stimulus (5.6% of GDP).
U.K.	Rates cut to 0.1%. Purchase of £450 billion in bonds.	£280 billion stimulus (14% of GDP).
Canada	Rates cut to 0.25%. Program to buy C\$4 billion a week of government bonds.	Support worth C\$438 billion into 2021, around 20% of 2020 GDP.
Note:	Green = adequate policy response Orange = partial policy response Red = so far policy response insufficient Colors based on Bloomberg Economics' judgement, noting limited space for conventional monetary response.	

Извор: Bloomberg, 17.12.2020

Прегледот не го вклучува дополнително усвоениот пакет во САД на крајот од годината, во висина од 900 милијарди долари.

Договорената фискална поддршка на ниво на Европска Унија како одговор на кризата беше и сигнал за единство на Европската Унија, по првичните сигнали на недостиг на солидарност во врска со справувањето со првиот бран на зараза во Италија. Имено, усвоениот долгорочен буџет на Европската Унија за периодот 2021-2027 година е на рекордно високо ниво. Од предвидениот вкупен буџет во износ од 1,8 илјади милијарди евра, 1.074,3 милијарди евра се предвидени за повеќегодишната рамка за финансирање, додека износ од 750 милјарди евра е предвиден за програмата NextGenerationEU преку која се предвидува финансирање насочено кон позелена, подигитална и поотпорна Европска Унија.

Рекордната фискална и монетарна поддршка, како и разликите во миксот на истите помеѓу одделни региони и држави, доведе до:

1) Поддршка на економскиот раст во 2020 година

Приказ: Влијание на фискалната поддршка врз реалната стапка на економски раст

Table 6: Fiscal thrust

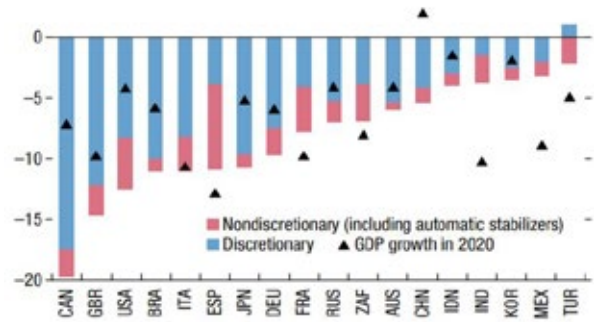
	2008	2009	2010-18	2019	2020	2021
Global	1.1	2.3	-0.2	0.4	3.9	-1.9
Developed	1.2	1.7	-0.3	0.3	4.5	-1.9
US	1.8	1.9	-0.3	0.5	4.8	-2.3
Euro area	0.9	1.4	-0.4	0.2	4.0	-0.5
Japan	0.5	2.7	0.0	0.4	2.9	-0.2
UK	2.0	1.2	-0.4	0.1	10.7	-8.8
Emerging	0.9	3.9	-0.2	0.4	3.0	-1.9
EM Asia	0.6	6.0	-0.3	0.7	2.8	-1.5
China	-0.5	9.2	-0.4	0.8	3.2	-2.2
...ex China	2.0	1.7	0.0	0.4	1.9	-0.2
Latam	0.4	0.3	0.2	-0.5	4.2	-3.4
Brazil	-0.5	0.9	0.4	-0.1	8.5	-8.3
Mexico	1.6	-1.4	0.1	-0.3	0.5	0.0
EMEA EM	1.7	2.2	-0.4	0.3	3.1	-2.0
Poland	1.7	3.1	-0.6	1.6	5.6	-3.5
Russia	2.8	4.8	-0.7	-0.3	3.7	-2.5
Turkey	-0.2	-0.9	0.0	0.3	0.8	-0.1
South Africa	0.9	1.5	0.1	0.3	1.8	-1.5

Source: J.P. Morgan

Извор: J.P.Morgan, Special Report: Down, up, and a way to go: 2021 global economic outlook, November 24, 2020

2) Раст на буџетските дефицити

Приказ: Промена во буџетските дефицити во Г-20 во 2020 година, како % од БДП

Sources: IMF, World Economic Outlook database; and IMF staff estimates.
Note: Discretionary fiscal support is measured as the change in the cyclically adjusted primary balance; nondiscretionary fiscal support is the residual. The allocation between discretionary and nondiscretionary measures should be considered indicative because output gap estimates, which are used to derive the cyclically adjusted primary balance, are subject to a high degree of uncertainty. Argentina and Saudi Arabia are excluded because of data limitations; Spain is a permanent invitee. Data labels use International Organization for Standardization country codes. G20 = Group of Twenty.

Извор: IMF Fiscal Monitor, October 2020

3) Рекордни нивоа на билансите на водечките централни банки

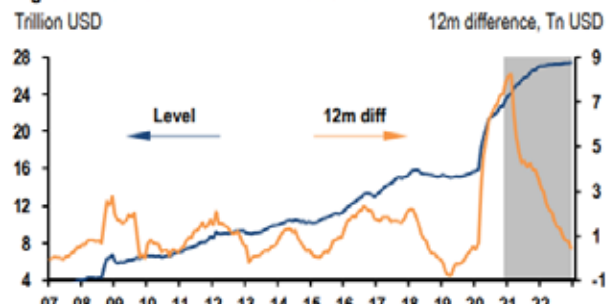
Приказ: Биланси на состојба на четирите водечки централни банки

Table 8: G-4 central bank balance sheets

	2007	2008	2009	2010	2019	2020	2021	2022
	\$ trillion							
G-4	4.0	6.8	6.8	7.0	15.6	23.4	27.0	27.4
Fed	0.9	2.2	2.2	2.4	4.2	7.4	8.8	8.9
ECB	1.9	2.8	2.8	2.7	5.3	7.9	9.4	9.6
BoJ	1.0	1.3	1.4	1.5	5.4	6.9	7.4	7.6
BoE	0.2	0.4	0.4	0.4	0.8	1.2	1.4	1.4
	% of GDP							
G-4	11.2	19.1	18.7	19.2	40.4	60.5	66.6	66.2
Fed	6.3	15.4	15.3	16.0	19.2	34.7	39.5	38.9
ECB	13.4	22.0	20.4	20.8	38.7	58.7	66.7	66.1
BoJ	21.0	24.1	24.9	25.7	104.3	137.2	143.5	144.4
BoE	6.4	15.2	15.4	15.2	27.4	44.9	48.0	46.5

Извор: J.P.Morgan, Special Report: Down, up, and a way to go: 2021 global economic outlook, November 24, 2020

Figure 29: G-4 central bank balance sheet

4) Пад на приносите на државните обврзници, како и пад на вредноста на американскиот долар

Приказ: Преглед на приноси на државни обврзници

Државни обврзници	31.12.2020	YoY
US Generic Govt 2 Yr	0,12	-144,80
US Generic Govt 10 Yr	0,91	-100,43
UK Gilts 10 Yr	0,20	-62,50
Euro Generic Govt Bond 10 Year	-0,57	-38,40
GERMANY GOVT BND 10 YR DBR	-0,57	-38,40
Japan Govt 10 Yr	0,02	3,20

Извор: Bloomberg

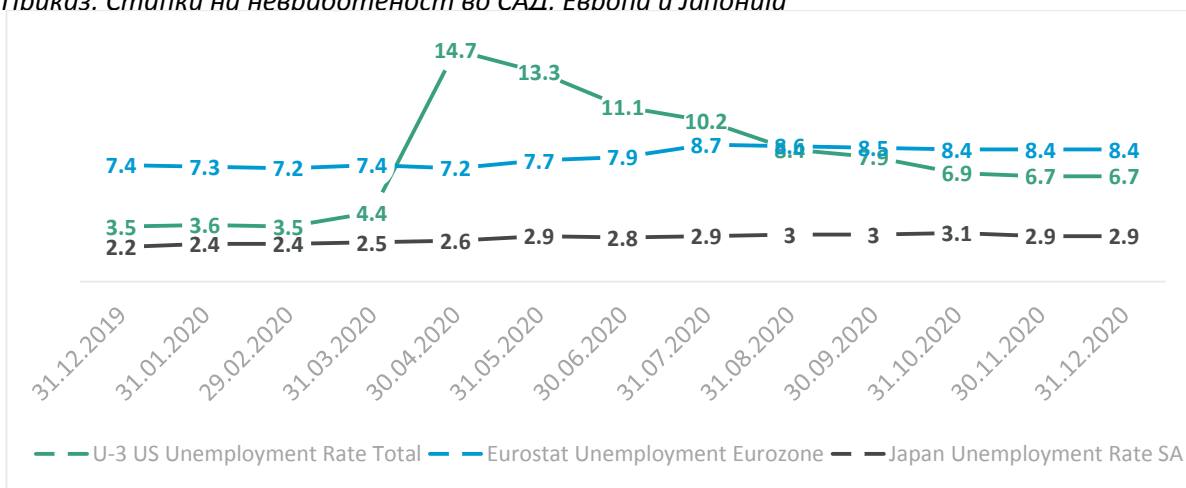
Приказ: Преглед на интервалутарни промени

Валутни курсеви	31.12.2020	YoY
EUR-USD X-RATE	1,22	8,94%
EUR-GBP X-RATE	0,89	5,65%
EUR-CHF X-RATE	1,08	-0,40%
EUR-JPY X-RATE	126,18	3,62%

Извор: Bloomberg,

5) Закрепнување на пазарот на труд по иницијалниот шок

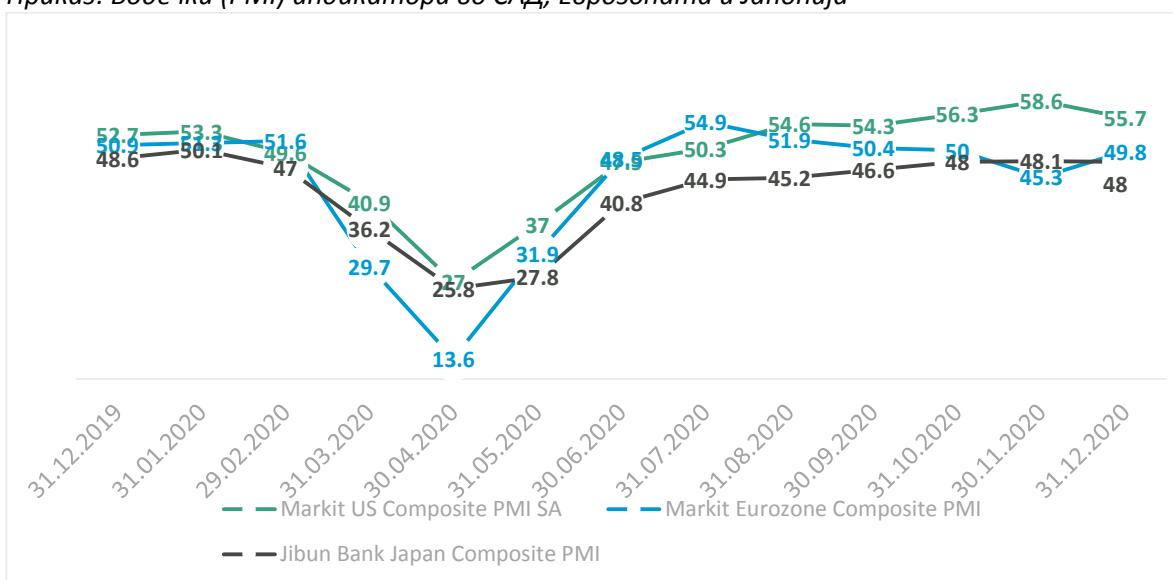
Приказ: Стапки на невработеност во САД, Европа и Јапонија

Извор: Bloomberg

6) Подобрување на сентиментот по првичното силно влошување

Приказ: Водечки (PMI) индикатори во САД, Еврозоната и Јапонија

Извор: Bloomberg

7) Ценовно закрепнување на акциските индекси

Во текот на годината најповолни ценовни движења имаа акциите на компаниите кои беа повољно поставени кон наметнатите рестрикции и кои во најголем дел припаѓаат на секторите на информатичката технологија и комуникациските услуги. Ова доведе до значаен ценовен раст на американскиот индекс NASDAQ, а во рамки на индексот S&P 500 секторот Информатичка технологија имаше удел од 11,65 процентни поени во остварениот ценовен принос на индексот, изразен во американски долари. Структурата на европските акциски индекси доведе до понеповолни ценовни движења во споредба со американските. Во рамките на германскиот DAX Index, релативно скромниот ценовен раст во 2020 година беше резултат на надолното влијание на компаниите од здравствениот сектор и од секторот Информатичка технологија, во чии рамки негативно влијание имаше и ценовниот перформанс на компанијата Wirecard, која по скандалот беше исклучена од индексот, но сепак влијаеше врз неговиот перформанс.

Францускиот CAC Index забележа ценовен пад во годината, воден од негативните ценовни движења на компаниите од финансискиот, енергетскиот и индустрискиот сектор.

Во рамки на европскиот STOXX 600 Index, со оглед на диверзифицираноста на истиот, ниту еден сектор немаше доминантно влијание врз остварената ценовна загуба. Највисоки ценовни загуби во рамки на индексот имаа банките и компаниите од енергетскиот сектор, додека најповолни ценовни движења беа забележани кај компаниите од технолошкиот сектор.

Јапонскиот индекс забележа солиден раст, воден од двоцифрените ценовни растови на секторите Лична потрошувачка, Комуникациски услуги, Информатички технологии, Здравство и Материјали. Пристапот кон справувањето со здравствената криза во Кина, како и тамошната поддршка на економијата доведоа до двоцифрен ценовен раст на кинескиот композитен акциски индекс, а за акциските индекси на Русија (кој годината ја заврши во негативна територија), Бразил, Индија и Турција карактеристични беа девалвациите на локалните валути кои влијааа негативно на вложувањата во истите од страна на странски инвеститори.

Ценовни приноси на избрани акциски индекси

Акциски индекси	Последна цена	Месечна промена во %		% промена YTD		Цена / Нето добивка*	Дивиденден принос
		(LC)	(MKD)	(LC)	(MKD)		
MSCI World Index	2.690,04	4,14%	1,86%	14,06%	5,03%	33,27	1,81%
Регионални индекси							
MIB 10 INDEX	4.704,85	5,07%	5,07%	1,20%	1,20%	14,97	2,11%
SOFIX Index	447,53	5,72%	5,79%	-21,23%	-21,02%	3,68	2,54%
CROATIA ZAGREB CROBEX10	1.087,81	2,14%	2,29%	-9,34%	-10,29%	61,63	1,74%
Ljubljana Stock Exchange Slovenian Blue-Chip SBITOP Index	900,37	1,30%	1,36%	-2,78%	-2,51%	8,14	4,79%
САД							
S&P 500 INDEX	3.756,07	3,71%	1,45%	16,26%	7,06%	29,91	1,57%
Dow Jones Industrial Average	30.606,48	3,27%	1,01%	7,25%	-1,24%	25,44	2,02%
NASDAQ Composite Index	12.888,28	5,65%	3,35%	43,64%	32,27%	66,60	0,76%
Европа							
STOXX Europe 600 Price Index EUR	399,03	2,48%	2,52%	-4,04%	-3,80%	51,42	2,32%
CAC 40 Index	5.551,41	0,60%	0,63%	-7,14%	-6,90%	57,32	1,97%
Deutsche Boerse AG German Stock Index DAX	13.718,78	3,22%	3,28%	3,55%	3,83%	66,05	2,61%
Јапонија, БРИК & Турција							
Nikkei 225	27.444,17	3,82%	2,07%	16,01%	11,92%	38,47	1,51%
RTS Index	1.387,46	8,23%	5,34%	-10,42%	-18,06%	13,23	5,38%
Ibovespa Brasil Sao Paulo Stock Exchange Index	119.017,20	9,30%	10,61%	2,92%	-26,89%	114,28	1,97%
S&P BSE SENSEX Index	47.751,33	8,16%	7,07%	15,75%	3,92%	33,60	0,92%
Shanghai Stock Exchange Composite Index	3.473,07	2,40%	0,95%	13,87%	11,86%	18,21	2,04%
Borsa Istanbul 100 Index	1.476,72	15,05%	18,35%	29,06%	-4,84%	13,00	0,99%

Извор: Bloomberg

*Показателите се пресметани заклучно со 31.12.2020 година, или заклучно со последниот работен ден кој му претходи на овој датум

9.1. Домашни макроекономски и пазарни движења

Минатата година ќе биде година за паметење во која светот се соочи со една од досега најголемите здравствени пандемии, која пак истовремено резултираше со економска криза од глобални размери, неспоредлива со ниту една друга. Не помалку погодена беше и македонската економија, која по забележаниот пад на БДП од 14,9% во вториот квартал и пад од 3,3% во третиот квартал во 2020 година, и технички везе во рецесија. Кумулативно во првите три квартали од 2020 година (последно расположлив податок), во однос на истиот период од 2019 година БДП забележа пад од 5,9%. Очекувањата се дека БДП во 2020 година ќе оствари пад во рангот од 4,4% до 5%.

И во услови на значителни надворешни и внатрешни шокови предизвикани од здравствената пандемија, надворешната позиција на македонската економијата остана стабилна. Релативно високите нето приливи на финансиската сметка, коишто во најголем дел произлегуваа од задолжувањето на државата преку издавањето на еврообврзницата на меѓународниот пазар на капитал и задолжување во форма на долгорочни кредити и заеми од меѓународни финансиски институции, овозможија целосно финансирање на дефицитот на тековната сметка.

Под притисок на здравствената/економска криза и очигледниот пад на приходите во буџетската каса, македонската Влада во текот на 2020 година направи два ребаланса на буџетот.

Согласно ребалансираниот Буџет, приходите во периодот јануари - декември 2020 година, изнесуваат 189,8 милијарди денари или 96,7% од планираните за годината, додека вкупните расходи се во висина од 243,7 милијарди денари или 96,4% од планираните.

Во однос на понудата на државни хартии од вредност, Министерството за финансии во текот на 2020 година издаде континуирани државни обврзници со рочност од: две, три, пет, петнаесет и тринаесет години. На 31.12.2020 година вкупната задолженост на државата по основ на овој тип на обврзници изнесува 1.527 милиони евра, а учеството на континуираните државни обврзници во вкупните недостасани државни хартии од вредност изнесува 74,5%, додека пак од валутен аспект денарските државни хартии од вредност имаат доминантна позиција со учество од 63,3%.

Во текот на април и мај Министерството за финансии ја започна и спроведе постапката на издавање на нова евро обврзница, која на 03.06.2020 година беше успешно реализирана на принос од 3,95%. Износот на евро обврзницата е во вредност од 700 милиони евра со рок на достасување 03.06.2026 година и купон од 3,675%.

Според последните податоци од Министерството за финансии, заклучно со третиот квартал од 2020 година, Државниот долг (Централна влада, Јавни фондови и Општини) изнесувал 5.573,1 милиони евра или 51,5% од БДП за 2020 година, додека Јавниот долг е на ниво од 6.571,5 милиони евра или 60,7% од БДП. Во споредба со 31.12.2019 година, државниот долг е зголемен за 1.016 милиони евра. Растот на државниот долг се должи на намалената економска активност предизвикана од здравствената пандемија, што во исто време наметна потреба за обезбедување на финансиски ресурси за помош на економијата.

Олабавената монетарна политика преовладуваше и во текот на 2020 година, при што Народната банка во три наврати ја намали референтната каматна стапка. Од 2,25% на крајот од 2019 година каматната стапка на благајничките записи се намали на 2% во јануари па потоа на 1,75% во април, и на историско најниско ниво 1,50% во мај. Одлуката за намалување на референтната каматната стапка беше одраз на економската криза, а во насока за поддршка на домашната економија. Понудата на благајнички записи исто така претрпе намалување т.е. износот од 25 милијарди денари месечно НБ го намали на 10 милијарди денари. Заложбите на монетарните власти се таа да остане и понатаму релаксирана во насока на поддршка на економијата, притоа водејќи сметка за монетарните цели и одржување на девизниот курс како номинално сидро.

Девизниот курс на денарот во однос на еврото остана стабилен, а девизните резерви и понатаму се на соодветно ниво и се одржуваат во сигурна зона. Согласно најновите податоци, на 31.12.2020 година девизните резерви изнесуваат 3.359,8 милиони евра и во однос на 31.12.2019 година се зголемени за 97,2 милиони евра.

Инфлацијата во текот на 2020 година остана ниска и стабилна, но повисока во однос на претходните очекувања. Годишната кумулативна стапка на инфлација изнесува 1,2%, додека пак на месечна основа индексот на трошоците на животот (COICOP) во месец декември 2020 година, во споредба со декември 2019 година изнесува 102,3. Најголем придонес за растот има зголемувањето на цените во сегментот Храна и безалкохолни пијалаци, сегментот Алкохолни пијалаци, тутун и наркотици, и сегментот Домување, вода, електрична енергија, гас и други горива.

Банкарскиот сектор во текот на 2020 година, и во услови на шокови од економски и не економска природа, успеа да ја одржува својата стабилност, без позначителни промени во структурата на изворите на финансирање на нивите активности. Според заклучоците на „Комитетот за финансиска стабилност“ Финансискиот систем успешно одговорил на првичниот удар од Ковид-кризата и е подготвен да се справи со натамошни предизвици. Показателите за солвентноста и ликвидност се на релативно високо ниво, и заедно со ниското и стабилно учество на нефункционалните во вкупните кредити упатуваат на отпорност на овој сектор од дополнителни шокови. На годишна основа депозитниот и кредитниот раст, заклучно со ноември 2020 годна, изнесуваа 6,3% и 5,4% соодветно, а активните и пасивните каматни стапки во текот на 2020 година забележаа надолно придвижување.

На секундарниот пазар на капитал берзанскиот промет во 2020 година, класично тргување, изнесуваше 6 милијарди денари и е за 42% зголемен во однос на 2019 година. Прометот со акции изнесуваше 5,68 милијарди денари додека пак прометот со обврзници беше во висина од 284 милиони денари. Од вкупниот промет со обврзници 236 милиони денари се од тргувањето со континуираните државни обврзници а 39 милиони денари се остварени од тргувањето со структурните обврзници. Во прометот доминираа домашните инвеститори и на продажна и куповна страна. Македонскиот берзански индекс МБИ10 од почетокот на годината па заклучно со 31.12.2020 година оствари раст 1,2%, а обврзничкиот индекс ОМБ остана на исто ниво (забележа раст од 0,08%). Што се однесува пак до приносите по кој се тргуваа македонските обврзници тие беа на пониско ниво во однос на претходната година.

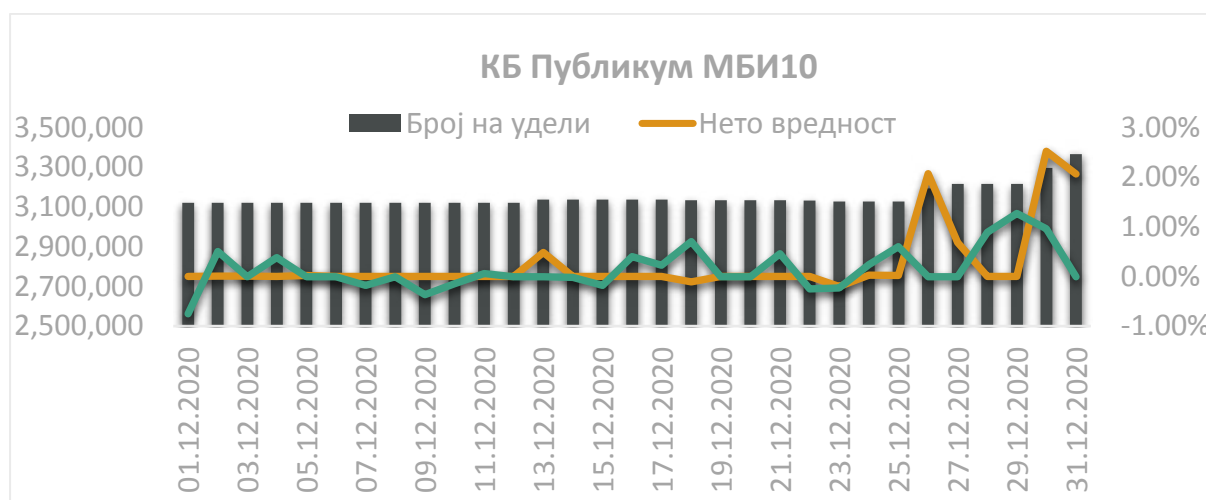
Во 2020 година РС Македонија успешно го заврши процесот за пристапување кон НАТО и стана 30 полноправна членка на НАТО Алијансата, но патот кон европската интеграција беше повторно попречен. И, покрај тоа што во март 2020 година РС Македонија доби зелено светло за почеток на преговорите со Европската Унија, во ноември нашата држава повторно се соочи со уште една блокада, овој пат од нашиот источен сосед Република Бугарија. Договорот за добрососедство помеѓу РС Македонија и Бугарија не беше доволна основа за бугарската страна да даде зелено светло за почеток на преговорите.

Македонскиот берзански индекс МБИ10 во декември имаше раст од 5,07%. Како главен фактор кој влијаеше врз растот на индексот на домашната берза беше одобрувањето во Собранието на РСМ на договорот помеѓу Владата и Макпетрол за гасоводот, како и растот на цените на акциите од компаниите кои имаа најголеми пад како последица од пандемијата. (Македонија турист 12,62%, Гранит 8,89%, Макпетрол 5,94 и Алкалоид 5,66%).

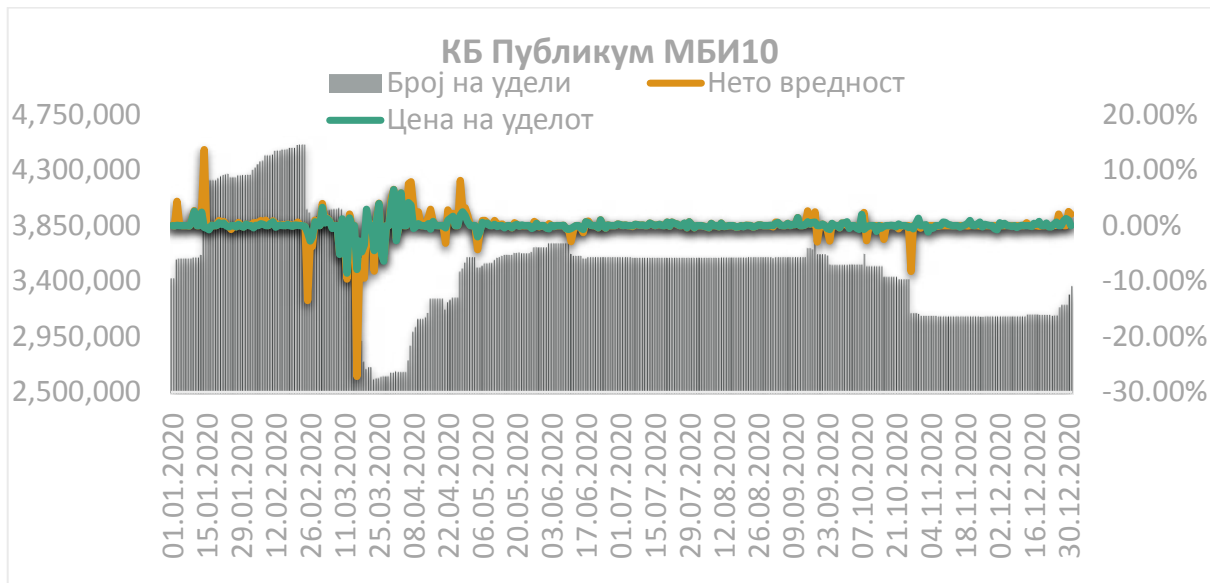
Мора да се потенцира дека 2020 година беше многу волатилна година и за МБИ10 индексот. Имајќи предвид дека на крајот на март како резултат на паниката поради непредвидливоста на последиците предизвикана од Корона вирусот врз компаниите чии акции влегуваат во индексот имаше пад од 42,74% во однос на почетокот на годината. Од почетокот на вториот квартал се прелеа позитивниот сентимент од американските и европските берзи кон домашниот пазар на капитал, па преку континуираниот раст на вредноста на индексот се забележа позитивен годишен раст од 1,2% на крајот на 2020 година.

Во текот на 2020 година кај КБ Публикум – инвестицискиот фонд кој пасивно го реплицира МБИ10 индексот имаше значајна промена на бројот на уделите, и соодветно фондот имаше силно влијание врз падот на вредноста на индексот во март кога беше приморан да продаде поголема количина на акции, поради голем број на барања за одкуп на удели од членовите на фондот. Иако при крајот на декември имаше зголемување на бројот на уделите за 7,6%, тоа не рефлектираше врз вредноста на индексот. Треба да се потенцира податокот дека бројот на уделите во фондот на крајот на годината е за 25,2% помал во однос на рекордното ниво од периодот пред пандемијата.

График: Промени во бројот на уделите, цената на уделот и нето вредноста на КБ Публикум МБИ10 во декември 2020 година

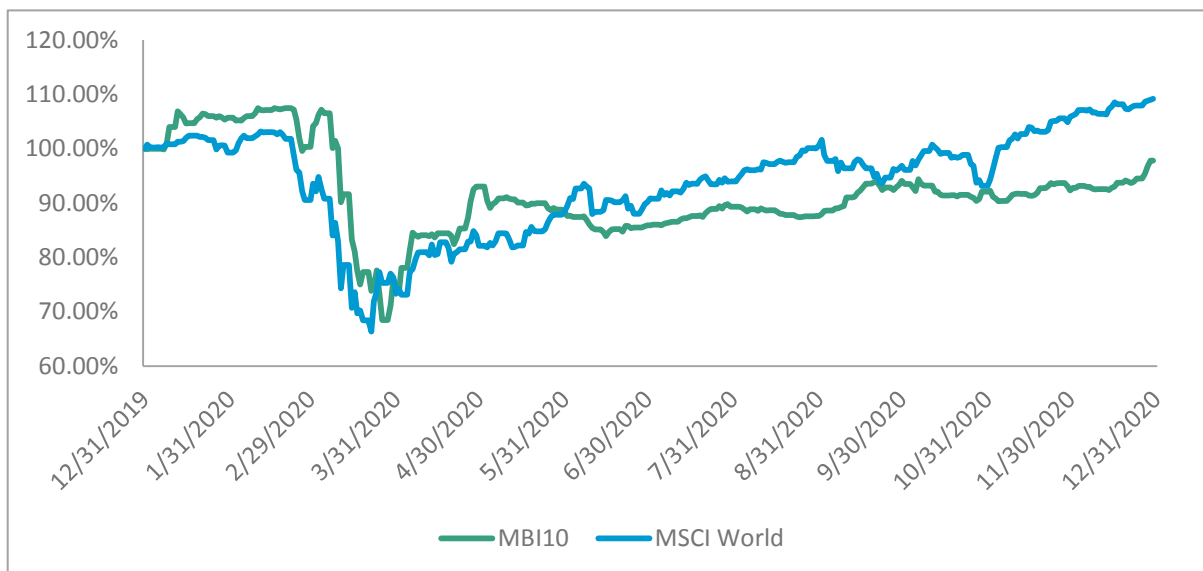

Извор: <https://www.mse.mk/>

Извор: <https://www.mse.mk/>

МБИ 10 Index и MSCI World Index – споредбен преглед на ценовни приноси во локални валути

Извор: Bloomberg

10. Членство

10.1. Членство во задолжителниот фонд

Во задолжителниот фонд, заклучно со 31.12.2020 година има 247.122 отворени сметки и потсметки. Во 2020 година, 1.353 членови преминаа во друг пензиски фонд, извршена е deregistracija на 192 членови со бенефициран стаж, и нивните акумулирани средства како и средствата на 153 членови корисници на инвалидска и семејна пензија се вратени во Фондот на ПИОСМ. Нето зголемувањето на годишно ниво изнесува 7.129 нови сметки и потсметки и е над планираното согласно ревидираниот план за 2020 година.

Период	Нето промена на членство	Вкупно членови
2018 Σ	16.260	235.311
2019 Σ	4.682	239.993
2020 Σ	7.129	247.122

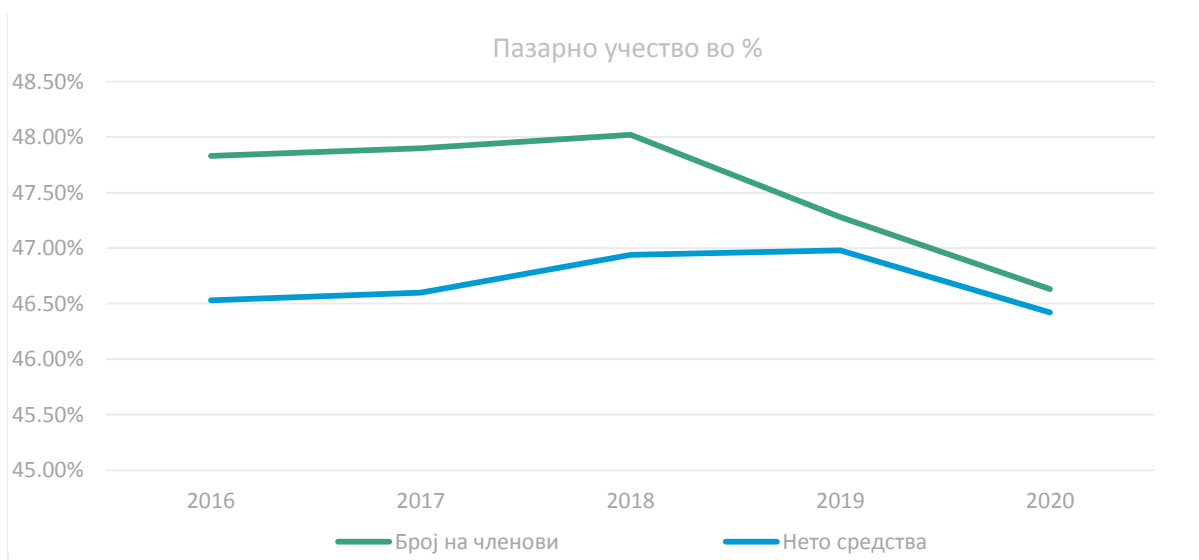
10.2. Членство во доброволниот фонд

Во доброволниот фонд, вкупниот број на членови заклучно со 31.12.2020 година изнесува 11.065, од нив 7.505 се со индивидуално членство, а 3.560 се членови вклучени во професионални пензиски шеми. Во 2020 година во Сава пензија плус се зачлениле 643 нови членови, а фондот има одлив од 163 членови. Во споредба со 2019 година остварениот прилив на бруто уплати во 2020 година е понизок за -6%.

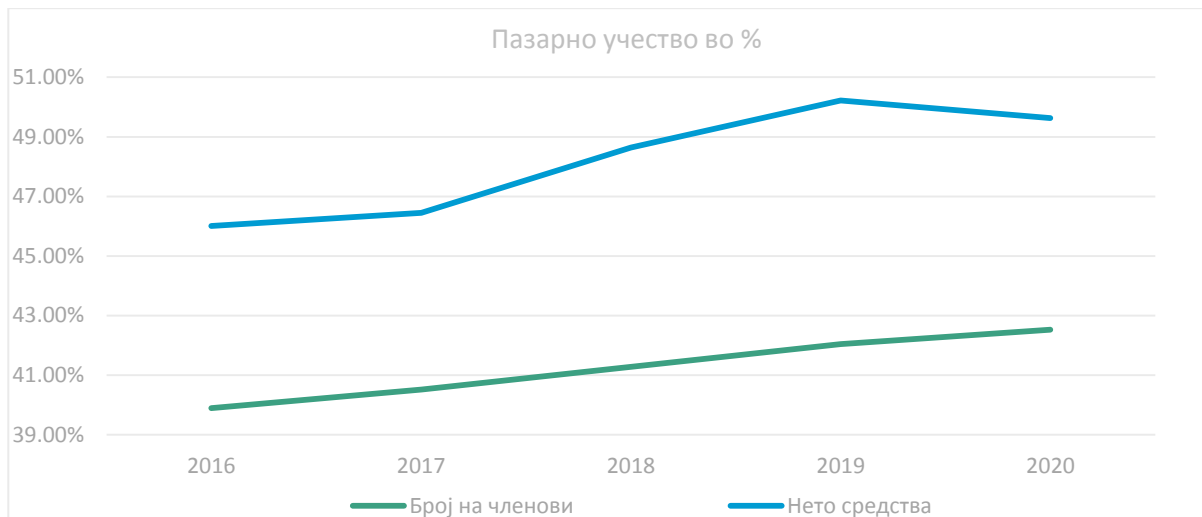
Период	Нето промена на членство	Вкупно членови
2018 Σ	423	10.066
2019 Σ	519	10.585
2020 Σ	480	11.065

10.3. Деловно окружување

Капитално финансираното пензиско осигурување претставува втор сегмент по големина во финансискиот систем на Република Северна Македонија, по банкарскиот систем. Во задолжително пензиско осигурување до 31.12.2020 година пристапиле 529.983 членови, од кои во Сава пензиски фонд пристапиле 247.122 или 46,63% од вкупниот број на членови. Споредено со 31.12.2019 година, нето средствата на задолжителниот пензиски фонд продолжија интензивно да се зголемуваат, со раст од 14%, односно околу 81 милиони ЕУР.

Во доброволното пензиско осигурување до 31.12.2020 година пристапиле 26.016 члена, од кои 11.065 се во Сава пензија плус, што претставува 42,53% од вкупниот број на членови. Пазарното учество во вкупните нето средства изнесува 49,63%. Споредено со 31.12.2019 година, нето средствата на доброволниот пензиски фонд продолжија да се зголемуваат, со раст од 13,90%, односно околу 2,25 милиони ЕУР.

Во 2020 година, пандемијата со COVID – 19 во најголем дел ги ограничи можностите за комерцијална работа на терен што резултираше со послаб интензитет на склучување на нови договори за членство и договори за премини помеѓу пензиските друштва. Сепак условите на пандемија донесоа детекција на нови можности за комуникација и нови начини на вршење на продажбата кај голем дел од продуктите од финансиската сфера, што можат да отворат перспективи за развој и имплементација на нови идеи и во областа на продажбата на пензиското осигурување.

11. Агентска мрежа

Во текот на 2020 година агентската мрежа на Друштвото ја сочинуваа просечно 280 активни агенти.

Агентската мрежа на Друштвото ја покрива целата територија на Државата, со акцент на продажните места на Друштвото во 39 експозитури на Деловниот соработник НЛБ Банка АД Скопје и 21 продажни места кај Деловниот соработник: Сава Осигурување ад Скопје.

Понатамошната соработка со Сава Осигурување ќе овозможи членовите и сите заинтересирани граѓани да се информираат и добијат целосна услуга за пензиското осигурување и преку продажните места на Сава Осигурување. Двете компании ќе работат на зголемувањето на бројот на продажни места во подружниците на Сава Осигурување, преку кои ќе се вршат работи на маркетинг за Сава пензиско друштво а.д. Скопје.

Со покривање на целата територија на Државата се обезбедува можност за директен контакт со секој член и лично присуство на лиценциран агент при склучување на договори за задолжително и доброволно пензиско осигурување, како и обезбедување на сите други значајни услуги од капитално финансирано пензиско осигурување како: исплата на пензии и пензиски надоместоци, наследување на средства, ажурирање на лични податоци и други услуги. Во продажните места, членовите и потенцијалните членови преку професионални финансиски советници кои располагаат со лиценци и познавања за најразлични финансиски производи можат да добијат компетентна и стручна информација за избор на соодветен финансиски производ за нивните потреби.

11.1. Обука на агентите

Друштвото спроведуваше континуирана обука на лицата кои вршат работи на маркетинг и во 2020 година одржани се повеќе обуки на агентската мрежа:

- Обуки во продажни места;
- Дводневни специјализирани обуки;
- Обуки на кандидати за агенти.

Во 2020 година, 112 агенти вработени во НЛБ Банка присуствуваа на дводневна обука организирана од страна на Друштвото. Посебен акцент на обуката беше даден на законските обврски при вршење на продажба и маркетинг на пензиско осигурување, улогата на МАПАС во системот на пензиско осигурување, користењето на апликацијата Деловен соработник, грижата за членство, управувањето со ризици, начинот на инвестирање на средствата на фондовите, спречувањето перење пари и социјалниот инженеринг. Поради пандемијата со COVID – 19 за агентите од Сава Осигурување не се организираше дводневна обука.

Покрај едукативните активности на агентската мрежа, Друштвото континуирано спроведува секојдневни контроли на нивното работење и по потреба издава усни или писмени укажувања и препораки, а во одредени случаи и покренува постапки против агентите за кои се утврдиле постапувања спротивни на регулативата и доброто корпоративно управување.

12. Маркетинг, грижа за членство и одржлив развој во 2020 година

12.1. Маркетинг активности спроведени врз основ на Законска регулатива

Регулативата за капитално финансирано пензиско осигурување предвидува редовна реализација на пропишани маркетинг активности од страна на пензиското друштво во насока на информирање на членовите, јавноста и зголемување на транспарентноста на пензискиот систем. Во таа насока Друштвото:

- ✓ Навремено и целосно достави редовни законски годишни извештаи за пензиска заштеда со состојба на 31.12.2019 година, до членовите и пензионираните членови од двата пензиски фонда. Достави известувањата до Осигурителите за нивните права и обврски кои произлегуваат од професионалните пензиски шеми;
- ✓ Навремено се објавени редовни законски извештаи на веб страна и дневни весници;
- ✓ Објавени се Информативни проспекти за Сава пензиски фонд и Сава пензија плус;
- ✓ Комуницираше, со посебно внимание, со членовите со бенефициран стаж, кои требаше да донесат одлука дали да останат членови во втор столб или да го прекинат своето членство, согласно законските измени;
- ✓ Навремено и со должно внимание се постапуваше по сите пристигнати оплаки во врска со остварувањето на права од членство во пензиски фонд, од страна на поранешни, сегашни и идни членови или пензионирани членови;
- ✓ Достави известувања до трајно распределените членови на задолжителниот пензиски фонд.

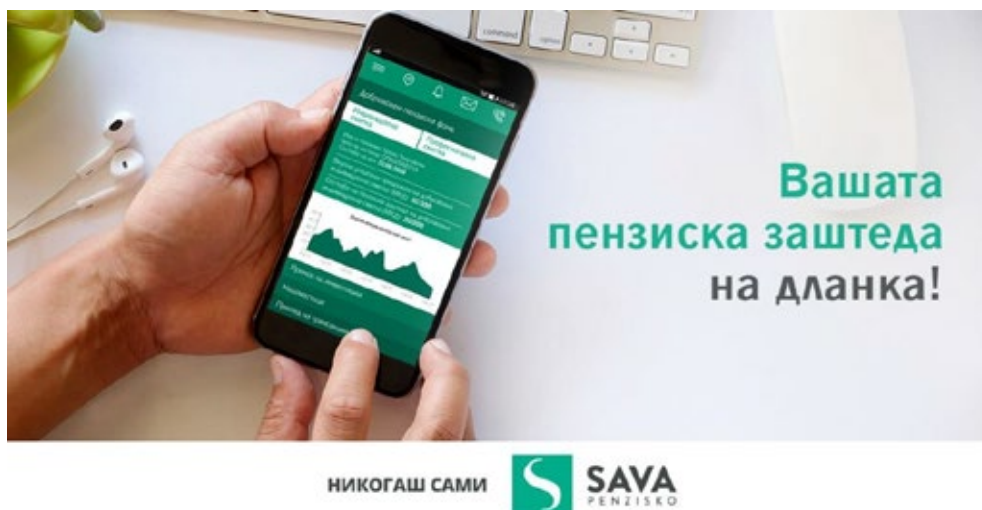
12.2. Едукативни маркетинг активности

Друштвото во континуитет работи на едукација на населението за тростолбниот пензиски систем, каде се насочуваат значен дел од маркетинг средствата. Овие активности се спроведуваат дел самостојно, а дел заедно со другите учесници во системот. Овие активности во 2020 Друштвото:

- ✓ Реализира различни маркетинг активности со цел едукација на населението и зголемување на свесноста за пензиските заштеди;
- ✓ Спроведе едукативна кампања преку наменски подготвени радио реклами пласирани на локални радио станици, со цел пристап до публика насочена на овој дигитален медиум,
- ✓ Едукативна медиумска кампања Зелен плик;
- ✓ Едукативна кампања Пензијамен, заедно со другите пензиски друштва;
- ✓ Бихејвиористичка едукативна кампања во соработка со ОХО Продукција, преку телевизиската серија „Преспав“;
- ✓ Редовни објави за приливи од инвестициските активности со средствата во пензиските фондови на веб страната на Друштвото и на социјалните медиуми, со цел транспарентност и информираност на членовите;
- ✓ Организираше обуки за агенти кои вршат работи на маркетинг на Друштвото и пензиските фондови;
- ✓ Имаше повеќе интервјуа и изјави од членовите на Управниот одбор, за различни печатени и електронски медиуми;
- ✓ Ги користеше профилите на социјалните мрежи за да ја зголеми информираноста, свесноста и едуцираноста за капитално финансираното пензиско осигурување и отвори профил на социјалната мрежа LinkedIn.

12.3. Развојни маркетинг активности

- Ја активираше првата мобилна апликација Сава пензиско план за следење на пензиска заштеда во македонскиот пензиски систем. Апликацијата овозможува увид во состојбата на пензиската заштеда, редовни нотификации за пристигнати придонеси, ажурирање на лични податоци, избор на начин на достава на годишни извештаи, следење на вредност на СМЕ, известувања за важни новости за работењето.

- Започна со проект и ги креираше првите White board видеа со едукативни цели,
- Започна со редовни објави на едукативен и забавен Блог nikogassami.mk.

12.4. Бренд промотивни активности

Бренд промотивните и ПР активностите беа насочени кон градење на позитивен имиџ на Сава пензиско друштво а.д. Скопје, преку подобрување на внатрешната и надворешната комуникација, преку методи на рекламирање и односи со јавност, паралелно со континуирана промоција и презентација на продукти и сервиси кои ги нуди Друштвото.

Оваа година најголем дел од активностите, согласно ситуацијата со прогласената пандемија, Друштвото беше повеќе насочено кон поддршка на здравствените работници и здравјето како приоритет за подобра иднина.

Преку креирање на интересни и едукативни текстови на директен и индиректен начин се обидовме да го привлечеме и испровоцираме интересот кај членовите за пензиското осигурување за состојбата на нивните пензиски сметки. Овие активности опфатија:

- Одбележани се 15 години од основањето на Друштвото, преку маркетинг активности на социјалните мрежи и веб портали;
- Реализирана е маркетинг кампања во експозитурите на Деловните соработници за Месец на штедење;
- Отворен е првиот Блог „Никогаш Само“ наменет за едукација на населението преку едукативни текстови за пензиското осигурување.

12.5. Активности за грижа за членството

- Постојано комуницираше со сите членови, пензионирани членови и потенцијални членови кои го контактираа Друштвото лично, телефонски или електронски;
- Во услови на пандемија и ограничување во движењето ги прилагоди своите комуникациски канали за непречено сервисирање на сите потреби на членовите и потенцијалните членови преку своите напредни дигитални канали на комуникација и широката мрежа на продажни места;
- Контактираше по телефонски пат со членови кои не добиле извештај за пензиска заштеда, со цел ажурирање на податоци;
- Редовно објавуваше информации за пристигнати приливи во пензиските фондови со цел запознавање на јавноста со инвестициските активности и добивките од вложувањата кои се остваруваат кај пензиските фондови;
- Редовно спроведува анкети на членовите за задоволството од услугите кои ги добиваат, со соодветно мерење на резултатите од анкетите со цел подобрување во сегменти каде би се детектирале проблеми;
- Редовно беше доставуван краток “Информатор” за пензискиот систем, со секој склучен договор за членство во втор и трет столб.

12.6. Општествено одговорни маркетинг активности и активности за одржлив развој

Одржливиот развој има за цел да ги задоволува денешните потреби без загрозување на потенцијалите на идните генерации за исполнување на нивните потреби. Компаниите влијаат на економијата, животната средина и општеството и тој ефект може да биде позитивен или негативен.

Корпоративната општествена одговорност е одговорност на компанијата преку нејзините одлуки и активности да влијае на општеството и животната средина со транспарентно и етичко однесување и со тоа да:

- Придонесе за одржлив развој, вклучително и здравствената состојба и просперитетот на државата;
- Да ги земе предвид очекувањата на засегнатите страни;
- Во согласност со важечкото законодавство и меѓународните норми на работа и
- Таа е вградена во целата организација и се спроведува во нејзините односи (ISO 26000, 2010).

Во однос на усвоените инвестициони стратегии, редовно беа вршени анализи во поглед на поставените цели и нивно остварување. Подолго време се воведени ESG критериуми при избор на компанија и избор на инструменти за инвестирање на средствата на нашите членови, што е нотирано и при доделување на признание од магазинот IPE Magazine.

Во оваа насока, искористувајќи го даночното ослободување на даночни обврзници кои финансирале средства во спортски субјекти, Сава пензиско друштво а.д. Скопје имаше Јавен повик до сите спортски субјекти и донираше средства на 9 спортски субјекти.

Во насока на градење на здрава младина, Друштвото оваа година се јави како спонзор на Кошаркарскиот Клуб Феникс 2010 - Скопје и Ракометниот клуб Вардар – Седмерец од Охрид.

За своите вработени Сава пензиско друштво а.д. Скопје оваа година организираше настани за „Градење на тим“ со цел подобра комуникација и подобра соработка. Транспарентно и објективно на овие настани разговаравме за подобрување на нашето работење и остварување на зададените цели.

Едукацијата на населението за значењето на пензискиот систем и придобивките од истиот се главна цел во нашето работење. Оваа година активно земавме учество во „Деновите на финансиска писменост“ и „Денот на пензиска свесност“, а заедно со регулаторот и другите пензиски друштва учествувавме во хуманитарна акција за помош на стари лица во набавка на основните продукти.

Во насока на заштита на животната средина, Друштвото обезбеди печатењето на законскиот извештај за пензиска заштеда наменет за над 240.000 членови, да биде извршен на рециклирана и биоразградлива хартија. Во таа насока се спроведени интензивни активности за промоција на достава на извештај до членовите на нивна електронска адреса.

13. Управување со ризиците на Друштвото

13.1. Оперативен ризик

Процесот на управување со оперативните ризици се подобрува во континуитет, се спроведува Методологијата за управување со оперативни ризици во работењето и се следи спроведувањето на предложените мерки за митигација на идентификуваните оперативни ризици. Друштвото врши доследна примена на Политиката за управување на ризиците во работењето, Методологијата и спроведува активности за зголемување на нивото на едуцираност на вработените за идентификување, известување, следење и справување со оперативните ризици во работењето.

13.2. Пазарни ризици

Во текот на 2020 година, Друштвото управуваше со пазарните ризици преку:

- Следење на каматните стапки, девизниот курс и цените на финансиските инструменти кои се тргуваат на секундарниот пазар, а кои влијаат на приходите на Друштвото и на вредноста на финансиските инструменти;
- Диверзификација на портфолиото на Друштвото од аспект на видот на каматните стапки (фиксни, варијабилни) и валутата на инструментите.

13.3. Кредитни ризици

Управувањето со кредитен ризик во најголема мера е законски регулирано со ограничување на вложувањата на Друштвото во банкарски депозити и должнички хартии од вредност чиј издавач е Државата. Друштвото управува со кредитниот ризик на тој начин што ги вложува слободните парични средства само во законски дозволени инструменти. Друштвото ги следи кредитните ризици поврзани со Државата и банкарскиот сектор и ги почитува и се прилагодува со Групациските стандарди и лимити.

Во 2020 година, немаше доцнење или неисполнување на обврските од страна на банките и издавачите на финансиските инструменти, во кои Друштвото има инвестирано.

13.4. Ликвидносен ризик

Друштвото има воспоставено постапка за управување со ликвидносниот ризик на месечно ниво со интерно известување за месечната ликвидносна позиција.

Одржувањето на соодветно ниво на ликвидни средства е под влијание и на законските барања, односно барањата на регулаторот за одржување на задолжителни ликвидни средства во износ утврден како % од главнината на Друштвото. За оваа цел се доставува квартален извештај за ликвидни средства на Друштвото до МАПАС.

Во 2020 година Друштвото беше во можност да ги подмири сите доспеани обврски и ја одржуваше ликвидносната позиција над законски пропишаниот % од главнината на Друштвото.

14. Управување со ризиците на Фондовите

Друштвото има воспоставено систем за управување со ризиците на пензиските фондови со кои управува, врз основа на целите и принципите утврдени со Инвестиционите стратегии на фондовите и Политиката за управување со ризиците, а преку методи и постапки утврдени со Методологија за мерење, контрола и управување со ризиците и евалуација на перформансите на задолжителниот и доброволниот пензиски фонд.

При изготвувањето и ревидирањето на документот „Анализа на глобалните перспективи на финансиските пазари со проекција на инвестициите по одделни класи на инструменти и анализа на ризиците во 2020 година“, кој претставува документ за начинот на спроведување на инвестиционите стратегии на двата фонда, во делот кој се однесува на ризиците на пензиските фондови беа детектирани клучните ризични настани во 2020 година, беше проценета веројатноста за нивно настанување и беше спроведено соодветно стрес-тестирање на базичните сценарија кои опфаќаа проектирани движења на вложувањата и приносот, засновани на консензуално дефинирани претпоставки.

Во текот на годината на континуирана основа беа следени кредитниот ризик, ликвидносниот ризик, оперативниот ризик, ризикот од промена на законската регулатива, ризикот од неисполнување на спротивната страна, ризикот на порамнување, ризикот кај банката чувар на имот, ризикот на земја, како и групата на пазарни ризици во која се вбројуваат ризиците од промена на пазарните цени, промената на каматните стапки, девизните курсеви и ризиците од промена на ликвидноста на пазарите на капитал.

Во рамките на системот на управување со ризици на пензиски фондови воспоставени се и во текот на годината без пречки функционираа процеси на месечно известување за изложеноста на средствата на фондовите кон идентификуваните ризици, како и квартално, полугодишно и годишно известување за одделни состојби и промени релевантни за процесот на управување со ризиците. Во согласност со утврдените потреби, во услови на изразени предизвици на пазарите на капитал, извештаи и анализи се доставуваа и надвор од утврдената динамика.

Специфичните пазарни околности во 2020 година предизвикани од пандемијата на COVID-19, уште повеќе ја истакнаа потребата и континуираната заложба за проценка и преиспитување на операциите и процесите на управувањето со ризици. Активностите преземени во текот на 2020 година беа насочени кон преглед и ревизија на дел од политиките и процедурите за ризиците и понатамошно зацврстување и унапредување на системот на управување на ризици на пензиски фондови.

15. Обелоденувања за ризици поврзани со Covid 19

Како еден од ризиците со кои се соочуваше Друштвото во 2020 година беше опасноста од заразување на поголем број на вработени со COVID-19. Митигацијата на ризикот се изврши преку значително намален број на вработените кои физички присуствуваа на примарната локација на Друштвото.

Освен продажните активности кои страдаа заради ограниченоста на физичките средби, сите останати деловни и логистички активности се одвиваа редовно, без застои, доцнења, со соодветна ефикасност и ефективност и без појава на зголемен број на инциденти во ИТ инфраструктурата, како и многу ограничен број на оперативни ризици дополнително идентификувани или реализирани.

Поради ограничен физички контакт со членовите, активностите на продажбата се пренасочија од директна продажба кон користење на дигитални начини на комуникација и активности за грижа на членство. Дигитализација на продажниот процес, доведе до креирање на задоволни клиенти и задржување на клиентите. Тоа придонесе за намалување на трошоците и ја подобри ефикасноста на продажбата и маркетингот, а истовремено се зголеми и присутноста на социјалните медиуми.

Со подобрена податочна анализа, стана возможно да се изгради целна мрежа на клиенти преку социјални медиуми, што придонесе за позиционирање на брендот „Сава пензиско друштво“. Резултатот е искористена мрежа за подобри резултати во социјална продажба и подобрена синхронизација помеѓу тимовите на продажбата и маркетингот.

Кризата предизвикана од пандемијата на COVID-19 ги зголеми пазарните ризици на кои се изложени средствата на пензиските фондови. Ова беше рефлектирано и во вредноста на VaP индикаторот, кој во март достигна највисоко ниво во последните 5 години.

Корекција на акциските пазари во март 2020 година имаше влијание на вредноста на средствата на пензиските фондови. Сепак, перформансот на акциските пазари беше подобар до крајот на годината и перформансот на пензиските фондови во 2020 година беше позитивен. Влијанието на проширувањето на спредовите на обврзничките пазари во март 2020 година врз средствата на пензиските фондови беше ниско поради нивната мала изложеност кон странски обврзници.

Многу државни и корпоративни издавачи се соочија со намалување на кредитниот рејтинг и со промени во нивните изгледи од страна на агенциите за кредитен рејтинг. Помеѓу инструментите во портфолијата на пензиските фондови, инвестициските активности се запрени за една компанија како резултат на пад на кредитниот рејтинг на компанијата.

Влошената динамика кај јавниот долг на Република Северна Македонија која дојде како резултат на одговорот на властите на економскиот шок предизвикан од пандемијата на COVID-19 е причина за промената на кредитниот изглед на земјата од „стабилен“ во „негативен“ од страна на Fitch Ratings во мај.

Македонскиот денар имаше мал пад на вредноста во март (-0,34% од највисоката вредност достигната во јануари до најниската вредност во март). До крајот на 2020 година, курсот ЕУРМКД остана стабилен.

Кај пензиските фондови и Друштвото немаше неисплатени побарувања или неисплатени плаќања од страна на банките кон кои се изложени пензиските фондови и Друштвото како резултат на кризата предизвикана од COVID-19. Исто така, немаше зголемување на ризикот од ненавремено подмирување на обврските кон членовите кои имаат право да ги повлечат нивните средства поради кризата предизвикана од COVID-19. Друштвото беше во можност да ги подмири обврските кон добавувачите навреме.

Приливите на средства и вредноста на нето средствата на фондовите на 31.12.2020, беа над ревидираниот план, кој беше пооптимистичен споредено со оригиналниот.

Како општествено одговорна компанија, реализиравме трошоци за донации во здравствени установи и трошоци за материјали за лична заштита во работните простории, кои беа надоместени со заштеди на трошоци кои се поврзани со работата во канцеларија и службени патувања, што во целина имаше позитивен ефект на резултатот од работењето, кој е повисок од планираното.

Зголемен ризик во 2020 година имаше и како резултат на политичките барања за целосно, а потоа и за делумно стопирање на приливот на придонесите во задолжителните капитално финансирани пензиски фондови. Барањата беа оценети како неконструктивни и неодржливи на подолг рок и не беа прифатени од страна на Владата. Друштвото и натаму ќе настојува активно да учествува во јавните експертски дебати поврзани со состојбите и предлозите за промени во пензискиот систем

Во 2020 година немаше настани предизвикани од непочитување на законски и подзаконски прописи во услови на пандемија. Во Друштвото тековно се следеше актуелната ситуација поврзана со пандемијата. Системот за обезбедување и контрола на усогласеност во 2020 година функционираше континуирано и во услови на пандемија и работа од дома.

16. Информатичка технологија и сигурност на информацискиот систем

Како резултат на пандемијата Друштвото мораше брзо да се адаптира и да создаде услови за новиот начин на работење. Службата за информатичка технологија во релативно краток временски период создаде услови за работа од дома. Беше набавена неопходната опрема и адаптирана постоечката. Вработените беа обучени за работа од дома и беа направени упатства за начинот на работење и користење на опремата. Во исто време беше водено сметка за сигурноста при работењето од дома и беа применувани решенија кои се стандардизирани и безбедни.

Во таа насока имплементацијата на пакетот Office 365 беше од огромно значење, бидејќи во себе содржи напредни алатки за комуникација и колаборација, што многу придонесе за ефикасна координација помеѓу вработените, ефикасна размена на идеи и функционирање на деловните процеси во услови на работа од дома.

За поголемиот дел од вработените набавена е нова компјутерска опрема за работа од дома и изготвен е динамички план со кој се предвидува обезбедување соодветна опрема за сите вработени во наредниот период, за комбинирани потреби на работа од дома или од деловните простории на Друштвото. Надградена е мрежната опрема од реномирани производители како би се овозможил пристап за сите вработени преку сигурна енкриптирана врска од дома до ИТ инфраструктурата на Друштвото.

Исто така како мошне значаен проект, Друштвото ја промовираше мобилната апликација со која им се овозможи на членовите пристап до нивните детални пензиски сметки, ажурирање на лични податоци, избор за начин на известување и други погодности кои ќе го приближат капитално финансираното пензиско осигурување до членовите.

Синергијата и усогласувањето на ИТ стандардите преку имплементација на добрите практики на ниво на Сава Осигурителна Групација е мошне значајна за Друштвото. Таа допринесува за подигнување на нивото на управување на ИТ процесите. Поради тоа службата за информатичка технологија активно учествуваше во сите планови и размени на идеи на ниво на групација.

17. Управување со човечки ресурси

17.1. Структура на вработени

На 31.12.2020 година, Друштвото има 37 вработени, од кои 34 се вработени на неопределено време, а 3 вработени имаа договор за вработување на определено работно време. Бројот на вработени според ефективни часови на работа на 31.12.2020 година изнесува 34.

Структура на вработени по степен на образование

Степен на образование	2020		2019	
	Број	Удел (во %)	Број	Удел (во %)
Основно образование	0	0,0	0	0,0
Средно образование	3	8,1	2	6,1
Високо образование	0	0,0	0	0,0
Универзитетско образование	21	56,8	18	54,5
Магистри и доктори	13	35,1	13	39,4
Вкупно	37	100,0	33	100,0

Сертификати и лиценци	Број на вработени
Лиценца за агент за вршење маркетинг и склучување на договори за членство	17
Положен стручен испит за вршење работи со хартии од вредност	3
Положен испит за инвестициско советување	6
Меѓународен CFA сертификат	2
Меѓународен FRM сертификат	1
Anti-money Laundering Specijalist	1
Меѓународен CAIA сертификат	1
Меѓународен CIPM сертификат	1
Лиценца за овластен сметководител	5
Лиценца за овластен ревизор	2
Овластен актуар	1
Уверение за положен правосуден испит	1

Структура на вработени по старост

	2020		2019	
Старосна група	Број	Удел (во %)	Број	Удел (во %)
20–25	3	8,1	1	3,0
26–30	4	10,8	3	9,1
31–35	2	5,4	4	12,1
36–40	11	29,7	13	39,4
41–45	11	29,7	7	21,2
46–50	3	8,1	2	6,1
51–55	0	0,0	0	0,0
56 и повеќе	3	8,1	3	9,1
Вкупно	37	100,0	33	100,0

Структура на вработени по пол

	2020		2019	
Пол	Број	Удел (во %)	Број	Удел (во %)
Жени	20	54,1	19	57,6
Мажи	17	45,9	14	42,4
Вкупно	37	100,0	33	100,0

Структура на вработени по должина на работен стаж во Друштвото

	2020		2019	
Работен стаж	Број	Удел (во %)	Број	Удел (во %)
од 0 до 5 години	15	40,5	9	27,3
од 5 до 10 години	3	8,1	7	21,2
од 10 до 15 години	13	35,1	17	51,5
од 15 до 20 години	6	16,2	0	0,0
од 20 до 30 години	0	0,0	0	0,0
30+	0	0,0	0	0,0
Вкупно	37	100,0	33	100,0

Стапка на флукуација

	2020	2019	
	Број	Број	Разлика
Бр. на вработени кои го напуштиле Друштвото	2	3	-1,0
Бр. на вработени на последниот ден од годината	37	33	0,0
Стапка на флукуација (%)	5,41%	9,09%	-3,686

17.2. Клучни активности во управувањето со кадри

Во 2020 година, во процесот на управување со кадри, акцент беше ставен на:

- Пренасоченото извршување на работните процеси и работните задачи на вработените од дома, во услови на прогласена пандемија со коронавирусот COVID 19 и донесени се интерни акти за работа дома;
- Следење на исполнувањето на индивидуалните цели на вработените. Во текот на годината извршено е редовно годишно вреднување на перформансите и резултатите од работењето на вработените и работно ангажираните лица во Друштвото и поставени се целите за нареден период во корелација со целите на Друштвото.
- Интерни обуки и активности на онлајн team building. Друштвото овозможува учење и развој на вештини, како и развој на кариерата, преку промоција и унапредување на вработените, како и идентификација на таленти и потенцијални кадри. Вредности кои ги промовира Друштвото се: тимска работа, пријателски односи, отворена комуникација, добра соработка и посветеност.
- Безбедност и здравје при работа. Друштвото се грижи за безбедноста и здравјето на вработените, се залага за утврдување и воведување на превентивни заштитни мерки за безбедност и здравје при работа и обезбедува здрава работна средина. Воедно, покажа посветеност и ги презема сите потребни мерки за усогласено работење на Друштвото со регулативата за безбедност и здравје при работа. Беа спроведени систематски прегледи за сите вработени и работно ангажирани лица во Друштвото

17.3. Развој и обука на вработените

Во текот на 2020 година, Друштвото овозможи да се реализираат повеќе активности кои беа насочени кон усовршување на вештините и знаењето на вработените, согласно политиката на Друштвото за перманентна едукација, усовршување и грижа за развој на човечките ресурси. Обуките во 2020 година се спроведуваа согласно препораките и за заштита на здравјето на населението од заразната болест COVID-19, односно со приклучување на „онлајн“ обуки.

Темите на обука произлегоа од идентификуваните потреби за обука и законските барања поврзани со дејноста и работењето на Друштвото.

Голем дел од вработените учествуваа на надворешни обуки, семинари и конференции, при што беа опфатени различни области: инвестиции, управување со ризици, сметководство, даноци, продажни вештини, управување со човечки ресурси, право и законски промени.

Вработените во Друштвото активно следеа онлајн семинари организирани од страна на Сава Осигурителната Групација и други семинари и советувања од различни области за потребите на работењето на Друштвото.

Клучни податоци за едукација на вработените

Година	2020	2019	Индекс 2020/2019
Број на часови на едукација	1.814	1.266	143,3
Број на учесници во едукативни настани	37	32	115,6

Број на часови на обука по вид на обука

	2020	2019	Индекс
Број на часови на обука			2020/2019
Број на часови во интерни обуки	334	387	86,3
Број на часови во екстерни обуки	1.480	879	168,4
Вкупен број на часови на обука	1.814	1.266	143,3

Вработени од Друштвото следеа виртуелни (онлајн) меѓународни конференции и семинари:

- Инвеститорска конференција - Euromoney Conference;
- Годишна конференција на CFA Институтот;
- IPE Conference & Awards 2020

Во организација на консултантски центар Примал ЦПД беше спроведен интерактивен тренинг, предавања од областа на зголемување на лидерските способности и тестирање на сите вработени по BASE системот за стилови на комуникација.

Извештај на
независниот
ревизор

Содржина

Страна

Извештај на независниот ревизор

Финансиски извештаи

Извештај за сеопфатна добивка

1

Извештај за финансиската состојба

2

Извештај за промени во главнината

3

Извештај за паричните текови

4

Белешки кон финансиските извештаи

5 - 46

Прилог 1: Годишен извештај за работењето

Прилог 2: Неревидирана годишна сметка

КПМГ РЕВИЗИЈА ДОО Скопје
Ул. „Филип Втори Македонски“ бр.3
Скопје 1000, Република Северна Македонија
+389 (2) 3135 220
mk-office@kpmg.com
kpmg.com/mk

Извештај на независниот ревизор до акционерите на Сава пензиско друштво а.д. Скопје

Извештај за финансиските извештаи

Извршивме ревизија на придружните финансиски извештаи на Сава пензиско друштво а.д Скопје (“Друштвото”), прикажани на страните од 1 до 46, кои се состојат од извештајот за финансиската состојба на 31 декември 2020 година, извештајот за сепфатната добивка, извештајот за промените во капиталот и извештајот за паричниот тек за годината тогаш завршена и белешките кои се состојат од преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на раководството за финансиските извештаи

Раководството на Друштвото е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со регулативата на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (“МАПАС“) и Сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија применливи за друштвата за управување со пензиски фондови во Република Северна Македонија, како и за таква интерна контрола за која раководството смета дека е неопходна за да се овозможи изготвување на финансиски извештаи кои се ослободени од материјално значајни грешки, било да се резултат на измама или ненамерно направени грешки.

Одговорност на ревизорст

Наша одговорност е да искажеме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја извршивме нашата ревизија во согласност со Стандардите за ревизија прифатени и објавени во Република Северна Македонија во Службен Весник бр. 79 од 11 јуни 2010 година. Овие стандарди изискуваат да се придржуваме на релевантните етички стандарди и да ја планираме и да ја извршиме ревизијата со цел да се здобиеме со разумна увереност дека финансиските извештаи не содржат материјално значајни грешки.

Ревизијата вклучува спроведување на процедури за добивање на ревизорски докази за износите и образложенијата во финансиските извештаи. Избраните процедури зависат од нашите проценки, вклучувајќи ги и оценките на ризиците за значајни грешки во финансиските извештаи како резултат на измама или ненамерно направени грешки.

Во проценувањето на овие ризици, ги разгледавме соодветните интерни контроли воспоставени во Друштвото за изготвување и реално прикажување на финансиските извештаи со цел да дизајнираме ревизорски процедури соодветни на околностите, но не и за да изразиме мнение за ефикасноста на интерните контроли воспоставени во Друштвото. Ревизијата исто така вклучува осврт на користените сметководствени политики и значајните проценки направени од раководството, како и оценка на адекватноста на прикажувањето на информациите во финансиските извештаи.

Ние сме убедени дека ревизорските докази кои ги добивме се достаточни и соодветни за да обезбедат основа за нашето мнение.

Мнение

Според наше мнение, финансиските извештаи реално и објективно ја прикажуваат финансиската состојба на Друштвото на 31 декември 2020 година, како и неговата финансиска успешност и неговиот паричен тек за годината тогаш завршена, во согласност со регулативата на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување и Сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија применливи за друштвата за управување со пензиски фондови во Република Северна Македонија.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Годишен извештај за работата на Друштвото изготвен согласно барањата на член 384(7) од Законот за трговски друштва

Согласно изискувањата на член 34(д) од Законот за ревизија, ние известуваме дека историските финансиски информации обелоденети во годишниот извештај на Друштвото, изготвен од раководството согласно барањата на член 384(7) од Законот за трговски друштва, се конзистентни во сите материјални аспекти, со годишната сметка на Друштвото и со финансиските информации обелоденети во ревидираните финансиски извештаи на Друштвото, на и за годината која завршува на 31 декември 2020 година. Раководството е одговорно за изготвување на годишната сметка на Друштвото која што беше одобрена од Управниот одбор на Друштвото на 12 февруари 2021 година и за изготвување на годишниот извештај на активностите на Друштвото, којшто беше одобрен од Управниот одбор на Друштвото на 12 февруари 2021 година.

Скопје, 26 февруари 2021 година

ОВЛАСТЕН РЕВИЗОР
Срѓан Раѓеловиќ

КПМГ РЕВИЗИЈА ДОО
Управител
Срѓан Раѓеловиќ

Финансиски
извештаи

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Финансиски извештаи на и за годината што завршува на 31 декември 2020

(сите износи се во илјади Денари, освен ако не е поинаку наведено)

Извештај за сеопфатна добивка

	Белешка	За годината што завршува на 31 декември	
		2020	2019
Приходи од управување со фондови		237.748	223.025
Приходи од надоместок од придонеси		90.746	96.395
Приходи од надоместок од управување		146.998	126.629
Приходи од надоместок за премин		4	1
Расходи од управување со фондови		(72.853)	(70.808)
Расходи за МАПАС		(35.902)	(34.153)
Расходи за ПИОСМ		(4.278)	(4.078)
Расходи за чувар на имот		(15.337)	(15.220)
Трошоци за трансакции		(72)	(182)
Трошоци за маркетинг		(11.353)	(11.159)
Трошоци за агенти		(4.704)	(4.725)
Останати трошоци од управување со фондови		(1.207)	(1.291)
Добивка од управување со фондови		164.895	152.217
Приходи од камати на вложувања во депозити	5	7.821	9.303
Приходи од камати на вложувања во хартии од вредност	6	9.275	7.466
Останати приходи	7	3.085	2.657
Материјални трошоци	8	(15.617)	(16.130)
Трошоци за вработени	9	(49.714)	(52.169)
Амортизација	17, 18	(1.850)	(1.787)
Останати нематеријални расходи	10	(12.120)	(12.000)
Добивка пред оданочување		105.775	89.557
Данок на добивка	11	(8.355)	(6.852)
Нето добивка за годината		97.420	82.705
Нето добивка од повторно вреднување на хартии од вредност расположиви за продажба		7.122	11.527
Актуарски добивки/(загуби) од планови за дефинирани користи на вработени		47	(345)
Друга сеопфатна добивка		7.169	11.182
ВКУПНА СЕОПФАТНА ДОБИВКА		104.589	93.887

Белешките кон финансиските извештаи се составен дел на овие финансиски извештаи.

Сава пензиско друштво а.д. Скопје

Финансиски извештаи на и за годината што завршува на 31 декември 2020

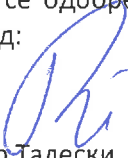
(сите износи се во илјади Денари, освен ако не е поинаку наведено)

Извештај за финансиската состојба

	Белешка	На 31 декември	
		2020	2019
СРЕДСТВА			
Парични средства и парични еквиваленти	12	72.406	17.809
Депозити	13	296.994	273.559
Хартии од вредност	14	302.530	291.612
Останати финансиски средства	15	14.851	12.316
Останати средства	16	2.311	1.219
Побарувања за повеќе платен данок на добивка		-	2.533
Материјални вложувања	17	2.102	2.237
Нематеријални вложувања	18	2.670	2.534
ВКУПНИ СРЕДСТВА		693.864	603.819
ОБВРСКИ			
Останати финансиски обврски	19	47.289	15.757
Обврски за користи на вработени	20	2.104	1.919
Останати обврски	21	3.857	3.485
Обврски за данок на добивка		1.776	-
Одложени даночни обврски	22	3.385	2.594
Вкупно обврски		58.411	23.755
АКЦИОНЕРСКИ КАПИТАЛ			
Основна главнина	23	130.001	130.001
Ревалоризациони резерви		30.469	23.347
Законски резерви		13.747	13.747
Останати резерви		9.643	7.932
Акумулирана добивка	24	451.593	405.037
Вкупно капитал		635.453	580.064
ВКУПНО ОБВРСКИ И КАПИТАЛ		693.864	603.819

Финансиските извештаи на Друштвото се одобрени од Управниот Одбор на 12 февруари 2021 година и беа потпишани во нивно име од:

Коста Ивановски
Член на Управен одбор

Петар Талески
Член на Управен одбор

Мира Шекутковска
Претседател на Управен одбор

Марија Ѓорѓиевска
Овластен сметководител
(Број од Регистар на ИСОС: 11-5327/2)

Сава пензиско друштво а.д. Скопје

Финансиски извештаи на и за годината што завршува на 31 декември 2020

(сите износи се во илјади Денари, освен ако не е поинаку наведено)

Извештај за промени во главнината

	Основна главнина	Ревалори- зациони резерви	Законски резерви	Останати резерви	Акумули- рана Добивка	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2019	130.001	11.820	13.747	7.276	360.233	523.077
Нето добивка за годината	-	-	-	-	82.705	82.705
Нето добивки/(загуби) од вреднување на хартии од вредност расположиви за продажба	-	11.527	-	-	-	11.527
Актуарски добивки/(загуби) на планови за дефинирани користи на вработени	-	-	-	-	(345)	(345)
Вкупна сеопфатна добивка	-	11.527	-	-	82.360	93.887
Исплатена дивиденда	-	-	-	-	(36.900)	(36.900)
Издвоена добивка за реинвестирање	-	-	-	656	(656)	-
Состојба на 31 декември 2019	130.001	23.347	13.747	7.932	405.037	580.064
Нето добивка за годината	-	-	-	-	97.420	97.420
Нето добивки/(загуби) од вреднување на хартии од вредност расположиви за продажба	-	7.122	-	-	-	7.122
Актуарски добивки/(загуби) на планови за дефинирани користи на вработени	-	-	-	-	47	47
Вкупна сеопфатна добивка	-	7.122	-	-	97.467	104.589
Исплатена дивиденда	-	-	-	-	(49.200)	(49.200)
Издвоена добивка за реинвестирање	-	-	-	1.711	(1.711)	-
Состојба на 31 декември 2020	130.001	30.469	13.747	9.643	451.593	635.453

Белешките кон финансиските извештаи се составен дел на овие финансиски извештаи.

Сава пензиско друштво а.д. Скопје

Финансиски извештаи на и за годината што завршува на 31 декември 2020

(сите износи се во илјади Денари, освен ако не е поинаку наведено)

Извештај за паричните текови

	Белешка	2020	2019
Паричен тек од основната дејност			
Добивка пред оданочување		105.775	89.557
<i>Коригирана за:</i>			
Амортизација на материјални и нематеријални вложувања		1.850	1.787
Приходи од камата	5, 6	(17.096)	(16.769)
		90.529	74.575
Промени во останати финансиски средства		(2.535)	(289)
Промени во останати средства		(1.092)	(538)
Промени во останати финансиски обврски		31.532	2.899
Промени во резервирања		185	290
Промени во останати обврски		371	(301)
		118.990	76.636
Наплатени камати		16.166	13.987
Платен данок на добивка		(4.045)	(11.490)
Ефект од курсни разлики на хартии од вредност		-	11
		131.111	79.144
Паричен тек од инвестиционата дејност			
Набавка на материјални вложувања		(818)	(349)
Набавка на нематеријални вложувања		(1.303)	(844)
Пласмани во депозити		(100.000)	(101.000)
Доспеани и вратени депозити од банки		76.200	161.500
Приливи од хартии од вредност расположливи за продажба		12.796	12.516
Купени хартии од вредност расположливи за продажба		(14.189)	(103.785)
		(27.314)	(31.694)
Парични текови од финансиска активност			
Платени дивиденди		(49.200)	(36.900)
		(49.200)	(36.900)
Нето зголемување/(намалување) на паричните средства и паричните еквиваленти			
		(54.597)	(10.282)
Парични средства и парични еквиваленти на почетокот на периодот			
		17.809	7.527
Парични средства и парични еквиваленти на крајот на периодот			
	12	72.406	17.809

1 Општи информации

Сава пензиско друштво а.д. Скопје (во понатамошниот текст „Друштвото“) претставува акционерско друштво основано на 17 мај 2005 година со седиште во Република Северна Македонија. Друштвото е основано по Одобрение од Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (МАПАС) со број 01-01 од 04 април 2005 година.

Друштвото има единствена дејност на управување со пензиски фондови, нивно претставување пред трети лица, како и други дејности поврзани со управувањето со фондовите.

Друштвото управува со задолжителен пензиски фонд „Сава пензиски фонд“ и доброволен пензиски фонд „Сава пензија плус“.

Друштвото е во целосна сопственост на Позаваровалница Сава д.д. Љубљана (скратен назив: Сава Ре) и членка на Сава Осигурителна Групација од 14.03.2018 година. Во периодот од основањето на Друштвото до преземањето на сопственоста од страна на Сава Ре, Друштвото беше во сопственост на НЛБ Банка АД Скопје (49%) и НЛБ дд Љубљана (51%) и беше членка на НЛБ Групацијата.

Адресата на регистрираното седиште на Друштвото е:

Мајка Тереза бр.1
1000 Скопје
Република Македонија

Вработени

На 31 декември 2020 година Друштвото има 37 вработени (31 декември 2019: 33 вработени).

Надзорен одбор

Јуре Корент - Претседател

Мојца Горњак - Член

Павел Гојкович - Член

Гоце Христов- Независен член

Управен одбор

Мира Шекутковска - Претседател

Петар Талески – Член

Коста Ивановски - Член

2 Основи за подготовка на финансиските извештаи

2.1 Основи за подготовка и презентација на финансиските извештаи

Основните сметководствени политики применети при составување на финансиските извештаи се наведени во понатамошниот текст и истите се применувани конзистентно за сите периоди прикажани во овие финансиски извештаи.

Основа за составување на финансиските извештаи

Овие финансиски извештаи се подготвени во согласност со Законот за трговски друштва, Правилникот за формата и содржината на финансиските извештаи на пензиското друштво донесен од Агенцијата за супервизија на капитално финансирано осигурување (МАПАС) и Правилникот за водење сметководство и важечката сметководствена регулатива во Република С. Македонија.

Финансиските извештаи се изготвени според методот на историска набавна вредност, освен за хартиите од вредност расположливи за продажба и финансиските средства кои се мерени по објективна вредност. Износите содржани во финансиските извештаи на Друштвото се прикажани во илјади македонски денари. Денарот претставува функционална валута на известување во Република Северна Македонија.

Менаџментот смета дека забавувањето на економскиот развој и волатилноста на финансиските пазари во услови на пандемија со Covid 19 имаа влијание на работењето на Друштвото, но не го доведуваат во прашање континуитетот во работењето на Друштвото. Поради пандемијата, Друштвото направи ревизија на 5 годишниот план за работење на Друштвото. Остварените резултати во 2020 година ги надминаа планираните по ревидираниот план.

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

2 Основи за подготовка на финансиските извештаи (продолжение)

2.2 Објавени стандарди и толкувања кои се на сила во тековниот период, а кои сè уште не се официјално преведени и усвоени

Заклучно со 31 декември 2020 година, немаше нови стандарди, амандмани на стандарди и интерпретации објавени во Службен весник на Република Северна Македонија применливи за 2020 година.

2.3 Сметководствени политики

A Трансакции со странска валута

Деловните промени во странска валута се искажуваат според курсот важечки на денот на трансакциите. Монетарните средства и обврски, искажани во странска валута на денот на известувањето, се превреднуваат во денари според средниот курс важечки на денот на Извештајот за финансиска состојба.

Добивките/загубите од курсни разлики се признаваат како приход/расход во Извештајот за сеопфатна добивка во периодот кога настанале.

Девизните средства со кои што работи Друштвото се претежно евра (ЕУР) и долари (УСД). Официјалните курсеви важечки на 31 декември 2020 и 2019 година беа како што следи:

Девизен курс	31 декември 2020 МКД	31 декември 2019 МКД
ЕУР	61,694	61,4856
УСД	50,2353	54,9518

B Нетирање на финансиски инструменти

Средствата и обврските, приходите и расходите се пребиваат единствено во случај кога пребивањето се бара и дозволува со некој стандард.

B Приходи од управување со задолжителен и доброволен фонд

Приходот од управување со фондовите се признава кога е веројатно дека Друштвото ќе има прилив на идни економски користи и истите може веродостојно да се измерат.

Друштвото остварува приходи од управување со задолжителен и доброволен пензиски фонд по следните основи:

Надоместок од придонеси кој се пресметува како % од уплатените придонеси на секоја индивидуална сметка и на секоја индивидуална потсметка на посебната сметка, пред тие да бидат претворени во сметководствени единици на задолжителниот фонд, односно како % од уплатените придонеси на секоја индивидуална и професионална сметка пред тие да бидат претворени во сметководствени единици на доброволниот фонд.

Надоместокот од придонеси, уплатени во задолжителниот пензиски фонд во 2020 година изнесува 2% (2019: 2,25%).

Надоместокот од придонеси, уплатени на индивидуална сметка во доброволниот пензиски фонд изнесува 2,9% (2019: 2,9%). Надоместокот од придонеси кај професионалните шеми се уредува со Договор помеѓу Друштвото и осигурителот и Договор за организирање и финансирање на професионална пензиска шема, склучен помеѓу осигурителот и претставник на неговите вработени или членови и се движи од 2% до 3,8%, зависно од висината на уплатените придонеси

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

2 Основи за подготовка на финансиските извештаи (продолжение)
2.3 Сметководствени политики (продолжение)

В Приходи од управување со задолжителен и доброволен фонд (продолжение)

Надоместок за управување кој се пресметува како % од нето средствата на задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд.

Надоместокот за управување со задолжителен пензиски фонд на месечно ниво во 2020 година изнесува 0,03% (2019: 0,03%) од вредноста на нето средствата на задолжителниот фонд, додека надоместокот за управување со доброволен пензиски фонд изнесува 0,10% од вредноста на нето средствата на доброволниот фонд на месечно ниво (2019: 0,10%).

Приходите од надоместок од придонеси и надоместок за управување се признаваат како приходи во периодот во кој услугата е обезбедена.

Согласно Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, висината на надоместокот од придонеси, кој го наплатува Друштвото не може да изнесува повеќе од 2,25% за 2019 година, 2% за 2020 и 2021 година, од секој уплатен придонес.

Висината на надоместокот од управување, кој го наплатува Друштвото не може да изнесува повеќе од 0,03% за 2019, 2020 и 2021 година.

Надоместок за премин

Број на денови	Износ на надоместок за премин од еден во друг задолжителен пензиски фонд
Број на денови ≤ 720	15 евра
Број на денови > 720	Не се плаќа надоместок за премин

Број на денови	Износ на надоместок за премин од еден во друг доброволен пензиски фонд
Број на денови ≤ 360	10 евра
Број на денови > 360	Не се плаќа надоместок за премин

Бројот на денови се пресметува согласно законската регулатива. Приходите од надоместок за премин се признаваат кога е веројатно дека идни економски користи, поврзани со преминот, ќе претставуваат прилив во Друштвото.

2 Основи за подготовка на финансиските извештаи (продолжение)
2.3 Сметководствени политики (продолжение)

Г Расходи од управување со задолжителен и доброволен фонд

Расходи за МАПАС

Друштвото е обврзано да плаќа надоместок на МАПАС во висина од 0,8% од вкупните придонеси уплатени во задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд, управувани од страна на Друштвото (2019:0,8%).

Расходи за Фондот на ПИОСМ

Почнувајќи од 01.01.2019 година, Друштвото е обврзано да плаќа месечен надоместок за Фондот на пензиско и инвалидско осигурување на Северна Македонија (ФПИОСМ), во висина од 0,1%, од секој уплатен придонес во задолжителниот фонд.

Расходи за чувар на имот

Друштвото избира единствен чувар на имот на кого ја доверува одговорноста за чување на средствата на пензиските фондови. Функцијата чувар на имот на пензиските фондови во 2020 година ја вршеше НЛБ Банка АД Скопје.

Надоместокот за чувар на имот се пресметува како % од вкупната вредност на имотот на задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд. Надоместокот кој го наплаќаше чуварот на имот на задолжителниот пензиски фонд изнесува 0,037% за вредност на имотот од 500.000.001,00 до 600.000.000,00 ЕУР, додека за вредност на имотот од 600.000.001,00 до 700.000.000,00 ЕУР надоместокот изнесува 0,035%. Вредноста на имотот на задолжителниот фонд на 31.12.2020 не надминува 700.000.000,00 ЕУР.

Надоместокот кој го наплаќаше чуварот на имот на доброволниот пензиски фонд изнесува 0,18%, до вредност на имотот од 50.000.000,00 ЕУР. Вредноста на имотот на доброволниот фонд на 31.12.2020 не надминува 50.000.000,00 ЕУР.

Трошоци за трансакции

Трошоците за трансакции се трошоци кои согласно Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување, во име на задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд, а за сметка на пензиското друштво ги плаќа пензиското друштво. Трошоците за трансакции, во најголема мера се однесуваат на активностите што ги врши суб чуварот–депозитарна институција која има дозвола издадена од надлежен орган во земја надвор од Република Северна Македонија и е овластена за таква дејност согласно законите на државата каде се чуваат средствата на задолжителниот и доброволниот пензискиот фонд, поврзани со грижа за извршување на даночни обврски и трошоците за поврат на данок и/или други активности на суб чуварот поврзани со даночните обврски/права на пензискиот фонд.

2 Основи за подготовка на финансиските извештаи (продолжение)
2.3 Сметководствени политики (продолжение)

Г Расходи од управување со задолжителен и доброволен фонд (продолжение)

Трошоци за маркетинг

Трошоците за маркетинг се трошоци поврзани со активности чија цел е зачленување или премин на членови од еден во друг пензиски фонд, рекламирање на карактеристиките на системот на капитално финансирано пензиско осигурување и особено на пензиското друштво.

Трошоците за маркетинг исто така опфаќаат и трошоци направени со цел обезбедување услуга и информација или објективно и навремено обезбедување податок поврзан со работењето на пензиското друштво, на сегашни или идни членови на задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд, како и трошоци поврзани со известувањата кои се доставуваат до членовите на задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд.

Овие расходи се признаваат и евидентираат на пресметковна основа кога трошоците се стварно настанати.

Трошоци за агенти

Друштвото има овластени агенти – лица ангажирани по договор за дело чија активност е насочена кон привлекување на нови членови во задолжителниот, односно доброволниот пензиски фонд. Трошоците за агенти опфаќаат трошоци направени за организирање и полагање на испит за стекнување на својство на агент, за упис во регистарот на агенти, за издавање и продолжување на дозволата на агент, надоместоци за склучени договори, трошоци за едукација на агентската мрежа и сл. Вреднувањето на агентската провизија се врши согласно Тарифникот за провизионирање на Друштвото, на месечна основа. Сите трошоци за агенти се признаваат во Извештајот за сеопфатна добивка во моментот на нивното настанување, согласно Правилникот за формата и содржината на финансиските извештаи на пензиското друштво донесен од МАПАС.

Останати трошоци за управување со задолжителен и доброволен фонд

Овие трошоци ги опфаќаат трошоците за внес, корекција и поништување на договор за членство во Регистарот на членови, поднесоци и жалби до МАПАС, трошоците за спроведување на постапка за давање согласности од страна на МАПАС, трошоците за пристап кон информациониот систем на МАПАС и други трошоци поврзани со управување со фондовите.

Д Приходи и расходи од камати

Приходите и расходите по основ на камата се пресметани на сите каматоносни побарувања и обврски врз основа на законските прописи на Република Северна Македонија или со договор помеѓу доверителот и должникот. Приходите и расходите од камати се признаваат сразмерно на времето на употреба на финансиските инструменти.

2 Основи за подготовка на финансиските извештаи (продолжение)
2.3 Сметководствени политики (продолжение)

д Приходи и расходи од камати (продолжение)

Приходите од камати се вреднуваат со употреба на методот на ефективна каматна стапка која што го зема во предвид ефективниот принос на средството. Ефективната каматната стапка се користи за дисконтирање на текот на идните парични примања во рамките на векот на употреба на средството и тоа на износ еднаков на почетната сметководствена вредност на средството. Трансакциските трошоци направени при стекнувањето на финансискиот инструмент, претставуваат составен дел на каматната стапка и се разграничуваат и признаваат како приход од камата, во рамките на периодот на употреба на финансискиот инструмент. Дисконтот, како дел од амортизираната набавна вредност на вложувањата во ХВ се признава како компонента на приходот од камати.

ѓ Финансиски средства

Друштвото ги вложува своите слободни парични средства во депозити и хартии од вредност, кои се дозволени согласно Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување.

Вложувањата во должнички хартии од вредност Друштвото може да ги класифицира во една од следниве категории на портфолија:

- Вложувања во должнички хартии од вредност кои се чуваат за тргување
- Вложувања во должнички хартии од вредност расположливи за продажба
- Вложувања во должнички хартии од вредност кои се чуваат до доспевање

Класификацијата, Друштвото задолжително ја врши при нивното стекнување/ купување и тоа според т.н „намера на менаџментот во поглед на нивната намена“ од што понатаму зависи и нивниот сметководствен третман.

Во должнички хартии од вредност кои се чуваат за тргување се распоредуваат оние ХВ кои се стекнати со намера да се тргува на краток рок и да се оствари добивка поради движење на цените на пазарот или дилерската маржа. Во ова портфолио се распоредуваат ХВ за кои постои активен пазар.

Во должнички хартии од вредност расположливи за продажба се распоредуваат оние ХВ за кои Друштвото во моментот на стекнувањето нема однапред јасна и цврста намера за какви цели ќе ги користи, односно дали со нив ќе тргува или ќе ги чува до доспевање.

Во должнички хартии од вредност кои се чуваат до доспевање се распоредуваат оние ХВ кои се со фиксни плаќања и фиксно доспевање, за коишто Друштвото има дефинитивна намера и можност да ги чува до доспевање.

Друштвото ги чува хартиите од вредност во портфолио хартии од вредност расположливи за продажба. Сместувањето на хартиите во портфолио расположливи за продажба е резултат на определбата на Друштвото да вложува во хартии од вредност кои можат да бидат оттуѓени во било кое време, доколку се јави потреба од генерирање на ликвидни средства.

- 2 Основи за подготовка на финансиските извештаи (продолжение)
- 2.3 Сметководствени политики (продолжение)
- Г Финансиски средства (продолжува)

Почетно вреднување

Почетното вреднување на должничките ХВ, без оглед на нивната класификација се врши според нивната набавна вредност (трошокот на набавка заедно со трансакциските трошоци при стекнувањето), којашто претставува објективна - фер вредност на дадениот надоместок. Исклучок од ова правило се ХВ од портфолиото за тргување, за коишто трансакциските трошоци не се вклучуваат во набавната вредност при почетното мерење, туку истите веднаш се признаваат како трошок на периодот во Билансот на успех.

Последователно вреднување

Последователното вреднување на должничките ХВ се разликува зависно од видот на нивната класификација.

Должничките ХВ кои се чуваат за тргување и ХВ расположливи за продажба, Друштвото последователно ги мери според нивната објективна - фер вредност, без било какво намалување за трансакциските трошоци кои можат да настанат при нивното продавање или отуѓување. Нивната објективна вредност претставува објавената котирана пазарна цена на активен пазар.

Доколку во моментот на вреднувањето таква цена нема, тогаш објективната вредност се одредува со употреба на техники за вреднување, чија цел е да се утврди која би била трансакциската цена на датумот на мерење, за размена под комерцијални услови. Со техниката на вреднување се одредува објективната вредност врз основа на параметри како што се каматните стапки и дисконтираните идни парични текови, при што се користат каматните стапки кои се тековно важечки за должнички инструменти под слични услови, и периодот на доспевање.

Должничките ХВ кои се чуваат до доспевање и депозитите, последователно се мерат според амортизираната набавна вредност со користење на методот на ефективната каматна стапка. Ефективната каматна стапка е стапка која ги дисконтира очекуваните идни парични приливи и одливи, вклучувајќи ги сите трансакциони трошоци.

Добивки или загуби од последователното мерење

Зависно од класификацијата се разликува и евиденцијата на добивките/загубите кои произлегуваат од промената на фер вредноста на должничките ХВ.

Кај ХВ за тргување, секоја добивка/загуба од промената на фер вредноста на ХВ, треба да се признае во Билансот на успех во периодот кога настанува и тоа како нереализирана добивка/загуба. Доколку во ова портфолио има ХВ во странска валута или деноминирани во странска валута, курсните разлики кои произлегуваат од последователното мерење, исто така се признаваат во Билансот на успех.

Добивките или загубите од промената во објективната вредност на ХВ расположливи за продажба (разлика помеѓу сметководствената амортизирана вредност и објективната вредност) треба да се признаат како нереализирани директно во главнината, во позицијата „Ревалоризациони резерви„. Друштвото пресметува одложен данок на добивките или загубите од промена во објективната вредност, во висина на пропишаната

стапка во Законот и евидентира одложени даночни обврски, во случај на евидентирани добивки од промена во курсните разлики кои произлегуваат од последователното мерење се признаваат во Билансот на успех.

2 Основи за подготовка на финансиските извештаи (продолжение)
2.3 Сметководствени политики (продолжение)
Г Финансиски средства (продолжува)

Кај ХВ кои се чуваат до доспевање при последователното мерење, преку процесот на амортизација на набавната вредност, се генерираат добивки/загуби во Билансот на успех – приходи/расходи од камати: купонска камата и амортизација на дисконтот/премијата.

Депризнавање на финансиските инструменти

Друштвото врши депризнавање на ХВ во случаите кога ја губи контролата над договорените права кои произлегуваат од нив, односно кога истите ќе ги продаде, кога истите ќе доспеат или на друг начин оттуѓат. Во моментот на депризнавање на ХВ расположиви за продажба (продажба, доспевање и сл), кумулативните нереализирани добивки/загуби кои претходно биле признаени во главницата се депризнаваат од капиталот и нето добивките/загубите се пренесуваат и признаваат во Билансот на успех како реализирани добивки/загуби. Во портфолиото до доспевање, ХВ се депризнаваат при доспевање на дел или целосно доспевање на главницата.

Оштетување на финансиските инструменти

Друштвото е должно најмалку еднаш годишно да проверува, дали постојат објективни докази за оштетување на вредноста на должничките ХВ. Друштвото признава загуба поради оштетување кај ХВ, доколку нивната сметководствена вредност е поголема од нивниот проценет надоместлив износ. Како надоместлив износ се зема повисокиот износ помеѓу пазарната вредност намалена за трошоците на продажба и употребната вредност - сегашна вредност на проценети идни парични текови, дисконтирани со првобитната ефективна каматна стапка на инструментот.

Загубата поради оштетување се признава како расход во Билансот на успех. Кај ХВ расположливи за продажба износот на загубата поради оштетување претставува кумулативната загуба која што била признаена во капиталот, односно разликата помеѓу почетната набавна вредност и тековната објективна вредност на ХВ. Кај финансиските инструменти кои се чуваат до доспевање, загубата поради оштетување се вреднува како разлика помеѓу поголемата од сметководствената вредност и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со ефективната каматна стапка.

Фактори/индикатори за постоење на оштетување се:

- значајна финансиска потешкотија на издавачот на финансискиот инструмент или должникот;
- фактичко прекршување на договорот, како што е неплаќање или доцнење на плаќањата на главницата и каматата;
- голема веројатност дека должникот ќе влезе во стечајна постапка или во друг вид на финансиска реорганизација;
- исчезнување на активен пазар за финансиското средство поради финансиски потешкотии;
- значително и продолжено намалување на објективната вредност под набавната.

2 Основи за подготовка на финансиските извештаи (продолжение)
2.3 Сметководствени политики (продолжение)

Е Краткорочни побарувања

Краткорочните побарувања се состојат од: побарувања по основ на надоместок од придонеси и надоместок од управување, побарувањата од поврзани субјекти, побарувања по основ на заеми, побарувања по доспеани камати на орочени депозити и хартии од вредност, побарувања од државата по основ на даноци, придонеси и други давачки, побарувања од вработените и други побарувања. Побарувањата се признаваат во моментот кога Друштвото ќе стане странка на договорен однос на датумот на склучената трансакција, на датумот на испорачување на средството или извршување на услуги.

Ж Материјални вложувања и нематеријални вложувања

Материјалните средства се признаваат како средства во Извештајот за финансиска состојба, само доколку е веројатно дека идните економски користи кои се поврзани со средствата ќе претставуваат прилив за Друштвото и нивната набавна вредност може веродостојно да се измери, и тоа во моментот кога на Друштвото му се пренесени сите ризици и користи од нивното користење за деловни цели.

Нематеријалните средства се признаваат како средства на денот на нивното стекнување, доколку се очекуваат идни економски користи од нивната употреба, доколку набавната вредност на средствата може веродостојно да се измери, имаат сопствен идентитет препознатлив од целината на средствата и се контролирани од страна на Друштвото.

Друштвото ги евидентира материјалните и нематеријалните вложувања според набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и акумулираната загуба поради оштетување. Намалувањето на материјалните и нематеријалните вложувања произлегува од продажбите, расходувањата и пресметаната тековна амортизација.

Последователните издатоци се капитализираат во сметководствената вредност на средствата, само тогаш кога истите ги зголемуваат идните економски користи на тие средства и ја подобруваат состојбата на средствата (се продолжува корисниот век, се зголемува капацитетот, се подобрува квалитетот на производите и услугите, се намалуваат трошоците и сл).

Друштвото на секој датум на Извештајот за финансиска состојба, врши проценка дали постојат докази за оштетување на материјалните и нематеријалните средства (пазарната вредност на средството се намалила повеќе од очекуваното, се намалил периодот на употреба или корисноста на средството, постои физичка или технолошка застареност и сл).

2 Основи за подготовка на финансиските извештаи (продолжение)

2.3 Сметководствени политики (продолжение)

Ж Материјални вложувања и нематеријални вложувања (продолжение)

Средствата се оштетени доколку сметководствената вредност е поголема од проценетиот надоместлив износ.

Капиталните добивки или загуби кои произлегуваат од овие трансакции се прикажуваат во Извештајот за сеопфатна добивка. Амортизацијата на материјалните и нематеријалните вложувања се пресметува според праволиниска метода и се распределува врз системска основа за време на најдобрата проценка на корисниот век на употреба. Стапките на амортизација се така одредени да вредноста на материјалните и нематеријалните средства се распоредува во трошоци во проценетиот период на неговата корисност.

Применетите годишни стапки на амортизација се следните:

Моторни возила	25%
Мебел и канцелариска опрема	20%
Компјутерска опрема	25%
Останата опрема	10%
Нематеријални средства	20%

3 Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства на Друштвото ги опфаќаат:

- парите во благајната (денарска и девизна);
- трансакциската сметка на Друштвото (денарска и девизна);
- депозити по видување;
- издвоените парични средства (бизнис кредитни картички).

Паричните еквиваленти се краткорочни високо ликвидни вложувања, кои можат брзо да се конвертираат во парични средства и кои се предмет на безначаен ризик од промената на нивната вредност.

Како парични еквиваленти се класифицираат и депозити кои се краткорочни и со кои Друштвото има можност за слободни уплати и повлекување на средствата и кои ги користи за управување со ликвидноста.

S Трошоци за користи на вработените

Трошоците за користи на вработените се состојат од:

- Трошоци за краткорочни користи: плати и социјални придонеси, платени отсуства, платени годишни одмори, регрес за годишен одмор, новогодишен надомест, немонетарни користи (здравствена заштита, осигурување и сл), надомест за одвоен живот, доброволно здравствено осигурување и други примања по договори за вработување.
- Долгорочни користи: јубилејни награди, отпремнина за одење во пензија и надомест во доброволен пензиски фонд.

2 Основи за подготовка на финансиските извештаи (продолжение)

2.3 Сметководствени политики (продолжение)

5 Трошоци за користи на вработените (продолжение)

Краткорочните користи се вреднуваат по недисконтиран износ, кој се очекува да биде платен врз основа на работен однос.

Долгорочните користи се вреднуваат според сегашната вредност т.е. дисконтирани идни парични текови на дефинираните користи на датумот на Извештајот за финансиска состојба. Долгорочните користи се очекува да бидат измерени во период подолг од 12 месеци по датумот на известување. Повторните мерења кај резервирањата за јубилејни награди, кои произлегуваат од актуарска добивка или загуба, освен износите вклучени во нето камати, се признаваат во Билансот на успех. Повторните мерења кај резервирањата за пензии, кои произлегуваат од актуарска добивка или загуба, освен износите вклучени во нето камати, се признаваат во капиталот.

И Финансиски обврски

Во краткорочни финансиски обврски, Друштвото ги класифицира сите обврски чиј рок на доспевање е до 12 месеци, а во долгорочни финансиски обврски сите обврски чиј рок на доспевање е подолг од 12 месеци.

Друштвото ги признава финансиските обврски како ставка во Извештајот за финансиска состојба, тогаш кога е веројатно дека ќе има одлив на средства кој може веродостојно да се измери.

Финансиските обврски се евидентираат по номинална вредност врз основа на соодветен сметководствен документ (фактура, договор, пресметка), согласно законските прописи и согласно Одлуките на Друштвото.

Ј Данок на добивка

Основа за пресметување на данокот е добивката утврдена како разлика меѓу вкупните приходи и вкупните расходи на даночниот обврзник, во износи утврдени согласно со прописите за сметководство и сметководствените стандарди и искажана во Билансот на успех.

Основата се зголемува за непризнаените расходи за даночни цели и помалку искажаните приходи за даночни цели. Законот за данокот на добивка како даночно непризнаени ги дефинира оние расходи кои не се во функција на дејноста на субјектот, односно не се непосреден услов за извршување на дејноста и не се последица од вршењето на таа дејност (подароци, репрезентација, премии за менаџерско осигурување, исплатени надоместоци на трошоци од работен однос над утврдените износи, трошоци за амортизација која е повисока од амортизацијата пресметна по стапки над пропишаните во Номенклатурата на средствата за амортизација, трошоци за месечни надоместоци на членови на органи на управување над висината утврдена со закон, уплати на придонеси за доброволно пензиско осигурување над висината утврдена со закон и сл.).

2 Основи за подготовка на финансиските извештаи (продолжение)
2.3 Сметководствени политики (продолжение)

Ј Данок на добивка (продолжение)

Даночната основа се намалува за износот на извршените вложувања од добивката од претходната година (реинвестирана добивка). Под реинвестирана добивка се подразбираат извршените инвестициски вложувања од добивката за развојни цели, односно вложувањата заради проширување на дејноста на даночниот обврзник во материјални средства (недвижности, постројки и опрема, освен патнички автомобили, мебел, теписи, бела техника, уметнички дела од ликовната и применета уметност) и нематеријали средства (компјутерски софтвер и патенти).

Данокот на добивка се намалува за извршени донации во спортот, на спортски субјекти корисници на ваучери, издадени од Агенција за млади и спорт, а согласно Законот за спорт.

Даночен период за кој се утврдува данокот на добивка е една календарска година, а обврзник за пресметување и плаќање на данокот е секое правно лице- резидент на Република Северна Македонија кој остварува добивка од вршењето на дејноста во земјата и странство. Стапката на данокот на добивка изнесува 10%.

Заради привремените разлики помеѓу вредностите кои се користат како основа заради оданочување и сметководствените вредности на средствата и обврските заради финансиско известување се пресметува одложен данок. Тековната важечка даночна стапка е користена за утврдување на одложениот данок на добивка.

К Акционерски капитал

Акционерскиот капитал се состои од обични акции и е целосно уплатен во паричен износ.

Л Законски резерви

Согласно законот за трговски Друштва, Друштвото е обврзано да издвојува законска резерва во износ од 5% од остварената годишна добивка, се додека законските резерви не достигнат износ од 1/10 од основачкиот капитал на Друштвото. На 31 декември 2020 година задолжителната резерва на Друштвото го има достигнато износот од 1/10 основачкиот капитал.

2 Основи за подготовка на финансиските извештаи (продолжение)
2.3 Сметководствени политики (продолжение)

Љ Наеми

Наемите со кои значаен дел од ризикот и наградите од сопственоста се задржани од страна на наемодавачот се класифицирани како оперативен наем. Плаќањата направени по основ на оперативен наем (нето од било какви поттикнувања од страна на наемодавачот) се признаваат во извештајот за сеопфатна добивка на праволиниска основа во текот на периодот на наемот. Наемите со кои се пренесуваат сите ризици и награди на закупопримачот се класифицирани како финансиски наем. Финансиските наеми се признаваат како средство на почетокот на наемот, по пониската од објективната вредност на средството и сегашната вредност на сите идни плаќања за наемот. Изнајмените средства се амортизираат во тек на корисниот век на средствата. Плаќањата за наем се состојат од плаќања на камата и главница.

Covid 19 немаше влијание на превреднување на средствата и обврските, како резултат на промени во плаќањата за наем или каматните стапки. Сите средства земени под наем се користеа во период на Covid кризата и ниту еден договор за наем не беше откажан.

М Останати резерви

Согласно Законот за данок на добивка, даночната основа може да се намали за износот на инвестициите во материјални и нематеријални средства, пропишани во законот. За да може да се искористи даночното ослободување, Друштвото мора да издвои дел од добивката од претходната година во износ кој се очекува да биде инвестиран во материјални и нематеријални средства во тековната година.

Н Резервирања

Резервирањата се признаваат кога има сегашна законска или договорена обврска како резултат на минати настани, кога е веројатно дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмири обврската и кога може да биде направена реална проценка на износот. Резервирањата се утврдуваат преку дисконтирање на очекувани идни парични текови користејќи стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни претпоставки за временската вредност на парите и ризиците поврзани со обврската.

3 Управување со ризици

Активностите на Друштвото се изложени на различни видови ризици и заради тоа се потребни анализи, евалуации, прифаќање и раководење на одредено ниво на ризик. Целта на Друштвото е да постигне оптималност помеѓу ризикот и приносот и да ги минимизира потенцијалните негативни ефекти за финансискиот резултат на Друштвото.

Политиките за управување со ризик се дизајнирани на тој начин да ги идентификуваат и анализираат овие ризици, да воспоставуваат соодветни ризични лимити и контроли. Друштвото по потреба ги ревидира политиките за управување со кредитен, пазарен, ликвидносен и оперативен ризик.

Управувањето со кредитен ризик во најголема мера е законски регулирано со ограничување на вложувањата на Друштвото во банкарски депозити и должнички хартии од вредност чиј издавач е Република Северна Македонија.

3 Управување со ризици (продолжение)

Кредитниот ризик претставува веројатност дека издавачот на должничките инструменти и депозитите нема да биде во можност целосно или делумно да ги измири обврските во роковите на достасување.

Друштвото управува со кредитниот ризик на тој начин што ги вложува слободните парични средства само во законски дозволени инструменти.

Изборот на инструменти во кои се инвестира се врши во согласност со интерните акти на Друштвото, при што основни критериуми за избор се следните:

S Должнички инструменти: стапка на принос до доспевање (YTM), валута, траење и рок до доспевање.

S Депозити во банки:

❖ Критериуми за избор на банка: се користат лимитите на изложеност кон поединечни банки, кои се утврдени врз основа на интересен модел за класификација на квалитет на банки, а во функција на управување со кредитниот ризик;

❖ Критериуми за избор на конкретен депозитен аранжман: стапка на принос – каматна стапка, вид на каматна стапка (фиксна или варијабилна), валута, рок до доспевање, посебни клаузули во договорот и сл.

При избор на инструмент, особено се има во предвид валутата на инструментот, за што изборот се врши согласно направената анализа на односот меѓу:

S каматните стапки на инструментите во денари и евра и

S валутниот ризик, кој произлегува од оценката на веројатноста за промена во курсот на денарот и кој би резултирал во намалување на главнината на Друштвото под законски минималната главнина изразена во евра.

Кредитниот ризик кај вложувањата во депозити, Друштвото го следи преку постојана анализа на способноста на банките да ги исполнат обврските кон Друштвото кои произлегуваат од договорот помеѓу договорените страни.

Менаџментот на Друштвото е на став дека со законските ограничувања и определбата да се чуваат хартиите од вредност на неопределен рок, со можност за нивно оттуѓување кога за тоа ќе се јави потреба може да управува со кредитниот ризик кај хартиите од вредност.

Со оглед на квалитетот на пласираните средства раководството на Друштвото не очекува некоја од договорените страни да не ги исполни обврските.

А Кредитен ризик

На денот на составување на Извештајот за финансиска состојба, концентрацијата на кредитниот ризик е претставена преку депозити во домашни банки како и преку државни обврзници.

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

- 3** **Управување со ризици (продолжение)**
А **Кредитен ризик (продолжение)**
А.1 **Максимална изложеност на кредитен ризик пред давање колатерал или други кредитни зголемувања (продолжение)**

	Максимална изложеност	
	2020	2019
Депозити – орочени	296.994	273.559
Парични средства и парични еквиваленти	72.406	17.809
Хартии од вредност		
- Должнички инструменти	302.530	291.612
Останати финансиски средства	14.851	12.316
31 декември	686.781	595.296

Раководството е убедено во неговата способност да води контрола и да одржува минимална изложеност на кредитен ризик на Друштвото која произлегува од портфолиото на депозити и вложувања во хартии од вредност расположливи за продажба.

Останатите финансиски средства содржат пресметани приходи од управувачка провизија и побарувања за надоместоци од придонеси. Друштвото не гледа кредитен ризик поврзан со овие средства, со оглед на тоа што истите се наплаќаат директно од средствата на фондовите.

А.2 **Депозити**

Депозитите се дадени подолу:

	31 декември 2020	31 декември 2019
Ниту се достасани, ниту оштетени	365.870	290.876
Нето	365.870	290.876

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

- 3 Управување со ризици (продолжение)
А Кредитен ризик (продолжение)
А.2 Депозити (продолжение)

За целите на следење на кредитниот ризик, Друштвото ги анализира депозитите врз основа на категоризација на банките која ја врши Народната банка на Република Северна Македонија.

Според категоризацијата, големи банки се банки со вкупна актива над 37,95 милијарди МКД, средни банки се банки со вкупна актива од 9,45 милијарди МКД до 37,95 милијарди МКД и мали банки се банки со вкупна актива помала од 9,45 милијарди МКД.

Друштвото има вложувања во депозити во големи, средни и мали банки како што е прикажано подолу:

	2020	2019
Депозити во големи банки	129.676	97.295
Депозити во средни банки	174.351	147.228
Депозити во мали банки	61.843	46.353
31 декември	365.870	290.876

	31 декември 2020	31 декември 2019
Нето максимална изложеност	365.870	290.876
Без колатерал	365.870	290.876

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

3 Управување со ризици (продолжение)
А Кредитен ризик (продолжение)
А.3 Должнички инструменти

	31 декември 2020	31 декември 2019
Ниту се достасани, ниту оштетени	302.530	291.612
Нето	302.530	291.612

На следнава табела е дадена анализа на должничките инструменти според нивниот издавач:

2020	Државни обврзници	Вкупно
Република Северна Македонија	302.530	302.530
Вкупно	302.530	302.530

2019	Државни обврзници	Вкупно
Република Северна Македонија	291.612	291.612
Вкупно	291.612	291.612

Кризата со Covid 19 немаше влијание на оштетување на финансиските инструменти.

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

- З Управување со ризици (продолжение)
А Кредитен ризик (продолжение)
А.3 Должнички инструменти (продолжение)

Издавачот на должничките инструменти има ББ+ кредитен рејтинг (2019: ББ+ кредитен рејтинг) за долгорочно задолжување според Fitch рејтинг агенцијата.

Финансиските инструменти, мерени по фер вредност, се прикажани во следните нивоа на хиерархија, врз основа на начинот на одредување на објективната вредноста. Ниво 1 – Државни обврзници кои имаат објективна вредност и активен пазар и Ниво 2 – објективната вредност се одредува врз основа на пазарни претпоставки. Во ниво 1 се класификувани обврзници за денационализација. Во ниво 2 се класификувани континуирани обврзници, кои немаат активен пазар. Од 01.01.2019 година започна котација на овие обврзници на Македонска берза, но интерес за тргување со овие обврзници нема или е незначително. Објективната вредност на овие инструменти е проценета врз основа на параметри како што се каматните стапки и дисконтираните идни парични текови користејќи ги стапките кои се тековно важечки за должнички инструменти под слични услови, кредитниот ризик и периодот на доспевање.

2020	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3
Должнички инструменти			
- Државни обврзници	69.488	233.042	-
Вкупно	69.488	233.042	-
2019	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3
Должнички инструменти			
- Државни обврзници	82.008	209.604	-
Вкупно	82.008	209.604	-

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

- 3 Управување со ризици (продолжение)
А Кредитен ризик (продолжение)
А.4 Концентрација на ризикот на финансиските средства со кредитна изложеност

Географски регион

Следнава табела ја анализира кредитната изложеност по географски региони.

	Држави од ЕУ	Европски држави кои не се членки на ЕУ	Република Северна Македонија	Други земји	Вкупно
Пласмани во банки - депозити	-	-	296.994	-	296.994
Хартии од вредност - должнички инструменти	-	-	302.530	-	302.530
Останати финансиски средства	-	-	14.851	-	14.851
Парични средства и парични еквиваленти	-	-	72.406	-	72.406
31 декември 2020	-	-	686.781	-	686.781

	Држави од ЕУ	Европски држави кои не се членки на ЕУ	Република Северна Македонија	Други земји	Вкупно
Пласмани во банки - депозити	-	-	273.559	-	273.559
Хартии од вредност - должнички инструменти	-	-	291.612	-	291.612
Останати финансиски средства	-	-	12.316	-	12.316
Парични средства и парични еквиваленти	-	-	17.809	-	17.809
31 декември 2019	-	-	595.282	-	595.282

3 **Управување со ризици (продолжение)**
Б **Пазарен ризик (продолжение)**

Пазарен ризик е ризикот дека промените во пазарните цени, како промена во каматните стапки, промена во цените на капиталот и девизните курсеви ќе влијаат на приходите на Друштвото или на вредноста на поседуваните финансиски инструменти. Друштвото ги проценува пазарните ризици и максималните загуби кои можат да се очекуваат, а кои се базираат на претпоставки за различни промени на пазарните услови. Раководството на Друштвото поставува граници за ризикот кој што може да се прифати и којшто редовно се следи.

Б.1 **Валутен ризик**

Друштвото е изложено на валутен ризик преку трансакции во странска валута. Изложеноста на валутен ризик, во најголема мера произлегува од вложувањата во финансиски инструменти, поточно должнички хартии од вредност, и се манифестира преку влијание на вредноста на хартиите од вредност, деноминирани во странска валута кои се чуваат во портфолиото расположиви за продажба. Друштвото го следи и управува со валутниот ризик преку месечна анализа на портфолиото на Друштвото.

На 31 декември 2020 година, Друштвото има средства и обврски искажани во ЕУР и тоа:

- државни обврзници во ЕУР во износ од МКД 226.353 илјади (2019: МКД 234.992 илјади) вклучени во позицијата Хартии од вредност.
- аконтации за службени патувања во странство во износ од МКД 0 (2019: МКД 23 илјади) вклучени во позицијата Останати финансиски средства.
- обврски спрема добавувачи во износ од МКД 0 (2019: МКД 460 илјади) вклучени во позицијата Останати финансиски обврски.
- обврски спрема добавувачи за нефактурирани добра и услуги во странство во износ од МКД 169 илјади (2019: МКД 0) вклучени во позицијата Останати финансиски обврски.
- обврски спрема поврзани друштва во износ од МКД 0 (2019: МКД 90 илјади) вклучени во позицијата Останати финансиски обврски.
- одложени даночни обврски во износ од МКД 2.789 илјади (2019: МКД 2.538 илјади) вклучени во позицијата Одложени даночни обврски.

На 31 декември ако курсот зајакне/ослабне за 5% во однос на ЕУР, а останатите променливи останат исти, капиталот на Друштвото ќе се зголеми/намали за околу МКД 11.170 илјади (2019: МКД 11.596 илјади), најмногу како резултат на курсните разлики на државни обврзници.

Б.2 **Каматен ризик**

Ризикот од промена на каматните стапки е застапен кај активата на Друштвото, поточно кај вложувањата во депозити и долгорочни хартии од вредност, наспроти пасивата каде во досегашното работење нема каматоносни обврски, или истите се незначителни.

Друштвото управува со каматниот ризик преку следење на трендовите на каматните стапки, пресметка и следење на просечните каматни стапки, проценка на идните движења на каматните стапки, адекватно структурирање на инвестирањата на слободните парични средства и склучување на договори со фиксни приноси.

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

3 Управување со ризици (продолжение)
Б Пазарен ризик (продолжение)
Б.2 Каматен ризик (продолжение)

На 31 декември 2020 година Друштвото нема каматоносни обврски, додека каматоносната актива се состои од државни обврзници со фиксна каматна стапка, долгорочни и краткорочни депозити со фиксна и променлива каматна стапка.

Просечната каматна стапка на депозитите на 31 декември 2020 изнесува 2,31% (2019: 2,7%).

Депозитите со променлива каматна стапка учествуваат во вкупните депозити со 11,3% (2019: 10,1%).

Во 2020 година немаше промена на каматните стапки кај депозитите со варијабилна каматна стапка.

На датумот на известување доколку каматните стапки на депозитите со променлива каматна стапка се помали/поголеми за 0,5%, а останатите променливи останат исти, добивката на Друштвото ќе се намали/зголеми за МКД 205 илјади (2019: МКД 146 илјади).

Анализа на финансиските инструменти според видот на каматна стапка

	Фиксна каматна стапка	Варијабилна каматна стапка	Вкупно
Пласмани во банки – депозити	255.938	41.056	296.994
Парични средства и парични еквиваленти	68.876	-	68.876
Хартии од вредност- Должнички инструменти	302.530	-	302.530
Вкупно 2020	627.344	41.056	668.400
Пласмани во банки – депозити	245.092	28.467	273.559
Парични средства и парични еквиваленти	16.317	1.000	17.317
Хартии од вредност- Должнички инструменти	291.612	-	291.612
Вкупно 2019	553.021	29.467	582.488

3 Управување со ризици (продолжение)

Б Пазарен ризик (продолжение)

Б.3 Ценовен Ризик

Друштвото е изложено на ценовен ризик поради промена на објективната вредност на должничките хартии од вредност – државни обврзници класифицирани во портфолиото расположиви за продажба. Ефектот од промената на објективната вредност директно не влијае на резултатот од тековното работење, заради тоа што промените во објективната вредност се евидентираат во останата сеопфатна добивка. За управување со ризикот од промена на цената на инвестициите во должнички инструменти, Друштвото го диверзифицира своето портфолио.

Ако цените на должничките хартии од вредност, кои се тргуваат на Македонска Берза (обврзници за денационализација), се зголемат/намалат за 0,5% на 31 декември 2020 година, а сите други варијабли останат исти капиталот на Друштвото ќе се зголеми/намали за МКД 343 илјади (2019: МКД 405 илјади).

3 Управување со ризици (продолжение)

Ликвидносен ризик

Ликвидносен ризик претставува веројатност од случување на негативни настани кои ќе доведат до неможност Друштвото да ги исполнува достасаните обврски.

Најголемиот ризик кој што произлегува од појавата на Covid 19 е поврзан со можното негативно влијание на порастот на стапката на невработеност во земјата врз придонесите коишто се плаќаат од страна на членовите во двата фонда.

Со оглед на фактот што повлекувањето на придонесите од двата фонда е регулирано со закон и значителен дел од придонесите на членовите сè уште не ги исполнуваат условите за повлекување, раководството не предвидува значително негативно влијание на пандемијата со Covid 19 врз Друштвото, неговата финансиска состојба и ликвидност. Сепак, Друштвото не може да ја исклучи можноста дека во случај на повторно воведување на ограничувачки мерки, како и нивно засилување, а следствено на тоа и влијанието на овие мерки на економското опкружување во кое работи Друштвото, нема да имаат негативно влијание врз Друштвото, неговата финансиска состојба и врз оперативните резултати на среден рок во однос на остварување на планираната стратегија. Во моменталните околности, Друштвото го проценува овој ризик на ниско ниво. Раководството продолжува внимателно да ја следи состојбата и соодветно ќе реагира со цел да се намали влијанието на ваквите настани и околности во моментот на нивното случување.

Друштвото има воспоставено постапка за управување со ликвидносниот ризик на месечно ниво и известува за месечната и кварталната ликвидносна позиција. Одржувањето на соодветно ниво на ликвидни средства е под влијание и на законските барања, односно барањата на регулаторот за одржување на задолжителни ликвидни средства во износ утврден како % од главнината на Друштвото.

Во досегашното работење Друштвото било во можност да ги подмири сите доспеани обврски. Сите финансиски обврски на Друштвото доспеваат во рок од една година по 31 декември 2020.

Табелата подолу претставува анализа на обврските на Друштвото, по групи според остатокот на периодот сметан од датумот на Извештајот за финансиската состојба до датумот на доспевање.

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

З **Управување со ризици (продолжение)**

В **Ликвидносен ризик (продолжение)**

2020	Доспевање до 1 месец	Доспевање од 1 до 3 месеци	Доспевање од 3 месеци до 1 година	Доспевање од 1 до 5 години	Доспевање над 5 години	Вкупно
Останати финансиски обврски	39.441	7.325	523	-	-	47.289
Вкупни обврски (договорен датум на доспевање)	39.441	7.325	523	-	-	47.289

2019	Доспевање до 1 месец	Доспевање од 1 до 3 месеци	Доспевање од 3 месеци до 1 година	Доспевање од 1 до 5 години	Доспевање над 5 години	Вкупно
Останати финансиски обврски	7.829	1.394	6.539	-	-	15.757
Вкупни обврски (договорен датум на доспевање)	7.829	1.394	6.539	-	-	15.757

Кризата со Covid 19 немаше влијание на промена на условите на финансирање.

З Управување со ризици (продолжение)

Г Оперативен ризик

Оперативниот ризик е специфичен вид на ризик кој што настанува заради недостатоци или грешки при делувањето на внатрешните процеси, системи, луѓе или заради надворешни настани. Дефиницијата го вклучува и правниот ризик, а не го вклучува стратешкиот ризик и ризикот од губење на угледот (репутација).

Управувањето со оперативниот ризик е регулирано со Политиката за управување со ризици и со Методологијата за управување со оперативните ризици, каде е пропишана постапката за идентификација, оценка, следење и совладување на оперативните ризици, како и евиденција и известување за штетни настани од кои произлегуваат оперативни ризици во работењето на Друштвото.

Процесот на управување со оперативните ризици се подобрува во континуитет, се спроведува Методологијата за управување со оперативни ризици во работењето на Сава пензиско друштво а.д. Скопје и и се следи спроведувањето на предложените мерки за митигација на идентификуваните оперативни ризици. Друштвото врши доследна примена на Политиката за управување на ризиците во работењето, Методологијата и спроведува активности за зголемување на нивото на едуцираност на вработените за идентификување, известување, следење и справување со оперативните ризици во работењето.

Д Управување со капитал

Политиката на Друштвото е да одржува стабилност на капиталната база со цел да се задоволат законските барања, да се задржи довербата на пазарот и да се одржи идниот развој на бизнисот.

Според законските барања, капиталот на Друштвото треба да изнесува најмалку ЕУР 7,8 милиони, кога средствата на двата фонда со кои управува имаат вредност од ЕУР 600 милиони до ЕУР 700 милиони. На 31.12.2020 година, вредноста на двата фонда изнесува ЕУР 675 милиони, а капиталот на Друштвото, во износ од ЕУР 10,3 милиони е повисок од законски минималниот кој изнесува ЕУР 7,8 милиони, за ЕУР 2,5 милиони.

Ѓ Државна помош поради Covid 19

Во Covid кризата Друштвото нема користено државна помош.

4 Проценки при примена на сметководствените политики

Друштвото врши проценки и претпоставки кои влијаат на презентираниите износи на средствата и обврските. Друштвото врши резервирања на трошоци кои се однесуваат на тековната година, кои земајќи ги во предвид искуството од минатото, очекувањата за идните настани и влијанието на други фактори, се верува дека се разумни.

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

5	Приходи од камати на вложувања во депозити	2020	2019
	Приходи од камати на долгорочни депозити	6.756	8.036
	Приходи од камати на краткорочни депозити	426	1.022
	Приходи од камати на депозити по видување и флексибилни депозити	639	245
		7.821	9.303
6	Приходи од камати од вложувања во хартии од вредност	2020	2019
	Приходи од камати на хартии од вредност расположиви за продажба	9.275	7.466
		9.275	7.466
7	Останати приходи	2020	2019
	Приходи од укинати резервации	70	257
	Приходи од курсни разлики	788	1.003
	Приходи од трансфер на членови	-	9
	Приходи од отпис на обврски	-	158
	Останати приходи	2.227	1.230
		3.085	2.657
8	Материјални трошоци	2020	2019
	Наемнини	6.092	6.175
	Трошоци за телефонија и телекомуникациски услуги	2.450	2.631
	Одржување и заштита	5.490	5.549
	Потрошена енергија	865	912
	Потрошени сировини и материјали	147	214
	Отпис на ситен инвентар	11	104
	Останати услуги	562	545
		15.617	16.130

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

9 Трошоци за вработени

	2020	2019
Нето плати	28.673	27.567
Трошоци за даноци на плати	3.019	3.427
Придонеси за задолжително социјално осигурување	11.709	11.057
Придонеси за доброволно пензиско осигурување	2.440	1.819
Други надоместоци на вработените	3.398	6.693
Резервирања за користи на вработени	255	223
Трошоци за службени патувања	220	1.383
	49.714	52.169
Број на вработени на последниот ден од периодот	37	33

10 Останати нематеријални расходи

	2020	2019
Ревизорски и консултантски услуги	5.078	4.062
Донација	4.233	3.693
Репрезентација	451	975
Банкарски услуги	214	196
Членарини и такси	39	43
Курсни разлики	53	1.099
Надоместоци на членови на Надзорен одбор	150	393
Трошоци за камати	80	80
Надомест за лиценци	1.469	914
Останати расходи	353	545
	12.120	12.000

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

11 Данок на добивка	2020	2019
Данок на добивка	8.355	6.852
	8.355	6.852
	2020	2019
Бруто добивка	105.775	89.557
Пресметан данок по стапка од 10%	10.577	8.956
Зголемен за :		
- Непризнати расходи за даночни цели	1.019	1.390
Намален за :		
- Извршени вложувања од добивката	(241)	(112)
- Донации во спортот	(3.000)	(3.382)
Данок на добивка	8.355	6.852
	2020	2019
12 Парични средства и парични еквиваленти		
Флексибилни депозити	68.876	17.317
Трансакциска сметка	3.509	478
Парични средства во благајна	21	14
	72.406	17.809

Флекси депозити се краткорочни депозити во неколку банки на кои Друштвото има можност за слободни уплати и повлекување на средствата и кои ги користи за управување со ликвидноста.

13 Депозити

	2020	2019
Орочени депозити во домашни банки	296.994	273.559
- Тековни	119.827	76.649
- Нетековни	177.167	196.910

Депозитите се пласирани во:

- ТТК Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 1 година и каматна стапка од 1%.
- Охридска Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 3 и 2 години (2019: 3 години) и каматна стапка од 3,20% и 0,7% (2019: 3,20%).
- Стопанска Банка АД Битола со оригинален рок на доспевање од 3 години (2019: 3 години) и каматна стапка од 3,60% (2019: 3,60%).
- Уни Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 3 и 5 години (2019: 3 и 5 години) и каматна стапка од 3,25% и 4% (2019: 3,25% и 4%).
- Халкбанк АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 3 години (2019: 2 и 3 години) и каматна стапка од 3% (2019: 3%).
- Силк Роуд Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 3 и 2 години (2019:3 години) и каматна стапка од 2% и 1,8% (2019:2,8%).
- Прокредит Банка АД Скопје со оригинален рок на доспевање од 3 години (2019:3 години) и каматна стапка од 2,6%.(2019: 2,6%).
- Стопанска Банка АД Скопје со оригинален рок од 3 години (2019: 3 години) и каматна стапка од 2,30%, 2,20% и 0,99% (2019: 3%, 2,30% и 2,20%).

Износот на долгорочни депозити вклучува недоспеана камата од МКД 1.992 илјади (2019: МКД 2.182 илјади).

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

14 Хартии од вредност	2020	2019
Расположливи за продажба:		
Државни обврзници	302.530	291.612
	302.530	291.612

*** Движење на хартии од вредност**

	2020	2019
Почетна состојба	291.612	185.627
Курсни разлики	722	(185)
Камата додадена на главница	241	1.249
Купувања	14.190	103.905
Амортизација на дисконт	652	724
Доспевања	(12.796)	(12.516)
Промена во фер вредност	7.909	12.808
	302.530	291.612

Државните обврзници вклучуваат:

- Обврзници за денационализација (10) во износ од МКД 1.309 илјади (2019: МКД 2.609 илјади) со каматна стапка од 2% годишно. Главницата доспева во 10 еднакви годишни рати почнувајќи од 1 јуни 2012 до 1 јуни 2021.
- Обврзници за денационализација (13) во износ од МКД 4.098 илјади (2019: МКД 5.105 илјади) со каматна стапка од 2% годишно. Главницата доспева во 10 еднакви годишни рати почнувајќи од 1 јуни 2015 до 1 јуни 2024.
- Обврзници за денационализација (14) во износ од МКД 20.949 илјади (2019: МКД 25.054 илјади) со каматна стапка од 2% годишно. Главницата доспева во 10 еднакви годишни рати почнувајќи од 1 јуни 2016 до 1 јуни 2025.
- Обврзници за денационализација (15) во износ од МКД 17.293 илјади (2019: МКД 20.208 илјади) со каматна стапка од 2% годишно. Главницата доспева во 10 еднакви годишни рати почнувајќи од 1 јуни 2017 до 1 јуни 2026.
- Обврзници за денационализација (16) во износ од МКД 5.074 илјади (2019: МКД 5.750 илјади) со каматна стапка од 2% годишно. Главницата доспева во 10 еднакви годишни рати почнувајќи од 1 јуни 2018 до 1 јуни 2027.
- Обврзници за денационализација (18) во износ од МКД 19.951 илјади (2019: МКД 22.026) со каматна стапка од 2% годишно. Главницата доспева во 10 еднакви годишни рати почнувајќи од 1 јуни 2020 до 1 јуни 2029.

14 Хартии од вредност (продолжува)

- Континуирана ДО2014/18-0824дк во износ од МКД 2.363 илјади (2019: МКД 2.376 илјади), со каматна стапка од 5% годишно. Главницата доспева во август 2024.
- Континуирана ДО2015/18-0525дк во износ од МКД 16.641 илјади (2019: МКД 16.423 илјади), со каматна стапка од 3,5% годишно. Главницата доспева во мај 2025.
- Континуирана ДО2015/35-0825дк во износ од МКД 2.287 илјади (2019: МКД 2.254 илјади), со каматна стапка од 3,5% годишно. Главницата доспева во август 2025.
- Континуирана ДО2016/03-0131дк во износ од МКД 51.964 илјади (2019: МКД 50.671 илјади), со каматна стапка од 4,3% годишно. Главницата доспева во јануари 2031.
- Континуирана ДО2016/23-1031дк во износ од МКД 6.367 илјади (2019: МКД 6.194 илјади), со каматна стапка од 4,3% годишно. Главницата доспева во октомври 2031.
- Континуирана ДО2017/05-0132дк во износ од МКД 1.877 илјади (2019: МКД 1.820) со каматна стапка од 3,8% годишно. Главницата доспева во јануари 2032.
- Континуирана ДО2017/08-0332дк во износ од МКД 4.989 илјади (2019: МКД 4.837) со каматна стапка од 3,8% годишно. Главницата доспева во март 2032.
- Континуирана ДО2017/14-0532дк во износ од МКД 2.372 илјади (2019: МКД 2.298) со каматна стапка од 3,8% годишно. Главницата доспева во мај 2032.
- Континуирана ДО2017/20-0732дк во износ од МКД 16.040 илјади (2019: МКД 15.534) со каматна стапка од 3,8% годишно. Главницата доспева во јули 2032.
- Континуирана ДО2017/19-0732дк во износ од МКД 12.353 илјади (2019: МКД 11.964) со каматна стапка од 3,8% годишно. Главницата доспева во јули 2032.
- Континуирана ДО2017/27-0932дк во износ од МКД 4.910 илјади (2019: МКД 4.752) со каматна стапка од 3,8% годишно. Главницата доспева во септември 2032.
- Континуирана ДО2017/32-1032дк во износ од МКД 2.449 илјади (2019: МКД 2.370) со каматна стапка од 3,8% годишно. Главницата доспева во октомври 2032.
- Континуирана ДО2019/11-0834дк во износ од МКД 1.332 илјади (2019: МКД 1.274) со каматна стапка од 2,55% годишно. Главницата доспева во август 2034.
- Континуирана ДО2019/12-0934 во износ од МКД 28.418 илјади (2019: МКД 26.655) со каматна стапка од 3,10% годишно. Главницата доспева во септември 2034.
- Континуирана ДО2019/15-1134 во износ од МКД 31.680 илјади (2019: МКД 29.608) со каматна стапка од 3% годишно. Главницата доспева во ноември 2034.
- Континуирана ДО2019/16-1234дк во износ од МКД 3.789 илјади (2019: МКД 3.608) со каматна стапка од 2,45% годишно. Главницата доспева во декември 2034.
- Континуирана ДО2019/02-0149дк во износ од МКД 23.553 илјади (2019: МКД 23.044) со каматна стапка од 4,3% годишно. Главницата доспева во јануари 2049.
- Континуирана ДО2020/02-0235 во износ од МКД 15.359 илјади (2019: нема) со каматна стапка од 2,9% годишно. Главницата доспева во февруари 2035.

Во износот на обврзниците е вклучена и камата од МКД 5.111 илјади (2019: МКД 4.857 илјади).

Објективната вредност на континуираните обврзници, за кои нема активен пазар, е проценета врз основа на параметри како што се каматните стапки и дисконтираните идни парични текови, користејќи ги стапките кои се тековно важечки за должнички

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

14 Хартии од вредност (продолжува)

инструменти под слични услови, кредитниот ризик и периодот на доспевање. Процентата објективна вредност на континуираните обврзници е повисока, споредено со нивната амортизирана набавна вредност, за МКД 8.652 илјади.

15 Останати финансиски средства

	2020	2019
Однапред пресметани приходи (управувачка провизија)	13.150	11.586
Побарување за надоместок од придонеси	1.701	730
	14.851	12.316

16 Останати средства

	2020	2019
Однапред платени трошоци	2.141	1.076
Останати средства	170	143
	2.311	1.219

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

17 Материјални вложувања

Набавната вредност на материјалните вложувања, соодветната амортизација и сегашната вредност на 31 декември 2020 година е прикажана подолу:

	Моторни возила	Компјутери	Мебел и останата опрема	Вкупно
Набавна вредност				
Состојба на 01.01.2020	3.255	7.954	3.659	14.868
Нови набавки	-	716	102	819
Состојба на 31.12.2020	3.255	8.670	3.761	15.687
Акумулирана амортизација				
Состојба на 01.01.2020	3.255	5.824	3.552	12.631
Амортизација за годината	-	906	48	954
Состојба на 31.12.2020	3.255	6.730	3.599	13.585
Сметководствена вредност				
Состојба на 01.01.2020	-	2.130	107	2.237
Состојба на 31.12.2020	-	1.940	162	2.102

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

17 Материјални вложувања (продолжува)

	Моторни возила	Компјутери	Мебел и останата опрема	Вкупно
Набавна вредност				
Состојба на 01.01.2019	3.255	8.290	3.625	15.170
Нови набавки	-	296	53	349
Расходување	-	(632)	(19)	(651)
Состојба на 31.12.2019	3.255	7.954	3.659	14.868
Акумулирана амортизација				
Состојба на 01.01.2019	3.255	5.619	3.519	12.393
Амортизација за годината	-	837	52	889
Расходување	-	(632)	(19)	(651)
Состојба на 31.12.2019	3.255	5.824	3.552	12.631
Сметководствена вредност				
Состојба на 01.01.2019	-	2.671	106	2.777
Состојба на 31.12.2019	-	2.130	107	2.237

На 31.12.2020 година, Друштвото нема дадено материјални средства како залог.

18 Нематеријални вложувања

	<u>Софтвер и лиценци</u>
Набавна вредност	
Состојба на 01.01.2020	19.037
Нови набавки	1.032
Состојба на 31.12.2020	<u>20.069</u>
Акумулирана амортизација	
Состојба на 01.01.2020	16.502
Амортизација за годината	897
Состојба на 31.12.2020	<u>17.399</u>
Сегашна вредност	
На 1 Јануари 2020	2.534
На 31 Декември 2020	<u>2.670</u>
	<u>Софтвер и лиценци</u>
Набавна вредност	
Состојба на 01.01.2019	17.524
Нови набавки	1.513
Состојба на 31.12.2019	<u>19.037</u>
Акумулирана амортизација	
Состојба на 01.01.2019	15.604
Амортизација за годината	898
Состојба на 31.12.2019	<u>16.502</u>
Сегашна вредност	
На 1 Јануари 2019	1.920
На 31 Декември 2019	<u>2.534</u>

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

19 Останати финансиски обврски

	2020	2019
Обврски спрема добавувачи	584	2.105
Пресметани трошоци	10.596	10.280
Пресметани трошоци (надомест за МАПАС)	36.109	3.314
Останати обврски	-	58
	47.289	15.757
Тековни	47.289	15.757
Нетековни	-	-

20 Обврски за користи на вработените

	2020	2019
Обврски за резервирања за користи на вработени	2.104	1.919
	2.104	1.919

Друштвото прави Резервирања за користи за вработените: јубилејни награди и отпремнина за пензионирање. Износот на резервирањата за јубилејни награди и отпремнина за пензионирање се утврдува земајќи ги предвид следните претпоставки:

- Дисконтен фактор од 1,4 (за период од 1 до 9 години) и 3% (за период од 10+ години) (2019: 1,7% и 3,1%).
- Број на вработени подобни за правото на користи и
- Идните зголемувања на платите имајќи го во предвид општиот индекс на зголемување на плати, промоциите и зголемувањата на платите како резултат на зголемување на минатиот труд. Користена е стапка за долгорочен раст на плати од 2,9% (2019: 3,02%).

2020	Отпремнина за пензионирање	Јубилејни награди	Вкупно
Состојба на 1 Јануари	679	1.240	1.919
Нови резервации	70	185	255
Искористени резервации	-	-	-
Зголемување во дисконтираниот износ	15	31	47
Трансфер во останата сеопфатна добивка	(47)	-	(47)
Трансфер во приходи (Извештај за сеопфатна добивка)	-	(70)	(70)
	717	1.386	2.104
Тековни	-	-	-
Нетековни	717	1.386	2.104

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

20 Обврски за користи на вработените (продолжува)

2019	Отпремнина за пензионирање	Јубилејни награди	Вкупно
Состојба на 1 Јануари	281	1.348	1.629
Нови резервации	43	180	223
Искористени резервации	-	(67)	(67)
Зголемување во дисконтираниот износ	10	35	45
Трансфер во останата сеопфатна добивка	345	-	345
Трансфер во приходи (Извештај за сеопфатна добивка)		(256)	(256)
	679	1.240	1.919
Тековни	-	-	-
Нетековни	679	1.240	1.919

21 Останати обврски

	2020	2019
Обврски спрема вработени	3.857	3.485
	3.857	3.485

22 Одложени даноци

Одложен данок се пресметува заради привремените разлики помеѓу вредностите кои се користат како основа заради оданочување и сметководствените вредности на средствата и обврските заради финансиско известување. Тековната важечка даночна стапка е користена за утврдување на одложениот данок на добивка.

	Средства		Обврски	
	2020	2019	2020	2019
Хартии од вредност-расположливи за продажба	-	-	(3.385)	(2.594)
	-	-	(3.385)	(2.594)
Тековни	-	-	(3.385)	(2.594)

Движење на одложените даночни обврски:

	На 1 јануари 2020	Признаен во БУ	Признаен во останата сеопфатна добивка	На 31 декември 2020
	Хартии од вредност-расположливи за продажба	2.594	-	791
Одложени даночни обврски	2.594	-	791	3.385

23 Основна главнина

На 31 декември 2020 година, основната главнина на Друштвото се состои од 21.200 акции (31 декември 2019 година: 21.200 обични акции). Номиналната вредност по акција изнесува 100 ЕУР искажана во денарска противвредност по среден курс на Народна Банка на Република Северна Македонија на денот на издавањето на акциите.

Акциите носат право на глас во Собранието на Друштвото, право на исплата на дел од добивката (дивиденда) и право на исплата на дел од остатокот од ликвидационата, односно стечајната маса на Друштвото. Секоја акција на имателот му носи право на еден глас на собранието на акционери.

Акционер	Број на акции	Вредноста на акција во ЕУР	Вредност во ЕУР	Учество во %
Позаваровалница Сава ДД	21.200	100	2.120.000	100%
ВКУПНО	21.200		2.120.000	

Вкупната вредност на основната главнина изразена во МКД, по среден курс на Народна Банка на Република Северна Македонија на денот на издавањето на акциите изнесува МКД 130.001 илјади.

24 Акумулирана добивка

	2020	2019
Акумулирана добивка- ограничена за распределба	150.116	243.075
Акумулирана добивка- слободна за распределба	301.477	161.962
	451.593	405.037

Согласно законските барања, капиталот на Друштвото треба да изнесува најмалку ЕУР 7,8 милиони (МКД 480 милиони), кога средствата на двата фонда со кои управува Друштвото ќе имаат вредност помеѓу ЕУР 600 милиони и ЕУР 700 милиони. Акумулираната добивка, како дел од капиталот има значајно влијание во достигнувањето на овој износ. Друштвото е должно во секое време да го одржува овој износ на главнина, па според тоа акумулираната добивка не може целосно да се распредели на акционерите.

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

25 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти на Друштвото согласно член 3, став 5 од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и член 4, став 12 од Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување се: Сава Ре дд Љубљана, Сава осигурување а.д Скопје, Сава стејшн Скопје, Заваровалница Сава ДД Сава неживотно осигурување АДО Белград, Сава осигурување д.д Подружница Хрватска, како и членовите на клучниот менаџерски персонал.

Сава осигурување АД Скопје

	2020	2019
<i>Извештај за сеопфатна добивка</i>		
Осигурување на материјални средства -опрема	14	16
Доброволно здравствено осигурување	438	435
Премии за осигурување на менаџери	163	158
Други премии за осигурување	30	26
Агентски трошоци	19	-
	<u>664</u>	<u>635</u>

	2020	2019
Побарувања и обврски		
Обврски за извршени услуги	371	357

Сава Стејшн Скопје

	2020	2019
<i>Извештај за сеопфатна добивка</i>		
Услуги за регистрација	5	4

Заваровалница Сава ДД

	2020	2019
<i>Извештај за сеопфатна добивка</i>		
Наем на ИТ инфраструктура	90	90

Сава неживотно осигурување АДО Белград

	2020	2019
<i>Извештај за сеопфатна добивка</i>		
Префактурирање на трошоци за службено патување	15	65

Сава пензиско друштво а.д. Скопје
Белешки кон финансиските извештаи

на и за годината што завршува на 31 декември 2020

Побарувања и обврски

	2020	2019
Обврски за извршени услуги	-	23

Сава осигурување д д Подружница Хрватска

	2020	2019
<i>Извештај за сеопфатна добивка</i> Префактурирање на трошоци за службено патување	-	67

Побарувања и обврски

	2020	2019
Обврски за извршени услуги	-	67

Сава Ре дд

	2020	2019
<i>Извештај за сеопфатна добивка</i> Префактурирање на трошоци за софтвер	113	109

Трансакции со клучниот менаџерски персонал

Вкупните надоместоци на клучниот менаџерски персонал на Друштвото вклучени во Трошоци за вработените (белешка 9) се како што следува:

	2020	2019
Краткорочни користи за клучниот менаџерски персонал	14.231	17.213
Долгорочни користи за клучниот менаџерски персонал	21	21

Вкупните надоместоци на членовите на Надзорниот Одбор, кои не се вработени во Друштвото, вклучени во Останати нематеријални расходи (белешка 10) се како што следува:

	2020	2019
Надоместоци за членови на НО (надворешни лица)	150	393

26 Обврски по основ на оперативен наем

Обврските по основ на оперативен наем произлегуваат од договорите за оперативен наем со НЛБ Банка АД Скопје.

	2020	2019
До една година	3.360	3.360
Од една година до пет години	-	-
Над пет години	-	-
Вкупно	3.360	3.360

27 Неизвесни обврски

Друштвото е вклучено во судски постапки од своето редовно работење. Раководството на Друштвото не очекува овие судски спорови да имаат значаен ефект врз финансискиот резултат на Друштвото.

29 Настани по датумот на известување

Не постојат материјално значајни настани што се случиле по датумот на известување, а кои би требало да се обелоденат во овие финансиски извештаи.

 ул. Мајка Тереза бр.1 1000 Скопје
 02 15 500
 www.sava-penzisko.mk
 kontakt@sava-penzisko.mk